

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ZABRANITI
PRIVREDNI RIBOLOV

BROJ
665

Subotica, 15. siječnja 2016. Cijena 50 dinara

MLADI I OBRAZOVANI,
A OSTALI NA SELU

RATAR I STOČAR,
TKO TO BIJAŠE?

O GRBOVIMA
HRVATSKE I SRBIJE

INTERVJU
ZORAN FERIĆ

POLITIKA I GOSPODARSTVO

Ključne reči

TRAŽI

ILI

Brzo, **besplatno**
& jednostavnoPOSTAVI
NOV OGLASProbajte
naš novi
sajt!

www.svastara.rs

Nekretnine

Vozila

Elektronika

Poslovi

Kuća i bašta

Poljoprivreda

Industrijske
mašine, oprema

Usluge

Mama i beba

Kućni ljubimci

Igračke

Knjige, školski
pribor

Sport i hobi

Moda i odeća

Lični kontakti

Razno

Zdravlje i medicina

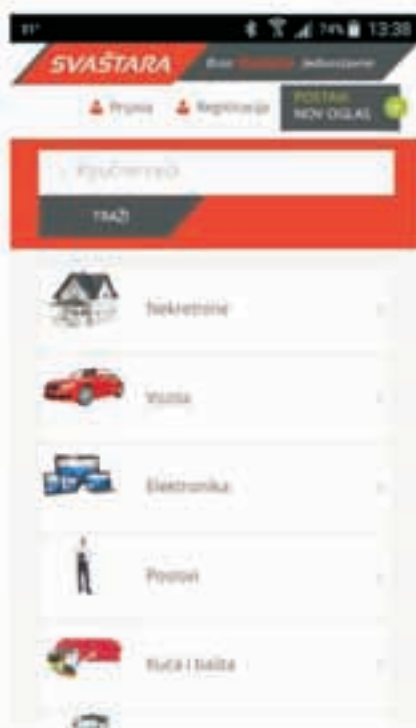
Biznis

Muzika - Filmovi

Besplatno

SADRŽAJ

AKTUALNO

7

**RADNI SASTANAK U
MINISTARSTVU PROSVJETE**

INTERVJU

12-13

Zoran Ferić, pisac
**UMJETNICIMA JE POTREBNO
DA IH NETKO PREPOZNA**

ŠIROM VOJVODINE

26-27

Priča o obrtu koji nestaje
KOPANI BUNARI NISU NA CIJENI

KULTURA

31

Zimska škola hrvatskog folklora u Koprivnici
PLESOVI PANONSKOG PODRUČJA

CRKVA

36-37

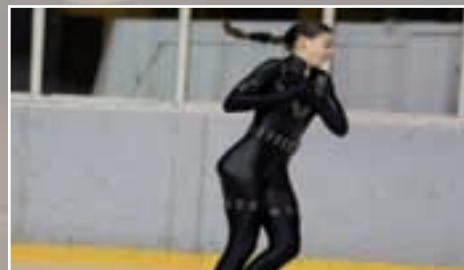
Pastoralni centar u Sotu
KATA, NA PONOS SOĆANA

SPORT

54-55

Leona Rogić, državna prvakinja u klizanju
**NASTUPI NA DRŽAVNOM
PRVENSTVU SU NEŠTO POSEBNO**

Naslovnica: Z. Sarić, N. Sudarević

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

KARAĐORĐEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Tko dobiva, tko gubi?

»Čisti sukob znači rat, čista suradnja je prava ljubav. Politika je kombinacija jednoga i drugoga«, napisao je Michael Laver, osamdesetih godina prošlog stoljeća. Jedan je to od načina da se opiše što je to politika, pojam o kojemu svi imaju svoj stav i mišljenje čak i onda kada s gnušanjem odbacuju bilo kakvu vlastitu povezanost s njom. Naime, nerijetko se i ne samo u našim krajevima, o politici govori podrugljivim tonom samo kao o djelatnosti kojom se pod krinkom »općeg dobra« i javnog interesa teži za osobnim probitkom. No, čak i oni koji govore kako njih »politika ne zanima« ne mogu od nje pobjeći. Politika je nužna posljedica kolektivnog karaktera ljudskog života, kaže politolog Rod Hague koji ju definira kao aktivnost s pomoću koje skupine donose obvezujuće kolektivne odluke kako bi pomirili razlike među svojim pripadnicima. Drugim riječima politika se uvijek odnosi na neku skupinu, podrazumijeva postojanje različitih stajališta, a zatim i raspravu i uvjeravanja kako bi se došlo do pomirenja tih razlika, političkih odluka i autoritativnih politika koje zatim postaju obvezujuće za njezine pripadnike.

Vjerojatno ste se zapitali čemu sada ovakav uopćeni uvod u tekstu u kojem naše čitatelje uvodimo u ovaj broj našeg tjednika. Pa upravo zato što politika jeste nit koja povezuje veoma različite tekstove različitih autora u našem tjedniku. Promjena vlasti kako u domicilnoj državi ili matičnoj (kao u ovom slučaju) povod je da se zapitaju različiti sugovornici o tome hoće li se i kako to odraziti na politiku matične države prema svojoj manjini u Srbiji. Činjenica da SDP na izborima nije imao svoju listu za dijasporu i da premijer Milanović nije niti jednom posjetio Hrvate u Srbiji (premda je u nju dolazio) govori o odnosu te vlade prema ovoj zajednici. Kakav će biti odnos budućeg premijera Oreškovića i njegove Vlade prema nama? Dolazi iz dijaspore pa će možda imati više senzibiliteta za Hrvate koji žive izvan Hrvatske. S druge strane, od njega se kao uspješnog menadžera očekuje da će svoju pažnju usmjeriti na gospodarsko jačanje Hrvatske. Hoće li se, ako taj posao uspješno uradi i Hrvatska financijski i gospodarski ojača, veća pažnja i pomoć usmjeriti prema nama i što tu hrvatska zajednica može učiniti – pitanje je za dalja razmišljanja i rasprave.

Od politike nitko ne može pobjeći (osim ako ste na pustom otoku) pa tako ni ribolovci, koji su uputili peticiju za zabranu privrednog ribolova na Savi, Dunavu i Tisi. Ne mogu pobjeći ni mladi ni stari, ni oni koji odlaze ni oni koji ostaju u svom kraju i zemlji, ni poljoprivrednici ni zanatlije, ni pripadnici većina ni pripadnici manjina. Političke odluke, zakoni koji se donose i politike koje se provode utječu na sve i svakoga. Pitanje je samo tko dobiva, a tko gubi. I mogu li (i kako) oni koji gube, koji su u manjini, bez resursa i realne moći, utjecati da se stvari preokrenu i u njihovu korist.

J. D.

Uvrstiti prijedloge legitimnih predstavnika

Na konferenciji za medije Bošnjačkog nacionalnog vijeća, održanoj 11. siječnja, najavljeno je organiziranje javnih rasprava o prijedlozima BNV-a za izmjenu i dopunu Akcijskog plana za manjine.

Obraćajući se medijima predsjednik Vijeća dr. **Sulejman Ugljanin** je istaknuo:

»Želimo obavijestiti javnost da Bošnjačko nacionalno vijeće pokreće javnu raspravu u svim gradovima Sandžaka i drugim sredinama u Srbiji gdje žive Bošnjaci, kao i u dijaspori, koja će trajati do kraja siječnja ove godine. Cilj javne rasprave jeste da se građani Sandžaka izjasne o odluci Bošnjačkog nacionalnog vijeća o izmjenama i dopunama Akcijskog plana za manjine. Naš je cilj da se u Akcijski plan za manjine uvrste prijedlozi legitimnih predstavnika manjina kako bi dobili kvalitetan, legitiman i obvezujući Akcijski plan za manjine.«

PREDSJEDNICA KOLINDA GRABAR – KITAROVIĆ Godinu dana na Pantovčaku

Predsjednica Republike Hrvatske **Kolinda Grabar – Kitarović** obilježila je 11. siječnja, godinu dana otkada je pobijedila na predsjedničkim izborima. Prije godinu dana saznali smo rezultat dotad najneizvjesnijih izbora bilo koje vrste u povijesti samostalne Hrvatske: Kolinda Grabar Kitarović s 32.000 glasova više pobijedila je **Ivu Josipovića** i postala prva predsjednica Republike Hrvatske.

Na Pantovčak se popela obećanjima o promjeni politike. Među ostalim, obećavala je odmak od dotadašnje politike regije, ali i najavila smanjenje Ureda predsjednika te preseljenje u Visoku. Govorila je

i o privlačenju investicija i o uvođenju obveznog vojnog roka. Predsjednik HDZ-a **Tomislav Karamarko** je na društvenim mrežama objavio post u povodu godinu dana od pobjede Kolinde Grabar – Kitarović na predsjedničkim izborima

»Na današnji dan, prije točno godinu dana, 11. siječnja 2015., Republika Hrvatska dobila je predsjednicu Republike nakon još jednog izbornog poraza SDP-a na čelu sa **Zoranom Milanovićem**. Tog dana počelo je razdoblje izlaska iz političke međunarodne izolacije u kojoj se Hrvatska nalazila, a koje će biti završeno odlaskom Milanovića s mjesta premijera, poslije petog uzastopnog izbornog poraza. Izbornom pobjedom Kolinde Grabar – Kitarović opet su nam otvorena vrata demokratskih država u svijetu. Odluka Hrvatske demokratske zajednice da baš Kolinda Grabar – Kitarović bude naša kandidatkinja za predsjednicu Republike, potpuno je opravdana rezultatima koje je ona postigla u prvoj godini svog mandata. U ostvarivanju izvrsnih državničkih rezultata predsjednicu Republike

nije omeo niti premijer na odlasku svojim ponašanjem koje je ponekad išlo daleko ispod granice dobrog kućnog odgoja i koje je kršilo sve poznate norme javnog nastupa ozbiljnog političara«, napisao je Tomislav Karamarko.

Lidija Čehulić – Vukadinović s Fakulteta političkih znanosti kaže da se predsjednica pokazala kao umjerena u unutrašnjim političkim pitanjima i nije otvoreno preferirala stranku iz koje potječe, a na vanjskopolitičkom planu podržala je hrvatsko pozicioniranje u NATO-u i EU.

»Kao svoju inicijativu postavila je Baltičko-jadransku-crnomorsku uspravnicu, što bi u budućnosti moglo imati šire značenje u smjeru okupljanja Poljske, Češke, Slovačke, Mađarske i Hrvatske, a uskoro i Crne Gore«, izjavila je Čehulić – Vukadinović za *tportal*.

Za Kolindu Grabar – Kitarović glasovalo je 1,1 milijun birača, kojima je puno toga obećala. Populistički je inzistirala na skromnijoj rezidenciji predsjednika.

»Držim da je to mudar potez, jer možemo uštedjeti. Zgrada u visokoj ulici uz minimalne preinake može se preurediti«, izjavila je početkom 2015. godine.

Za preseljenje u vilu u Visoku ulicu nakon natezanja, dobila je dozvolu Vlade, no na kraju je sve zaboravljeno. Od početka je najavljivala da će u uredu predsjednice smanjiti proračun i broj zaposlenih. Na kraju je ekspresno otišla Titova bista, a onda samo šestero ljudi. U Josipovićevo vrijeme zaposlenih je bilo 142. Danas ih ima 136, kako prenose hrvatski mediji.

U kampanji je najavljivala i uvođenje obveznog vojnog roka u trajanju od mjesec ili dva gdje bi se »zbrinuo« dio nezaposlenih mladih osoba. Analitičari kažu kako nitko zapravo nije vjerovao kako će predsjednica uvesti obavezan vojni rok, što se nije ni dogodilo.

Krajem 2014. godine izjavila je kako će njen prvi predsjednički potez biti sazivanje sjednice Vlade. No, najavljivanu sjednicu nikada nije sazvala. U kampanji je najavljivala i ured za zviždače – doista ga je osnovala, povjerenicom imenovala **Vesnu Balenović**, a onda ju razriješila i ured ukinula. Nova predsjednica davala je mnoga obećanja koja su bila unaprijed osuđena na propast: o restrukturiranju državne uprave, smanjenju javne potrošnje – jer za njih jednostavno nema ovlasti. Godinu dana poslije, premijer na odlasku, Milanović očekivano tvrdi: »Ja mislim da je **Josipović** bio bolji predsjednik i to se ne može popraviti.«

Z. Sarić

Pásztor: Uskoro usvajanje Manjinskog akcijskog plana

Zastupnik Saveza vojvođanskih Mađara (SVM) **Bálint Pásztor** u Skupštini Srbije izjavio je da će Vlada u roku od nekoliko tjedana usvojiti Manjinski akcijski plan.

On je u izjavi za subotičku RTV *Pannon* dodao da su u izradi tog dokumenta sudjelovali i predstavnici Vlade Vojvodine.

Pásztor je ocijenio da su dvije najvažnije teme u Akcijskom planu promjena Zakona o nacionalnim vijećima i proporcionalno zapošljavanje. Objasnio je da je Srbija obvezna izraditi Manjinski akcijski plan u sklopu pregovora o članstvu s Europskom unijom.

Zastupnik SVM-a to smatra velikim uspjehom, jer nije svaka zemlja-kandidat bila obvezna usvojiti akcijski plan o onome što mora učiniti na planu manjinskih prava do priključenja EU.

U tijeku prijava za polaganje državne mature u Hrvatskoj

Za sve učenike koji žele studirati u Republici Hrvatskoj u tijeku je prijava za polaganje ispita državne mature. Krajnji rok za prijavu je 2. veljače.

Sve informacije moguće je kontinuirano pratiti na stranici www.postani-student.hr. Za sva pitanja, nedoumice i pomoć na raspolaganju je Ured Hrvatskog nacionalnog vijeća 024/554-623 i 553-795, te Jasna Vojnić, dopredsjednica Odbora za obrazovanje.

Izvor: www.hnv.org.rs

Pokrajinski izbori između 22. travnja i 22. svibnja

Predsjednik Skupštine Vojvodine István Pásztor izjavio je za Radio-televiziju Vojvodine da će predstojeći redovni pokrajinski izbori biti održani između 22. travnja i 22. svibnja.

Komentirajući izjavu predsjednice Skupštine Srbije Maje Gojković, koja je rekla da se nada dogovoru oko istodobnog održavanja izbora na lokalnoj i pokrajinskoj razini, Pásztor je podsjetio da u posljednjih više od godinu dana ponavlja da bi izbori na te dvije razine vlasti trebali biti održani istog dana.

Prema njegovim riječima, dogovora ili inicijative za takvim dogovorom do sada nije bilo.

»Mislim da nismo zakasnili, jer je krajnji rok za raspisivanje pokrajinskih izbora 22. ožujka. Oni se mogu održati najranije 22. travnja, a najkasnije 22. svibnja. U tih mjesec dana se sigurno može naći datum koji će istodobno odgovarati i elementima zakona o lokalnoj samoupravi na temelju kojih predsjednica Skupštine Srbije treba raspisati izbore za lokalne samouprave«, objasnio je Pásztor.

Paunović: Srbija spremna otvoriti poglavlje 23

Direktorica vladina Ureda za ljudska i manjinska prava dr. Suzana Paunović izjavila je da je Srbija spremna otvoriti poglavlje 23 (o vladavini prava, borbi protiv korupcije i pravosuđu) u prva tri mjeseca 2016. godine, iako je ono jedno od najtežih u pregovorima o pristupanju države Europskoj uniji (EU)...

»Prva polovica 2016. godine je najavljena kao vrijeme za otvaranje poglavlja. Mi smo spremni da to bude u prva tri mjeseca i nadamo se da će ta dinamika biti ostvarena. Nema razloga ne biti tako, jer mi aktivnosti već provodimo. Izvješća se pripremaju, zakoni za koje je predviđeno da će biti doneseni se već daju u proceduru i to je dobro«, rekla je Suzana Paunović za agenciju Beta.

Ona je navela da je to poglavlje jedno od najtežih, ali da je za Srbiju dobro što u cijeli proces ulazi »dosta pripremljena«.

»Po pravilu su sve zemlje koje su bile u procesu pridruživanja EU, i one koje su sadašnje članice, ovo poglavlje otvarale među prvima, a zatvarale su ga na samom kraju pregovaračkog procesa, što govori o

tome koliko je složeno ovo područje koje pokriva poglavlje 23«, rekla je Paunović.

Prema njenim riječima, akcijski plan za poglavlje 23 predviđa i mehanizme za punu primjenu postojećih zakona u tom području, kao i jasno definiranje ovlasti svake institucije.

»Imali smo u ranijem razdoblju da je za provođenje jednog zakona mjerodavan veći broj institucija i to preklapanje ovlasti je često dovodilo do toga da u praksi zakon ne bude dovoljno učinkovit. Sada je sve to prepoznato kao problem i u tome vidim temeljnu prednost ovog akcijskog plana. Mi smo bili spremni prihvatiti i uočiti gdje su bili problemi i nedostaci i to je preduvjet da možete raditi na njihovu rješavanju«, dodala je ona.

Radni sastanak u Ministarstvu prosvjete

Predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća sudjelovali su 11. siječnja na radnom sastanku s predstavnicima Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja i Zavoda za udžbenike na temu nedostajućih udžbenika na hrvatskom jeziku i određivanja prioriteta za njihovo tiskanje.

Prema dogovoru i planu najprije će se pristupiti izradi još tri udžbenika koji nedostaju za osnovnu školu, potom izradi udžbeničkih dodataka za predmete koji su od značaja za hrvatsku nacionalnu manjinu i na kraju autorskih udžbenika. Razgovaralo se i o mogućnosti izrade elektroničkih verzija srednjoškolskih udžbenika.

Na sastanku je dogovoreno da će Odbor za obrazovanje Bošnjačkog nacionalnog vijeća dostaviti Ministarstvu prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja spisak nedostajućih udžbenika za nastavu na bosanskom jeziku, te da će nakon utvrđivanja nedostajućih udžbenika Ministarstvo prosvjete naložiti Zavodu za udžbenike da iste i izradi.

Potpredsjednik Vijeća Esad Džudžo je na sastanku pažnju posvetio i nastavnim planovima i programima i udžbenicima na koje Ministarstvo prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja i dalje ne daje odobrenje, a što zapravo predstavlja ključni problem u provođenju nastave na bosanskom jeziku. Naročito je naglašen problem neodobravanja nastavnih planova i programa i udžbenika bosanskog jezika odnosno povijesti, muzičke i likovne kulture.

Sastanku su prisustvovali potpredsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća Esad Džudžo i stručni saradnik u Glavnom uredu Vijeća Emir Bihorac, predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća, Darko Sarić Lukendić i Jasna Vojnić.

Izbori u Monoštoru

Izbori za Savjet Mjesne zajednice »Bački Monoštor« bit će održani u nedjelju, 17. siječnja. Na izborima sudjeluju liste grupa građana »Za napredni Bački Monoštor«, »Zato što volim Monoštor«, »Za naše malo misto«, »Za Monoštor – Zoran Miler«, »Zdrav razum«, »Za bolje sutra«, »Za napredni Monoštor«. Za 11 članova Savjeta će se boriti 38 kandidata za ovih lista. Pravo glasa ima 3.26 birača koji će glasovati na tri biračka mjesta.

Z.V.

PREDSTAVNICI VOJVOĐANSKIH HRVATA O MANDATARU TIHOMIRU OREŠKOVIĆU

Gospodarstvo

u prvom planu

O imenovanju nestranačkog mandataru Vlade Hrvatske Tihomira Oreškovića, o sprezi između politike i gospodarstva, te o mogućem odnosu nove Vlade prema hrvatskoj manjini u Srbiji, govore bivši predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Petar Kuntić, vijećnik Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji Tomislav Stantić i dopredsjednik DSHV-a za Suboticu Ivan Ušumović

Za novog mandataru Vlade u Republici Hrvatskoj, potporom Domoljubne koalicije i Mosta, imenovan je gospodarstvenik, nestranački premijer **Tihomir Orešković**. Takav izbor nije iznenađenje za **Petra Kuntića**, kandidata na listi Domoljubne koalicije i bivšeg predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, jer, kako kaže, gospodarsku situaciju u Hrvatskoj u posljednjih nekoliko godina obilježava pad javne i privatne potrošnje, pad gospodarske aktivnosti, rast poreznog pritiska, a privatni sektor za sada nije pokazao da bi imao snage na

sebe uzeti inicijativu uspostave novog gospodarskog modela i rasta.

»Hrvatska je u posljednjih 25 godina postigla jedan od važnih ciljeva, koji je bio zacrtan od početka osamostaljenja države, a to je da se bude dio Europske unije. Ali sada treba poraditi i da svakodnevni život građana u Hrvatskoj oslikava, ili barem sliča, ekonomskom stanju standarda građana u državama Europske unije. To nije lak posao, a da bi se to postiglo, mora se ući u korjenite reforme«, kaže Petar Kuntić.

OŠTRE MJERE NEOPHODNE

Na početku razgovora nadovezalo se odmah pitanje koliko je to kompleksna tendencija, nakon gotovo pola stoljeća prošlosti u sustavu planskog gospodarstva i nakon gotovo desetljeća rata na prostoru države Hrvatske i političke nestabilnosti.

»To i jest jedan od problema. Prije samo nekih 25-30 godina, Hrvatska je bila u sasvim drugačijem političkom ozračju, koje se zvalo samoupravni socijalizam, a sada se treba kroz jedan sustav reformi završiti ono što je započeto uvođenjem višestranačja u Republici Hrvatskoj. Očito da

više nema vremena za gubljenje, gospodarska kriza je uzela maha u Hrvatskoj, zbog, ja bih rekao, nereagiranja bivše vlasti u prve dvije godine njihovog mandata na izazove koji su tada bili evidentni, što se ne bi moglo reći za posljednje dvije godine mandata premijera **Zorana Milanovića** i Socijaldemokratske partije Hrvatske, kada su se trgli i počeli rješavati neke probleme. No, danak svog neuspjeha u te prve dvije godine su platili na prošlim izborima. Kada se zapadne u gospodarsku krizu, trebaju oštre ekonomske mjere, imamo to i ovdje, u Srbiji, gdje se također zavode oštre mjere štednje

na svim razinama, kao i mjere prestrukturiranja gospodarstva. Zbog svega navedenog ne iznenađuje me imenovanje nestra-načkog mandatar Tihomira Oreškovića, koji je uspješan gospodarstvenik u svjetskim raz-mjerama«, kaže Petar Kuntić.

OČEKIVANJA OTIŠLA U DIM

Ovaj razgovor s Petrom Kuntićem smo vodili u momen-tu kada su mediji već objavi-li vijest da je Mađarska svojoj manjini u Vojvodini, za njezino gospodarsko jačanje, osigurala 160 milijuna eura. Uslijedilo je pitanje o mogućnostima slične gospodarske pomoći naše matic-ne domovine svojoj manjini u Srbiji.

»Gospodarska suradnja između Hrvatske i Srbije odvi-ja se već više od 20 godina. Međutim, očekivanja nas Hrvata da će dolaskom hrvatskih tvrtki na područje Srbije donijeti odre-đene benefite za ovdašnje Hrvate su potpuno splasnula i pretvorila se u dim. Te velike ambicije koje smo imali pretvorene su u dim. Od 136 hrvatskih tvrtki koje rade u Srbiji na prste se mogu izbrojati ovdašnji Hrvati koji su na ruko-vodećim mjestima, a malo je i uposlenih ovdašnjih Hrvata. To je neobjašnjivo, imajući u vidu i situaciju koju imamo pred našim očima, a to je pomoć mađarskoj manjini njihovih poduzetnika kada dolaze na ovo područje. Sve je politika, ali ne očekujem senzacionalne napretke po pita-nju benefita za ovdašnje Hrvate po pitanju prisustva hrvatskih tvrtki na području Srbije, ali ipak očekujem da će se drugačije po tom pitanju određivati nova vlast i hrvatski premijer Orešković.«

PRINCIP DVOSMjerne ULICE

Za naš tjednik, imenovanje nestra-načkog premijera, proko-mentirao je i vijećnik Hrvatskog nacionalnog vijeća i jedan od osnivača Hrvatskog građanskog saveza u Srbiji **Tomislav Stantić**,

za kojega je to nesvakidašnji događaj.

»Svakako nesvakidašnji događaj na političkoj sceni regi-je, s obzirom na to da su pred-sjednici vlada skoro po pravilu i predsjednici političkih stranaka. To bi mogao biti dobar znak u pravcu drugačijeg konfigurira-nja političke scene u Hrvatskoj. Svih prethodnih godina ključnu političku ulogu su imale ili HDZ ili SDP...sada Most ima veliku šansu da ovaj zagaranirani dvo-jac vlasti i oporbe poremeti i odvede ga u pravcu snažnijeg utjecaja 'običnih ljudi', netipič-nih političara – što svakako nije mandatar Orešković, a ni dobar dio ljudi iz Mosta. To može biti snažan podstrijek i na ostale političke pokrete u regiji, ali ne samo u regiji. Primjeri Grčke i Španjolske potvrđuju tezu da u aktualnom političkom momentu politički pokreti mogu uspješno parirati političkim strankama«, kaže Tomislav Stantić.

Jedno od pitanja tijekom raz-govora je bilo i glede toga što je koalicija Most odlučila dati svoje zastupničke glasove za novog mandatara zajedno s glasovima zastupnika Domoljubne koalicije nakon odustajanja od pregovo-ra s koalicijom Hrvatska raste. Uslijedilo je i pitanje – kako će se to reflektirati na ovdašnju hrvat-sku manjinsku zajednicu?

»Svakako da je Most ušao u rizičnu fazu svog političkog opstanka, s nemalim šansama HDZ-a kao moćne političke organizacije da ga 'usisa' i pod-čini svojim interesima – osobito kada se zna da Most svoje pri-marno obećanje, a to je da neće koalirati ni sa HDZ-om ni sa SDP-om, očito nije ispunio. Ista opasnost bi ga čekala i da je sklo-pio koaliciju i sa SDP-om. Ostaje da se vidi ima li Most, prije svega kadrovskog potencijala da u narednom razdoblju odgovori teškim izazovima reformi poli-tičkog sustava u Hrvatskoj, ali i teškim izazovima gospodarske i dužničke krize koja potresa Hrvatsku. Ne mislim da će koa-liranje Mosta s Domoljubnom koalicijom u značajnijoj mjeri

promijeniti odnos hrvatske poli-tike prema našoj manjini u Srbiji. Svaka zemlja, pa tako i Hrvatska, kreiraju politiku ka svojim manjinskim zajednicama u okru-ženju po principu dvosmjerne ulice. Hrvatska jasno i aktiv-no definira svoj odnos prema Hrvatima, na primjer u Bosni i Hercegovini, dijelom stoga što Hrvati u BiH predstavljaju kon-stitutivan narod i ima ih skoro deset puta više no u Srbiji, ali svakako većim dijelom zbog toga što Hrvati u BiH igraju aktiv-nu i značajnu političku ulogu u BiH, s jasnim ciljevima. Politika Hrvatske prema svojoj nacional-noj zajednici u Srbiji će ostati pasivna sve do onog momenta dok se u Srbiji ne konfigurira jasan politički signal u samoj hrvatskoj manjinskoj zajednici, jasna ambicija da se bude aktivan činilac dešavanja na političkom prostoru Srbije. A toga signala u prethodnih desetak godina, a ni u ovom momentu nema... Dok mi Hrvati u Srbiji ne počistimo svoje dvorište, ne prestanemo kukati i ne artikuliramo jasne političke stavove, ne možemo se nadati dobroj suradnji s politič-kim akterima u Hrvatskoj.«

PROMATRATI PROBLEME IZ DRUGE PRIZME

O imenovanju mandatara Oreškovića, u svjetlu toga da se on do sada nije bavio politikom, razgovarali smo i s dopredsjed-nikom DSHV-a za Suboticu **Ivanom Ušumovićem**.

»Imenovanje Tihomira Oreškovića za nestra-načkog pre-mijera s bogatim menadžerskim iskustvom je odličan potez jedne države koja za cilj ima stabilizi-rati i razviti svoje gospodarstvo. Nedostatak političkog iskustva u ovom slučaju nije prepreka, nego prednost. Promatrati probleme iz druge prizme koja nije striktno politička, po meni može donijeti samo pozitivne rezultate, jer na taj način i rješenja dobivaju drugu dimenziju. Država se ne može poistovjetiti s poduzećem, ali to ne znači da se ne može promije-niti stil upravljanja istom. Ulažem

iskrene nade da će Orešković opravdati povjerenje koje mu je ukazano tako visokom pozicijom, s koje će ipak odlučivati o važ-nim temama koje će itekako imati utjecaj na cijelu regiju.«

Ivana Ušumovića pitao sam i kako komentira da se koalicija Most odlučila za suradnju s koa-licijom HDZ-a – Domoljubnom koalicijom, a ne s koalicijom Hrvatska raste, dakle SDP-om?

»U početku mi je izgledalo kao da se Most okreće SDP-u, ali svjedoci smo bili upravo toga da je u politici sve moguće. Što je bilo posrijedi, koji su razlozi promjene njihovog mišljenja, to ne znam, ali čini mi se ipak da je veliki utjecaj imao i način vođe-nja pregovora oko formiranja vlade. Meni osobno se nije sviđa-lo što na ovim izborima SDP nije imao svoju listu za dijasporu. To samo govori u prilog tome kakav je bio njihov odnos prema nama, a vjerojatno bi se takva praksa i nastavila, da se ne gleda prema Hrvatima u Vojvodini. Samo da podsjetim, premijer Milanović niti jednom za vrijeme svog mandata nije posjetio našu zajed-nicu, iako je dolazio u Srbiju. S druge strane, HDZ je pružio otvorenu ruku Most-u, pristali su na nestra-načkog premijera, na pravi način vode pregovore oko ministarstava, pokazuju da je moguće funkcionirati kao tim. Sasvim je logično opredijeliti se za stranu koja iskazuje veću želju za suradnjom i tom prilikom se ne bavi niskim potezima. Nadam se da će se odluka Most-a da ide s Domoljubnom koalicijom u stvaranje vlade pokazati kao pozitivan korak kako u napretku Republike Hrvatske, tako i u sudbini nas Hrvata u Vojvodini.«

Hrvatska će sigurno težiti uzoru poželjnog političkog i gos-podarskog ustroja država koje danas čine okosnicu Europske unije, a ostaje pitanje kako će se nova vlast odnositi prema suna-rodnicima u Srbiji, financij-skom potporom, kako bi se prije svega spriječila tendencija odla-ska mladih Hrvata iz Vojvodine na rad u inozemstvo.

Zvonko Sarić

ŠTO POLJOPRIVREDI DONOSI 2016. GODINA?

Ratar i stočar, TKO TO BIJAŠE?

*Poljoprivredi je ove godine namijenjeno manje od tri posto republičkog proračuna **

*Zabrana uvoza mesa najlošije kvalitete dobra, ali zakašnjela odluka **

Proizvođači mlijeka očekuju da će i dalje ostati prelevmani na uvoz mlijeka i prerađevina iz EU

Krajem prošle godine vijest za poljoprivrednike bilo je usvajanje Zakona o izmjenama o dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu, a prvih dana ove godine vijest da je (konačno) zabranjen uvoz mesa najlošije kvalitete. Ono što bi se još moglo svrstati u vijest s razmeđa dvije godine je i to da će poljoprivrednici i ove godine dobiti manje od (famoznih) pet postotaka državnog proračuna. Što poljoprivredi donosi, ili je već donijela, 2016. godina?

SVE SE VRTI OKO ZEMLJE

Ono što je svakako tema broj jedan je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu. S jedne strane nezadovoljni poljoprivrednici, a s druge strane Ministarstvo koje pojašnjava da razloga za nezadovoljstvo nema i da se uvodi red u korištenje državne zemlje. Profesor Poljoprivrednog fakulteta u Beogradu dr.sc. **Miladin Ševarlić** kaže da je umjesto još jednog u nizu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu bolje bilo donijeti potpuno nov zakon.

»Nažalost, umjesto potpuno novog zakona o poljoprivrednom zemljištu, u susret 1. rujnu 2017. godine kada će Srbija sukladno odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju morati prodavati nepokretnosti

i poljoprivredno zemljište kupcima iz EU (iako neće biti članica te »vremešne gospode koja je sve manje šarmantna, a sve više zahtjeva prema novim udvarcima«) baziranog na rješenjima koje postoje u EU-28 dobili smo još jedan u nizu zakona o izmjenama i dopunama... koji kvantitativno povećava zakono-

Miladin Ševarlić

davni učinak Parlamenta Srbije, a kvalitativno dugoročno pogoršava ne samo zemljišno zakonodavstvo već i buduću agrarno-političku situaciju u Srbiji«, kaže profesor Ševarlić.

On pojašnjava da su neka od rješenja iz zemalja EU-28 zemljišni maksimum od 300 hektara u Danskoj, obveza vlasnika farma da s kućanstvom živi na gospodarstvu i kupaca da imaju domicilni status u državi gdje

kupuju zemljište od najmanje pet godina, do zabrane prodaje poljoprivrednog zemljišta strancima, uključujući i kupce iz drugih zemalja EU po izmijenjenom Ustavu Mađarske, kao punopravne članice EU, a što je sve sadržano u usporednoj analizi stjecanja svojine na poljoprivrednom zemljištu u EU i drugim

godine. Pri tome je zapostavljena (ne)odgovornost iste te države za zakonodavno reguliranje ekološki i gospodarski racionalnog korištenja, uređenja i zaštite 85 posto poljoprivrednog zemljišta koje je u posjedu poljoprivrednih poduzeća i obiteljskih gospodarstava.

DISKRIMINACIJA

»Politikantski ustupak pod utjecajem druge lobističke grupe (nekoliko čak i međusobno suprotstavljenih udruga poljoprivrednika uglavnom iz Vojvodine) da i obiteljska registrirana poljoprivredna gospodarstva mogu kupovati do 20 hektara državnog poljoprivrednog zemljišta je pokazatelj dodatne ustavne diskriminacije malih, ali glasački brojnih, agrarnih subjekata slabije financijske moći, koji će ogroman broj njih ubuduće ostaviti na marginama agrobiznisa i kao proizvođače poljoprivrednih sirovina, koje će morati 'predati' pod ekonomski nepovoljnim uvjetima. Do izumiranja sadašnje generacije vlasnika tih gospodarstava«, kaže prof. Ševarlić.

zemljama, a koju je uradila grupa master studenata Pravnog fakulteta. Naš sugovornik smatra da je, kako kaže politički nametnutim parcijalnim rješenjima usvojenog Zakona, koji je prije svega u funkciji ostvarivanja lobističkih interesa male grupe financijskih moćnih inozemnih i domaćih investitora i brzopoteznom spekulativnom stjecanju svojine nad državnim poljoprivrednim zemljištem prije 1. rujna 2017.

TANAK PRORAČUN

Vijest s početka ove godine je zabrana uvoz mehanički otkoštenog mesa (MMO). S jedne strane to znači da potrošači više neće jesti prerađevine od najlošijeg mesa, ali s druge pitanje je može li ta zabrana pridonijeti makar i malo pomaku u oporavku svinjarske proizvodnje. Profesor Ševarlić slaže se da je to dobra, ali isto tako

politički neodgovorna i zakašnjela vijest.

»Dobra vijest, jer je potvrdila u javnosti nedovoljno prisutne i od uvoznčkih lobističkih grupa u državnoj administraciji neuvažene tvrdnje stručnjaka o zdravstvenoj nepoželjnosti korištenja 'junk food' za ljude. Političko i društveno neodgovorne odluke – jer smo uveli zabranu uvoza MOM mesa, a ne i obvezu popisa u Srbiju već uvezenih enormnih količina i zabranu korištenja MOM-a u proizvodima za ljude, ili barem obvezu označavanja na deklaracijama takvih proizvoda da sadrže i sirovine koje se u pojedinim državama ne koriste ni u proizvodnji hrane za kućne ljubimce. Zakašnjela vijest, jer Srbija zbog sustavno uništavanog stočarstva, kao neophodne grane održive poljoprivrede ni za 15 godina nije uspjela realizirati izvoz malog, ali za naše stočare nedostižnog kontingenta, od 8.000 tona 'baby beef' u EU. Naprotiv, izvoz junećeg mesa s 1.760 tona smanjen je na ispod 400 tona. To je, pored ostalog, posljedica i sudejstva uvoznčkog i bankarskog lobija u Srbiji, potpomognutog inozemnim 'ekspertskim' agrarnim savjetodavcima«, kaže za naš list profesor Ševarlić.

Kada je riječ o agrarnom proračunu i milijardama dinara koje su namijenjene poljoprivredi, naš sugovornik podsjeća da su od donošenja Zakona o poticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju iz 2009. godine, koji propisuje obim sredstava za poljoprivredu od pet postotaka proračuna Republike, svih šest donesenih zakona o proračunu Republike Srbije nezakoniti.

»U prilog toj ocjeni govori činjenica da 'rashodna strana' nedavno usvojenog državnog proračuna za 2016. iznosi oko 1.120 milijardi dinara. Međutim, u istom to proračunu, za razdjel 23 – Ministarstvo poljoprivrede i zaštitu životnog okoliša udijeljeno je svega 40,5 milijardi, što znači da je samo u tekućoj godini poljoprivredi zakinuто 15,5 milijardi, umjesto pet sljedeće joj

svega 3,62 posto. Najzad, ako iz proračuna Ministarstva poljoprivrede i zaštite životnog okoliša izuzmemo 5,2 milijarde dinara koje su namijenjene Upravi za zaštitu životnog okoliša, poljo-

Sanja Bugarski

privreda je u 2016. godini oštećena za 20,7 milijardi dinara, te joj sljedeće svega 35,3 milijarde ili 3,15 postotaka proračuna Srbije«, iznosi računicu profesor Ševarlić.

S obzirom na zaostale obveze prema poljoprivrednicima iz 2015. godine, a čiji iznos još uvijek nije javno priopćen, poljoprivreda će ove godine dobiti manje od tri posto proračuna Srbije.

STARI I NOVI PROBLEMI

Proizvođači mlijeka u ovu godinu ulaze sa starim problemima koji ovu proizvodnju opterećuju godinama unazad. Predsjednica Centralne asocijacije proizvođača mlijeka Vojvodine **Sanja Bugarski** za *Hrvatsku riječ* kaže da na početku godine proizvođači mlijeka očekuju da ministrica poljoprivrede **Snežana Bogosavljević** – **Bošković** ispuni obećanje i da Vlada Srbije produži prelevmane (uvozne takse) za uvoz mlijeka i mliječnih proizvoda iz Europske unije. Da podsjetimo ti prelevmani uvedeni su polovicom prošle godine radi zaštite domaćih proizvođača mlijeka, a koliko je ta zaštita bila (i ostala) potrebna pokazuje i podatak da je u prvih pet mjeseci 2015. godine iz EU uvezeno skoro 3,5 puta više mlijeka u odnosu na isto razdoblje 2014. godine. Kao jedan od problema ona navodi i nespornost domaćih mljekara za izvoz na rusko tržište.

»Dostupno nam je rusko tržište, ali naši prerađivači za njega nisu spremni. To je i logički, s obzirom na to da godinama unazad nisu razvijali proizvod-

nju dugotrajnih proizvoda, jer je zarada na tim proizvodima manja i na nju se duže čeka«, kaže Bugarski.

Za mljekare je problem i Zakon o poticajima po kome je iznos premije za mlijeko definiran – do sedam dinara.

»U Crnog Gori premija za mlijeko je 11 euro centi, koliko iznosi i u Bosni i Hercegovini«, pravi paralelu naša sugovornica, dodajući da je proizvodnja mlijeka najskuplja, jer da bi se od jedne krave dobilo 15 muznih krava treba 15 godina, a, primjere, kod proizvodnje svinja to je nekoliko mjeseci.

Bugarski kaže da proizvodnju mlijeka i dalje opterećuju mnogi nepotrebni troškovi koji ionako malo plaćenu proizvodnju poskupljuju za 10 posto. Među tim nepotrebnim troškovima su cijepljenje od plavog jezika i kju groznice, što se ne radi nigdje u Europi. Ipak, oni koji su riješeni da istraju u ovoj proizvodnji riješeni su da se bore sa svim teškoćama. Tako je 15 farmara osnovalo svoju zadrugu, a naredni korak bit će otvaranja farme junadi i vlastite mljekare.

Zlata Vasiljević

ZORAN FERIĆ, PISAC

Moji romani i likovi u njima su

*nekako na rubu * Od pisanja se*

može živjeti ukoliko se radi još

jedan kompatibilan posao

Umjetnicima je potrebno da ih netko prepozna

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Još od svojih prvih tekstova objavljenih u *Poletu* 1987. godine Zoran Ferić je počeo skretati pozornost na svoj spisateljski talent. Prestižne književne nagrade koje je dobivao za objavljena književna djela (*Ksaver Šandor Gjalski*, nagrada *Jutarnjeg lista*, *Kiklop*) poklopile su se s velikim uspjehom koji ima kod čitalačke publike, te je trenutačno jedan od najpopularnijih hrvatskih pisaca.

HR: Kako doživljavate sajamske susrete s čitateljima, konkretno govoreći kako ste se osjećali prilikom prošlog *Interlibera* u Zagrebu?

Osjećao sam se dosta ambivalentno, s jedne strane sa strahom dok s druge strane s izvjesnom dozom odobravanja i mogu reći srećom. Sa strahom zbog sjećanja kako su izgledali prijašnji *Interliberi*, poput provincijskih vašara s nekoliko štandova, a sada je sve to mnogo

ozbiljnije i organiziranije što me opet čini izuzetno sretnim, jer je i dalje očit interes za knjigu. Susret s čitateljima je autoru uvijek drag jer to podrazumijeva i da ima novu knjigu, i mogućnost predstaviti je široj publici. Konačno, svaki sajam knjiga, poput primjerice *Interlibera*, otvara mogućnost kolegijalnog druženja i susreta s brojnim ljudima iz knjiškog svijeta, što sve skupa čini jednu zanimljivu interakciju.

HR: U tom kontekstu se nameće pitanje jesu li pisci u Hrvatskoj pomalo izolirani jedni od drugih?

Ja bih to rekao ovako: možda to ovisi i o generacijama. Prije dvadesetak godina kada smo bili mlađi naravno da smo se više družili, no ne bih rekao kako smo izolirani nego smo se nekako više osamili u svojim poslovima, obiteljima i životu kakav danas vodimo. Mislim kako je

to ipak jedan normalan proces i kako tu nema ništa ekscesno, ali je svima ipak drago povremeno se vidjeti i družiti uz nove naslove.

HR: Uz svaki spomen autora i knjiga javnost se često zna zapitati može li se u Hrvatskoj živjeti od pisanja?

To je jedno jako tužno pitanje na koje odgovaram možda i može, ali na rubu gladi ili vrlo slabo. Može se, pod uvjetom ako se radi i neki drugi kompatibilan posao, poput posla u novinama. Tako se već može živjeti od pisanja. Naravno, sada je i to pomalo problematičnije, kako je sve u nekoj defanzivi, mislim na novine i publicistiku. No, postoje i druge stvari koje možemo raditi uz pisanje, poput rada u školama i na fakultetima, pisanja kritika, sudjelovanjima u radu pojedinih žirija i drugog, pa se sve to nekako skupa zaokružuje.

HR: U kojoj mjeri ta nametnuta svestranost jednom piscu uskraćuje vrijeme i prostor potreban za nesmetano literarno stvaranje?

Svakako, jer se mi stalno pitamo što nam i koliko krade vrijeme potrebno za pisanje. Opet, da nema toga, ne bi bilo proporcionalno više knjiga i tekstova, kao što bi se to očekivalo.

HR: Više od dvadeset godina ste na književnoj sceni. Gdje biste sebe svrstali u pogledu Vašeg literarnog opusa?

To mi je nekako nezahvalno govoriti, jer su moji romani i likovi u njima nekako na rubu, ali kada bih ih morao nekako odrediti, onda bi to svakako bio main stream.

HR: Koliko pisac, ukoliko želi biti suvremen i ono što je svakako u današnjici nužno, tržišan, mora svojim pisanjem ići u korak s

aktualnim društvenim događanjima?

Ako pišeš sve to, a nisi u dodiru s modernim vremenima onda ti treba strahovito puno samopouzdanja, treba ti askeza, jer bojim se da ova rubna literatura sada nema dovoljan broj čitatelja. Čovjek mora biti jako

iskreno, došao sam mnogo puta u takovu situaciju tijekom školskoga sata, ali to ne bi trebalo raditi, jer dolazim u poziciju da bih se prema učenicima trebao ponašati kao prema čitateljima. Predajem u 18. Gimnaziji na Šalati, to je jezična gimnazija i trudim se mojim učenicima

Čovjek mora biti jako samosvjestan da bi preživio u tom svojevrsnom literarnom getu.

samosvjestan da bi preživio u tom svojevrsnom literarnom getu. Moje mi iskustvo u vezi s osobama koje se svojim literarnim djelovanjem godinama nalaze na rubu govori kako se one ne osjećaju pretjerano sretnima. Umjetnicima je potrebno da ih netko ipak prepozna.

HR: Kakve Vi knjige volite čitati?

Volim čitati raznovrsne knjige, često potpuno drugačije od onih koje sam pišem. Nedavno sam kupio **Patricka Modiana**, volim **Amosa Oza** i njegovu jednostavnost, opet volim i **Nabokova** koji je pomalo kičast i barokan autor. Što se tiče hrvatskih autora, njih redovito čitam, od posljednjih bih izdvojio novu knjigu **Bekima Serijanovića**, autora koji je spreman hrabro izložiti sebe, volim čitati i **Senka Karuzu**, njegove kratke priče koje imaju jak naboj i simboličku snagu, također **Romana Simića Bodrožića**, **Borivoja Radakovića**, **Miroslava Mićanovića**, **Robertu Perišića** i mnoge druge.

HR: Radite kao profesor u gimnaziji. Je li se to na određeni način odražava na Vaše pisanje? Jeste li profesor i kada pišete?

Ne bih rekao. Za mene su to dva posve odvojena posla. Oni pak mogu biti kompatibilni i jesu kompatibilni, ali ne bi valjalo da je pisac kada piše profesor. Kao što ne bi valjalo da je profesor kada predaje pisac.

prenijeti što više znanja, a kada uđem u razred nastojim ostaviti pisca vani.

HR: Što biste izdvojili iz Vašeg profesorskog pristupa kao svojevrsnu specifičnost rada s gimnazijalcima?

Kako sam već rekao svojom literaturom se ne bavim, ali se zato bavim literaturom svojih kolega koja je suvremena i koja bi po svemu trebala privući pažnju učenika kojima predajem.

HR: Pronalazite li u pismenim sastavcima talentiranih učenika nekog budućeg pisca?

U školskim zadaćama ne prepoznajem jer se one u posljednje vrijeme pišu u obliku eseja, vrlo konkretno i na konkretnim ulomcima koji su zadani. Ali zato prepoznajem pisce na fakultativnoj nastavi kreativnog pisanja koja postoji u našoj gimnaziji, a koju trenutačno pohađa devetnaest učenika.

S njima nastojim raditi i razvijati njihov talent.

HR: Vratimo se Vašem literarnom stvaralaštvu, preciznije novoj knjizi kojom se poslije nekoliko godina pauze vraćate svojim čitateljima. Kakva je tematika novog naslova?

Moja nova knjiga *Na osami blizu mora* govori o galebovima na otoku Rabu, između 1976. i 1988. godine. Da pojasnimo, galebovi su oni mladići koji se udvaraju strankinjama i pružaju

im potpuni doživljaj ljetovanja, a one njima zauzvrat pružaju potpuni doživljaj života. To je roman koji se sastoji od priča koje bi se zapravo mogle čitati i odvojeno, ali negdje na kraju knjige te se priče se spajaju u jednu. U svakoj priči je drugi lik glavni, ali su svi oni klapa i praktično se ponavlja u svakoj od priča.

HR: Četiri godine ne je prošlo od *Kalendar Maja*, posljednjeg naslova koji ste objavili. Kako je na Vas djelovala protekla stan-ka između dva objavljena djela?

Ja bih rekao kako to nije stan-ka, već samo zastoje u produkciji. Ne mogu reći kako je ova knjiga nastajala u kontinuitetu protekle četiri godine, jer sam s bilješkama za nju počeo još 2009., kada sam, odmarajući se od romana, počeo zapisivati dogodovštine galebova. Iskreno, nisam imao svijest da će to biti, na koncu, knjiga, a evo dogodilo se da jest. Nije se radilo o kontinuiranom radu, ali da sam razmišljao o tome i da se sve nekako u prote-

kle četiri godine nakupilo, zbilja jesam. Zato to i nije neka klasična stanka.

HR: Spremate li se pisati nešto novo?

Kada knjiga ide prema svome kraju, pred sam izlazak, kao da nekakav život ide, također, prema svome kraju. A ti se onda prebacuješ na jedan novi život, pisanje nove knjige. Jer dok pišem jednu, uvijek se bavim i bilješkama za drugu knjigu, tako da na kraju jedne jedva čekam punim plućima početi pisati onu drugu.

HR: Na koncu razgovora slijedi pitanje koje se posljednjih godina stalno nameće svima koji se bave knjigama. Vjerujete li u budućnost knjige na ovim našim prostorima?

Bio sam na jednom okruglom stolu gdje se govorilo o elektroničkim knjigama i naslov mog izlaganja je trebao biti *Strah i nada pisaca u e okruženju*, pa sam tamo rekao: Nade nema, a strah je posvuda. Eto to bi bio moj odgovor.

PROFESOR I PISAC

Zoran Ferić rođen je 1961. godine u Zagrebu. Diplomirao je književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Radi kao profesor hrvatskog jezika i književnosti u XVIII. gimnaziji u Zagrebu.

Član je Hrvatskog društva pisaca.

Djela:

Mišolovka Walta Disneya (1996), zbirka priča, *Quattro stagioni* (1998), izbor priča s **Miroslavom Kišom**, **Robertom Mlinarcem** i **Borisom Perićem**, *Anđeo u ofsajdu* (2000), zbirka priča, *Smrt djevojčice sa žigicama* (2002), roman, *Otpusno pismo* (2003), izbor iz kolumni objavljenih u političkom tjedniku *Nacional*, *Djeca Patrasa* (2005), roman, *Simetrija čuda* (2007), sabrana proza, *Kalendar Maja* (2011), roman

MLADI I OBRAZOVANI, A OSTALI NA SELU

Izazovi zavičaja

U vrijeme kada slušamo kako mladi odlaze iz manjih sredina u potrazi za boljim i lakšim životom mi smo našli one koji su ostali

Anita Đipanov, Sonja Periškić i Davor Francuz mladi su i obrazovani, ali unatoč tome odlučili su ostati u Monoštoru. I ne samo to. Aktivni su članovi KUD-a Hrvata *Bodrog*, a imaju i neke svoje druge preokupacije. Slažu se da Monoštoru mnogo toga nedostaje, a prije svega neka tvornica, ali su isto tako suglasni da nisu pogriješili u odluci da ostanu ovdje. Kroz angažman u *Bodrogu* nastoje očuvati monoštorsku tradiciju i identitet Hrvata Šokaca u ovom selu.

RAD U UDRUZI I...

Anita je po naobrazbi kineziolog. Radila je u Italiji i Njemačkoj, ali se ipak vratila u Monoštor. Ona će to definirati riječima – Kažu da sve ceste vode u Rim, a mene sve ceste vode natrag u Monoštor. U *Bodrogu* je praktički odrastala, jer je u udrugu došla kao trinaestogodišnjakinja.

»Tu sam sazrijevala, polako prihvaćala sve te tradicijske običaje, nošnju, govor. Do dolaska na folklor govorila sam čistu ekavicu, počela sam onda miješati ikavicu i ekavicu, da bih se danas jako trudila 'divaniti' ikavicu«, kaže Anita koja danas u udruzi vodi stariju folklornu grupu.

Na upit koliko je teško ili možda lako potaknuti mlade da se uključe u rad udruge odgovara da se mladi glede odnosa prema tradiciji mogu podijeliti na tri skupine.

»Prvi su oni koji jednostavno o običajima i tradiciji ne žele

znati ništa, drugi su oni koji prihvaćaju svoj hrvatski identitet, sviđaju im se običaji, vole vidjeti i narodnu nošnju ali ne žele se uključiti u KUD, a treća grupa smo mi koji ne samo da volimo i poštujemo našu tradiciju i običaje već i dajemo svoj doprinos na njenom očuvanju. Jako je teško privući mlade i mislim da bi nam glavni cilj trebao biti da ih za folklor zainteresiramo još dok su djeca, da dok pohađaju osnovnu školu odrastaju s tim i zatim da se poradi na tomu da aktivni članovi ostanu i kada krenu u srednje škole«, kaže Anita.

Davor je Poljoprivredni fakultet, stočarski smjer, završio u Novom Sadu. Poslije studija vratio se u Monoštor, a trenutačno stručnu praksu odraduje u jednoj somborskoj tvrtki na radnom mjestu tehnologa u proizvodnji stočne hrane. Kaže da su okolnosti bile takve, a i njegova želja, da ostane u svom Monoštoru. Kako je u hrvatskoj udruzi bio aktivan kao učenik, bilo je logično da se aktivira i poslije završetka studija.

»Član sam Muške pjevačke skupine *Bodroški bečari*. Još je to početak, ali već smo imali nekoliko nastupa na značajnim manifestacijama i nadam se da ćemo se održati. Njeguemo tradicijsko muško pjevanje, sakupljamo i bilježimo pjesme koje su nekada bile karakteristične za Monoštor«, kaže Davor, koji zbog svoje skromnosti propušta reći kako je upravo on, uz predsjednika *Bodroga Željka Šeremešića*,

bio inicijator osnutka muške pjevačke skupine.

Podsjećamo ga na to i pitamo otkuda uopće ideja za okupljanjem monoštorskih pjevača.

»Do sada se u našoj udruzi njegovalo samo žensko tradicijsko pjevanje. A što su muškarci radili u vrijeme kada su nastajale tradicijske pjesme? Pa pjevali su i oni. I tako smo se mi okupili i krenuli«, kaže Davor.

Sonja je u Zagrebu okončala studij pedagogije i etnologije. Još pri kraju studija znala je da će se vratiti u Monoštor.

»Želja mi je bila da studiram u Zagrebu i kada sam krenula na studij nisam razmišljala o tomu što poslije. Ali, kako se studij približavao kraju tako sam bila sve uvjerenija da ne želim ostati u Zagrebu. Previše je za mene to urbana sredina. Možda je u mojoj odluci da se vratim u Monoštor prevagnuo moj angažman u udruzi u čiji rad sam se uključila još kao studentica. Mislim da je odluka da se vratim bila dobra, napose ako pogledam unaprijed, jer mislim da su ovakve sredine, kao što je Monoštor, mnogo bolje za odgoj i podizanje djece«, kaže Sonja, koja je za djecu vezana u kulturno-umjetničkom društvu, jer je ona ta koja vodi onu najmlađu skupinu *Bodroga*.

»Moglo bi se reći da je sve počelo kada sam radila istraživanje za diplomski rad, a tema su mi bile dječje igre i igracke. Vidjela sam tada koliko su dječje igre nekada bila raznovrsna, a današnja djeca ih čak ni ne

znaju. Učinilo mi se zanimljivim da te igre iskoristimo za okupljanje djece u najmlađu grupu i eto nas radimo dva mjeseca«, kaže Sonja koja se odlično nosi s dječjom živahnošću i time što dječja koncentracija za ono što rade ne traje dugo.

»Vidim da imaju volju dolaziti, a meni je cilj da ih zainteresiram za ono što radimo. Nije lako jer treba naći pravu mjeru između toga da ipak postoji neki red i disciplina, a s druge strane da ostane takva atmosfera da oni na probe dolaze s radošću, kao da dolaze na neko lijepo druženje«, kaže Sonja kojoj u radu s djecom nesumnjivo pomaže pedagoška naobrazba.

... NEKI DRUGI ANGAŽMANI

Ovi naši mladi sugovornici nisu samo angažirani u Udruzi već imaju i neka svoja druga interesiranja. Davor, osim poslova na obiteljskom gospodarstvu koje se prije svega bavi proizvodnjom paprike, gaji i rasnu živinu – koke rase *somborska kaporka*.

»To je autohtona somborska rasa. Trenutačno ih je oko 50 komada. Sudjelujem na sajmovima i izložbama, a sada se upravo pripremam za jubilarni 40. Sajam peradstva u Somboru. Nažalost, ta autohtona somborska rasa peradi je u izumiranju, i u cijeloj državi ih je tek oko 500. Na sreću, ima nas nekoliko odgajivača koji želimo očuvati tu rasu i nadam se da ćemo uspjeti u tome«, kaže Davor.

Aniti je trenutačno preokupacija obiteljski vinograd, odnosno nastavak tradicije koju je počeo njezin djed.

»Vinograda je nekada bilo u Monoštoru, a danas su se očuvali samo u malom broju obitelji u selu. Naš djed vinogradarstvom se bavi 50-60 godina, pa smo sestra **Biljana**, koja završava ekonomiju, i ja odlučile da se ozbiljno posvetimo tom poslu. Prošle godine proizvodnju smo podigle na jedan viši nivo s buteljiranjem vina. Rekla bih da je to kruna njegovog rada i početak našeg«, kaže Anita koja hrabro gazi i u poduzetničke vode.

Može li onda njezin primjer poslužiti onima koji nemaju posao? Kaže, samo ukoliko postoji obiteljski temelj, kao što je nekoliko hektara zemlje i vlastita mehanizacija, jer živimo u

nestabilnoj državi pa je svako upuštanje u bilo kakav posao opterećen kreditima i pozajmicama veliki rizik.

Sonja uskoro počinje raditi kao pedagoginja u gimnaziji u Belom Manastiru, ali ne odlazi iz Monoštora. Čeka je i istraživački rad u Monoštoru, što za nju i nije novost, jer je kao studentica radila terenska istraživanja i pisala stručne radove.

»Objavila sam rad o porodinim običajima Bunjevaca. Moj diplomski rad, čija je tema bila djetinjstvo, odrastanje i slobodno vrijeme bit će objavljen u *Godišnjaku* Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Uključila sam se ovih dana i u istraživanje posmrtnih običaja u Monoštoru i Beregu«, nabraja Sonja kojoj je želja da poslom bude vezana

za pedagogiju, a da etnologija bude ono čemu će se posvetiti izvan posla, istražujući etnološko naslijeđe, prije svega Monoštora.

SELU NEDOSTAJU RADNA MJESTA

Kada pitamo ove mlade ljude što to nedostaje Monoštoru suglasit će se da je to barem jedna tvornica, jer danas praktički u Monoštoru, izuzev Šumskog gospodarstva i nekoliko malih privatnih poduzeća, radnih mjesta nema. Od nekadašnjeg brodogradilišta koje je upošljavalo i više od 180 radnika iz sela malo toga je danas ostalo. Propao je i pompezno najavljivan dolazak austrijskog investitora u Monoštor. Već dugo ne radi ni seoska zadruga.

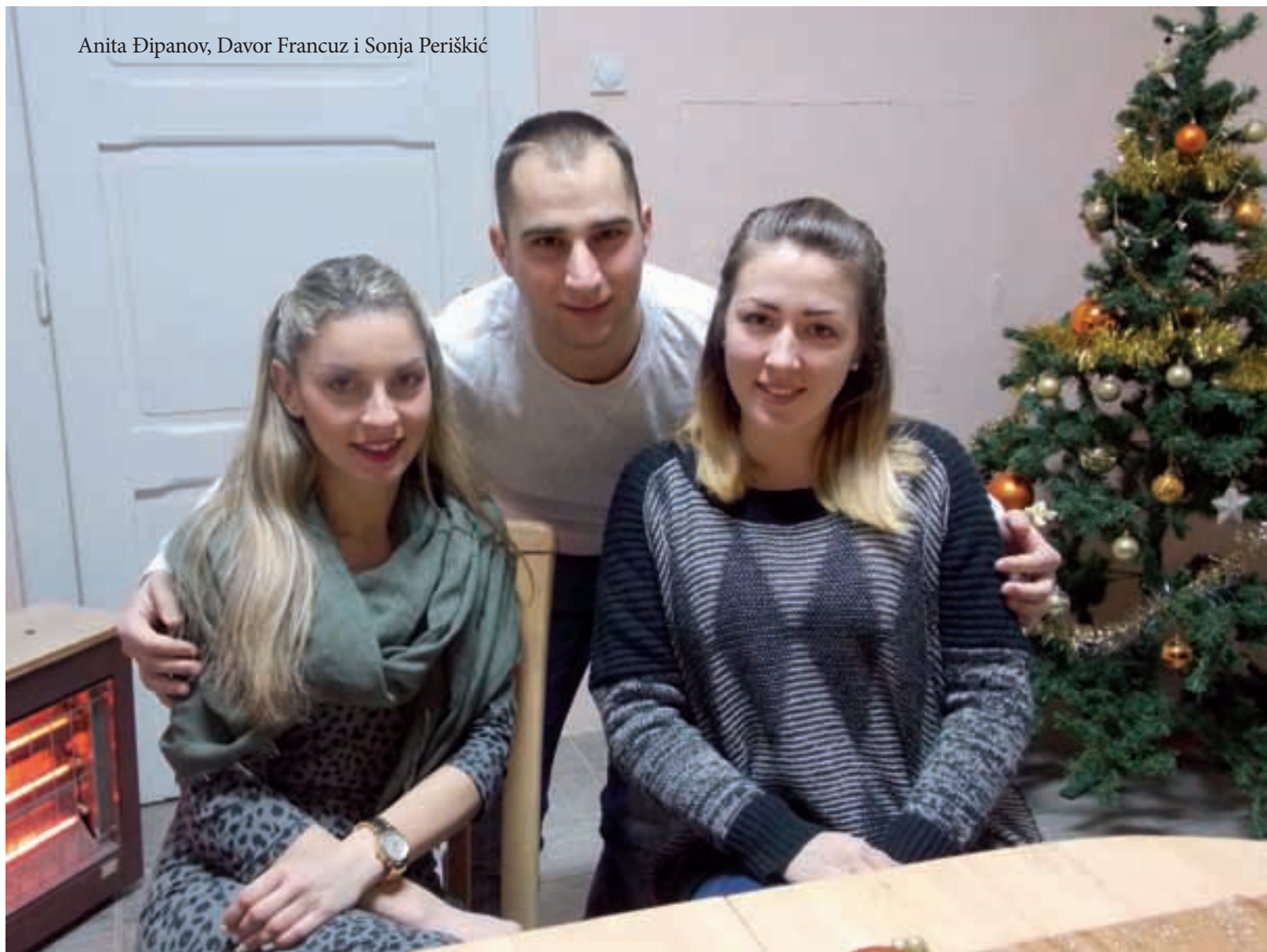
»Selo je okruženo trskom i prosto je nevjerovatno da netko ne može naći interes i da pokrene neki pogon u kome bi se prerađivala trska«, kaže Davor.

Začuđujuće je, po mišljenju naših sugovornika, i da u Monoštoru, koji je praktički okružen vodama, nema uređenog kupališta.

»Monoštor nema knjižaru, dječje igralište, dječju igraonicu, pristojan kafić. Da ne pričam o kanalizaciji koju nemamo, o mostu Šmaguc koji još nije popravljen, ali to su problemi koji se rješavaju u Pokrajini ili Republici i ne može ih riješiti jedan Savjet Mjesne zajednice, kao što to neki sada obećavaju«, kaže Anita.

Zlata Vasiljević

Anita Đipanov, Davor Francuz i Sonja Periškić

PETICIJA PROTIV IZLOVA RIBE NA SAVI, DUNAVU I TISI

ZABRANITI

privredni ribolov

U odnosu na Srbiju susjedne zemlje Mađarska i Hrvatske već godinama intezivno rade na zaštiti ribljeg fonda što je već urodilo plodom

Prošloga tjedna javnost u Srbiji uzbukala je vijest o peticiji za zabranu privrednog ribolova na Savi, Dunavu i Tisi u svrhu poboljšanja ribljeg fonda čije je stanje katastrofalno već godinama. U izjavi predsjednika Ribolovačkog saveza Vojvodine **Dušana Jovanovića**, danoj za RTV, navodi se da ribari ne plaćaju PDV, te je cijena dozvole samo 140.000 dinara za godinu dana, tj. da je dozvola pojeftinila u odnosu na prošle godine. No, iz ove izjave Dušana Jovanovića može se zaključiti da je problem cijena dozvole, odnosno ako se vrati stara cijena sve bi bilo u redu. Na web stranici Ribolovačkog saveza Vojvodine u svezi peticije navodi se da se zahtijeva od nadležnog ministarstva hitna izmjena Zakona o zaštiti i održivosti korištenja ribljeg fonda, kojom bi se ukinulo postojanje privrednog ribolova na rijekama Srbije. Ovim postupkom Srbija bi se pridružila većini europskih država u kojima je ovakva mjera već dugo na snazi.

MAĐARSKI PRIMJER

U odnosu na Srbiju susjedne zemlje Mađarska i Hrvatske već godinama intezivno rade na zaštiti ribljeg fonda što je već urodilo plodom, a to se najbolje ogleda po razvitku ribolovnog turizma kao i broju kapitalnih ulova koji dolaze s njihovih rijeka. Mađarska, koja broji oko 340.000 registriranih sportskih ribiča u tomu prednjači, te je Parlament Mađarske, ogromnom većinom,

14. travnja prošle godine, izglasao zakon kojim se zabranjuje izdavanje dozvola za privredni ribolov na prirodnim vodama od 1. siječnja 2016. godine. Savez ribolovaca Mađarske čitavo desetljeće se zalagao za ovu odluku. Dokument je Parlamentu prvi put predložen 2005. godine, dokument koji dokazuje da je ribarenje na otvorenim vodama prevaziđena gospodarska metoda. Poslije toga mnogobrojne studije od idejnog oca projekta **Láda Gáspára** dokazale su da je riblji fond »nacionalno blago«, koje putem ribarenja gubi na vrijednosti, dok se kroz sportski ribolov oplemenjuje. Autori su crno na bijelo dokazali kako se

od jednog kilograma ribe ulovljene od ribara u proračun sliva 400 forinti, dok je od istog kilograma ribe, ako je ulovi ribič, korist desetostruka. Kada je spomenuti dokument stigao u Parlament, sukobili su se interesi nekoliko stotina ribara s jedne i 340.000 tisuća ribiča s druge strane te je zakon usvojen. Proširivanjem postojećih i otvaranjem novih ribnjaka za uzgoj ribe Mađarska je riješila dva problema: nedostatak ribe na tržištu koji će se dogoditi nakon zabrane privrednog ribolova, kao i socijalno pitanje profesionalnih ribara koji su zabranom ostali bez posla, te su uposleni na novim ribnjacima.

JE LI PRIVREDNI RIBOLOV GLAVNI PROBLEM?

Ribolovački savez Vojvodine navodi kako je u posljednjih 20 godina riblji fond značajno smanjen, te se traži zabrana privrednog ribolova, no i prije dvadeset godina je bilo privrednih ribara a riblji fond je bio neusporedivo veći. Zašto je tako? U Srbiji, koja ima otprilike 60.000 sportskih ribiča (neslužbeni podaci koji se temelje na prikupljenim podacima iz ribolovačkih udruga), zabrana privrednog ribolova je samo jedan manji problem ka rješenju pitanja uništenog ribljeg fonda. Kao dopredsjednik Udruge ribiča *Zlatna ribica* u Srijemskoj Mitrovici i osoba koja se intezivno bavi sportskim ribolovom, zaštitom voda i ribljeg fonda, te sa skoro sto dana godišnje provedenih u čamcu na Savi smatram da postoje dva problema koja su preča od zabrane privrednog ribolova. Prvi problem jesu ribokradice, odnosno ribari koji ne vade dozvole za privredni ribolov, a zahvaljujući lošoj ribočuvarskoj službi bez većih smetnji obavljaju svoj posao. U razgovoru s ribočuvarima (koji revnosno obavljaju svoj posao mada je mnogo više onih koji ga uopće ne rade), a i iz osobnog iskustva, na svakog ribara koji vadi dozvolu za privredni ribolov dolaze trojica onih kojih tu dozvolu ne vade, odnosno ilegalno obavljaju izlov ribe. Ono što je najgore jeste uporaba zabranjenih alata za izlov ribe poput izlova strujom uz pomoć agregata kao i nedozvoljeni lov u prirodnim mrije-

»Na djelu je ribolovačka mafija, u sprezi su ribočuvari, vlasnici ribarnica, ribljih restorana i tezgi na mitrovačkim tržnicama (i diljem Srbije) koje tržišna inspekcija uopće ne kontrolira. Riječ je o unosnom ilegalnom biznisu koji svima u lancu donosi bogatu zaradu. Ako se zna da kilogram smuđa ili soma staje 700 dinara na tržnici (dok vlasnici čardi plaćaju 600 dinara), a ribokradice se javno hvale kako mrežama svaki od njih godišnje ulovi po nekoliko tona smuđa i soma (plus ostala riba), računica je jasna. Masovni izlov ribe mrežama, ali i eksplozivom, plinom i elektroagregatima u jeku je i na srijemskim jezerima. Ribokradice noću pustoše Borkovac, Dobrodol, Mandelos, Mutalj, Jarkovce i dva erdevička jezera.

»Bio sam ribočuvar-volonter na mandeloškom jezeru šest godina. Ribokradice ne prezaju ni od čega: u lov idu naoružani noću čamcima dok ribu love strujom ili eksplozivom. Strašno je gledati kakav pomor naprave«, kaže **Nenad Ivanić**, predsjednik Udruge ribolovaca *Zlatna ribica* iz Srijemske Mitrovice.

Iz mađarskog, kao i iz iskustva ribičkih udruga u Hrvatskoj, prvo što treba provesti jest uvođenje kvalitetne (drugim riječima poštene) ribočuvarske službe koja će prva raditi na zaštiti ribljeg fonda.

stilištima tijekom mrijesta ribe. Jasno je da ni svi ribari s dozvolom za privredni ribolov nisu imuni na lov tijekom mrijesta ribe niti u prirodnim mrijestilištima, premda im je to zabranjeno zakonom, no oni bez dozvole ipak prednjače. Drugi problem jesu ribolovci takozvani »mesari« koji imaju dozvolu za rekreativni ribolov, ribu (isključivo smuđa i soma) hvataju regularno štapom no svaka riba završi u čuvarci i na kraju se prodaje u čarde i restorane. Premda mnogi misle da ovo ne pričinjava neku štetu, odgovorno tvrdim da ovakvi ribolovci u velikoj mjeri doprinose uništavanju ribljeg fonda, posebice plemenitih vrsta poput smuđa i soma. Poznajem 4-5 ljudi iz moje marine koji imaju oko 150 izlazaka u ribolov godišnje, isključivo na smuđa i soma, te sve nose i prodaju (bez ikakvog skrivanja) u obližnju čardu. Stalno su na vodi, znaju dobro mjesta gdje je riba, ne obaziru se na dozvoljene dužine i dozvoljeni broj riba, zabranu lova tijekom mrijesta, te je uništavaju regularno na »ribolovački štap«. Svaki od njih bez skrivanja govori da proda oko 250 kg ribe (smuđa i

soma) godišnje, znači samo njih 4-5 ulovi i odnese barem 1 tonu plemenite ribe, a gdje su ostali »sportski« ribiči koji opskrbljuju ostale čarde. Računica je prosta: vlasnik im plaća oko 4-5 eura po kilogramu, on ribu u restoranu prodaje po 13-15 eura po kilogramu, no ovo je posao za tržišnu inspekciju. Tržišna inspekcija je ta koja treba obići čarde i restorane, te napraviti uvid u njihove »papire« jer ribu mogu kupovati samo od registriranih ribara, ribnjaka ili ribarnica, a sportskim ribolovcima je zabranjeno prodavati svoj ulov.

ŠTO JE RJEŠENJE?

Koji bi bio put ka rješavanju problema uništenja ribljeg fonda na rijekama u Srbiji? Svakako zabrana privrednog ribolova, ali kao posljednja stavka u nizu mjera koje treba provesti. Iz mađarskog, kao i iz iskustva ribičkih udruga u Hrvatskoj, prvo što treba provesti jest uvođenje kvalitetne (drugim riječima poštene) ribočuvarske službe koja će prva raditi na zaštiti ribljeg fonda. Počevši od vađenja ilegalnih mreža, jer svaka

mreža privrednog ribara mora imati plastični prsten s brojem i svaki privredni ribar dobije određen broj tih plastičnih oznaka. Kontrole zabrane postavljanja mreža u prirodna mrijestilišta, kontrolirati broj dozvoljenih ribarskih alata privrednih ribara, te u suradnji s policijom hvatati one koji love strujom ili eksplozivnim sredstvima i pisanja kaznenih prijava za sva ova djela koja su zakonom kažnjiva. Kontrolirati ribiče da ne pecaju u mrijestu, da poštuju dimenzije i dnevna ograničenja dozvoljenog ulova, a na tržišnoj inspekciji je da kontrolira čarde i restorane, nabavljaju li ribu legalnim putem (preko računa s plaćenim PDV-om) ili je kupuju na »divlje« od ribiča. Isto tako treba donijeti zakon po kojemu nitko tko nema profesionalnu ribarsku dozvolu ne može kupiti mreže i ostale alate za izlov ribe, jer je jasno da će mu služiti za ribokradu. Priča da se time neće ništa postići, jer će onda profesionalni ribari kupiti za nekog drugog, »ne pije vodu« jer što bi kupovali nekome tko za razliku od njih ne plaća dozvolu i pravi im konkurenciju u poslu? Kada se sve ovo

uredi kao posljednja mjera ostaje zabrana privrednog ribolova, jer oko 200 registriranih privrednih ribara (neslužbeni podaci) koji plaćaju dozvolu 1.200 eura donose državi dobit 240.000 eura dok 60.000 sportskih ribiča plaća dozvolu 50 eura i donose dobit od oko tri milijuna eura. Naravno, uvođenjem kvalitetne ribočuvarske službe i onaj broj ribiča koji ne kupuje dozvole (a kojih nije malo) bio bi primoran kupiti ju što bi povisilo dobit. Treba navesti i to da svaki od ovih 60.000 ribiča svake godine obnavlja svoj pribor, tj. trgovine plaćaju PDV državi. Ukoliko su rijeke bogate ribom, dolazit će ribiči iz stranih zemalja (trenutačno mnogi ribiči iz Srbije idu u Hrvatsku ili Mađarsku na vikend ribolov) koji plaćaju dnevne dozvole, smještaj i hranu. Kada se napravi zbir, dobije se ista ona računica koja je podnesena mađarskom Parlamentu, a to je da se od jednog kilograma ribe ulovljene od sportskog ribiča u proračun slije desetostruko više nego ako je ulovljena od ribara, dok ribokradice nanose milijunske gubitke državi.

Dario Španović

ŽIVOTNE PROMJENE UZ KALENDARSKI POČETAK

Novogodišnje odluke

*Nova godina je novi početak i prigoda za realizaciju odluka i želja **
*Ciljeve, odnosno želje treba postaviti realno u odnosu na situaciju u kojoj živimo **
Odustajanjem od odluke dobra ideja pretvori se u dodatno opterećenje i frustraciju

Početak nove kalendarske godine, početak je novog vremenskog ciklusa i čini se idealnim trenutkom za početak nečega novoga u životu. Gotovo svi smo nekada uoči Nove godine donosili odluke kako ćemo u predstojećoj godini redovito vježbati, prestati pušiti,

odluke dobra ideja pretvori se u dodatno opterećenje i frustraciju, a osoba o sebi počne razmišljati kao o slabom i nesposobnom biću. Odluke zato treba donositi onda kada smo spremni za promjenu ponašanja, a najčešće se ona dogodi u dva slučaja: kada nas život na to prisili (uslijed

odluke, jer njih ne vezujem za početak godine. Odluke donosim spontano. Kada postoji neka velika želja za nečim, onda donesem i odluku. U mom slučaju mora postojati jako velika želja i volja za nečim da bi to bila na taj način postavljena odluka. U suprotnom, ako je postavim i ne

cilj. Prema mom iskustvu, to nisu odluke kratkog vijeka i nemaju veze s Novom godinom. Odluke trebaju biti čvrste i ne treba ih vezivati za neki određeni datum da bi se ispunile«, kaže Ivona.

Zašto neki čekaju Novu godinu kako bi počeli s realizacijom neke odluke? Prema mišljenju psihoterapeuta dr. **Zorana Milivojevića** (tekst objavljen u *Politici* od 27. prosinca 2015. godine), razlog tome je činjenica da je većina odluka pokušaj da se voljom, svjesnim naporom i samodisciplinom razriješi neki unutarnji konflikt. Osoba je podijeljena na dio koji želi promjenu ponašanja i na drugi dio koji se ponaša na stari neželjeni način. Iako osoba neželjeno ponašanje doživljava kao negativno, ona od njega ne odustaje jer mu donosi neku, ponekad skrivenu psihološku dobit ili korist. Ako odustane od nekog ponašanja, osoba će odustati i od te psihološke dobiti. To je razlog zašto odgađa promjenu ponašanja sve do nekog ritualnog datuma, kao što je Nova godina. Najčešće ljudi ne uspiju u realizaciji ovog tipa odluka. Kada bi se osoba zapitala donosi li to neželjeno ponašanje neku psihološku dobit i postoji li neki drugi način dolaska do te dobiti, tada bi imala puno veću šansu za uspješno ispunjenje odluke.

NEOSTVARENA NOVOGODIŠNJA ŽELJA

Jedan od razloga zašto ljudi ne uspiju u realizaciji novogodiš-

zdravije se hraniti, više vremena posvećivati obitelji i prijateljima, štedjeti i sl. Nažalost, većina nas je već nakon drugog tjedna odustala od novogodišnje odluke.

Problem je u tome da novogodišnja odluka i nije prava odluka, nego više ideja. Htjeli bismo smršavjeti, družiti se s rodbinom i prijateljima, prestati pušiti itd. Često prigodom donošenja odluke samo detektiramo ono što bismo htjeli promijeniti, ali za promjenu nismo uistinu spremni. Odustajanjem od

bolesti i sl.) ili kada kada točno znamo što bismo željeli i to nas privlači toliko snažno da smo spremni učiniti sve što treba da ostvarimo cilj. Razgovarajući na temu novogodišnjih odluka, **Ivona Iveljić** iz Subotice iznijela je svoja iskustva vezana za ovu temu:

ODLUKU NE TREBA VEZATI ZA SIMBOLIČAN DATUM

»Već duže vrijeme ne donosim nikakve novogodišnje

ostvarim, onda je to nekako moj osobni poraz. Istina da je samo moj i da nitko to ne zna, ali je poraz. Zato već duže vrijeme ne donosim novogodišnje odluke, već nevezano za doba godine, sebi zacrtam odluku i plan za ispunjenje želje. U mom okruženju, neki ljudi donose odluke tipa, smanjit ću jelo ili krenut ću na sport, držat ću dijetu, neću legati u jedan po ponoći i sl. To su više neke simbolične odluke. Ne znam nikoga tko je za Novu godinu postavio sebi neki veliki

PODACI O SKLAPANJU BRAKOVA POKAZUJU

Hrvati najpopularnije mladoženje!

njih odluka je i to što često ne prave razliku između želje i odluke. Neki smatraju kako većina događaja u njihovom životu ovisi od vanjskih faktora ili sudbine, te neće uložiti potrebne napore u realizaciji ciljeva koji su sebi postavili. Oni očekuju da će im nastupajuća godina magijskim putem donijeti ostvarenje želja. Ciljeve, odnosno želje, treba postaviti realno u odnosu na situaciju u kojoj živimo i u odnosu na vlastite kompetencije.

Neki ljudi ne žele glasno izreći svoju želju u strahu da im želje »ne odu u vjetar«, a drugi pak upravo u nadi kako će učvrstiti odluku i želju, često pred drugima o njoj govore. Osamdesetšestogodišnja **Krista Kopilović** iz Subotice podijelila je svoju želju koja se na njezinu žalost nikada nije ostvarila.

»Ja sam 86 godina i koliko pamtim, Nova godina se svečano proslavlja negdje od 1965. godine. Dotle se Nova godina dočekivala kao i svaki običan dan. Nakon rata nije bilo novaca, niti je bilo nekih velikih slavlja. Za razliku od dočeka Nove godine, Božić se uvijek slavio i za njega su vezani i brojni običaji. Veliki novogodišnji dočeci došli su u modu negdje sedamdesetih godina. Od 1965. godine, kada sam počela gledati Novogodišnji koncert iz Beča, svake godine sam rekla kako ću jednom i ja tamo otići. To je moja želja od 1965. godine do danas i nažalost nikada tamo nisam stigla. Moje odluke nikada nisu bile vezane za promjenu ponašanja tipa, neću pušiti od Nove godine ili ću početi s djetom, jedina želja mi je bila otići na koncert. Sada znam da se to nikada neće ostvariti i zato sam jako tužna, ali što je tu je«.

Na kraju, da bi se neke od odluka uistinu ostvarile, razmislite je li to Vaša odluka ili to radite kako biste ispunili očekivanja roditelja, šefa ili voljene osobe. Zatim, jeste li Vi vlasnik te odluke ili ste »ukrali« tuđu odluku i je li odluka pod Vašom kontrolom ili realizacija iste ovisi o nekim drugim vanjskim faktorima? Što se, pak, želja tiče, dobro razmislite što želite jer bi se želja mogla i ostvariti.

Aleksandra Prčić

Početak godine je za novinare razdoblje kada se izvještava o prvoj bebi rođenoj na određenom području, mladim majkama, obiteljima koje se šire, o natalitetu i povezanim temama. Ovoj temi može se pristupiti i malo drugačije, pregledom statistike. Statističke podatke vezane za Srbiju skuplja i obrađuje Republički zavod za statistiku. Stručna suradnica zavoda za statistiku **Gordana Jordanovski** podatke brzo prosljeđuje zainteresiranima, istog dana.

STATISTIKA PO NEVJESTAMA

Podaci za proteklu 2015. godinu još nisu prikupljeni i obrađeni, ali je moguće dobiti podatke iz razdoblja od 2010. do konca 2014. godine. Podaci vezani za sklapanje brakova pokazuju da se u Srbiji godišnje sklopi oko 35 tisuća brakova. Oko 220 brakova godišnje sklope nevjeste koje se izjašnjavaju hrvatskom nacionalnošću. U promatranih 5 godina Hrvatice su sklopile 1.096 brakova. Kako pokazuju službeni podaci, u najvećem broju slučajeva udavale su se za pripadnike srpskog naroda, u 580 slučajeva. Etnički homogeni brakovi su sklopljeni u 270 slučajeva u spomenutom razdoblju, a na trećem mjestu se Hrvatice odlučuju za brak s pripadnicima mađarskog naroda, što je zabilježeno u 90 slučajeva. Zatim su Jugoslaveni, Crnogorci, Slovaci, Bošnjaci, Romi.

U navedenom razdoblju postoje male oscilacije, ali je generalni trend dosta jasan. Svaki četvrti brak Hrvata je sklopljen s pripadnikom vlastite nacije, a tri četvrtine su miješani. Od toga je svaki drugi s pripadnikom većinskog naroda.

PODACI O DISTANCI...

Podaci kod drugih manjina za posljednju statistički obrađenu 2014. godinu pokazuju da je po 97 posto Bošnjakinja i Romkinja, 84 posto Muslimanki i Albanci, 73 posto Vlahinja, 65 posto Mađarica, 55 posto Slovakinja, 43 posto Rusinki i 42 posto Rumunjki stupilo u brak sa svojim sunarodnjacima, a manji postotak od Hrvatica je zabilježen kod Bugarki 22 posto, Crnogorki 19 posto, te Makedonki 18 posto. Podaci za Bunjevce nisu prikazani, vjerojatno bi ih

našli među regionalnim izjašnjavanjem ili u rubrici »ostali«.

...I OTVORENOSTI

Što se tiče sklapanja brakova s pripadnicima srpskog naroda, najviše je zabilježeno kod Makedonki 72 posto, Crnogorki 67 posto, Bugarki 62 posto, a veća nacionalna distanca u sklapanju braka od Hrvatica bilježi se kod sljedećih manjina koje su protekle godine stupile u sljedećem postotku u brak s pripadnicima srpskog naroda: Rumunjke 42 posto, Rusinke 40, Slovakinke 36, Jugoslavenke 31, Mađarice 23, Vlahinje 18, Albanke 14, Muslimanke 10, Romkinje 3 i Bošnjakinje 2 posto. S druge strane, Srpkinja su u 96 posto slučajeva stupile u brak sa Srbima, te su sklopile 218 brakova s Mađarima, 108 s Hrvatima, 94 s Romima, 83 s Crnogorcima, 73 s Makedoncima, 55 sa Slovcima, 44 s Bugarcima, 47 s Rumunjima, 35 s Rusinima, 30 s Jugoslavenima, 25 s Muslimanima, 22 s Bošnjacima, 17 s Albancima i 3 s Vlasima. Ako usporedimo ove podatke s brojčanom populacijom manjina, lako je vidjeti kako su Hrvati kao mladoženje najpopularniji među Srpkinjama koje se udaju za »manjince«.

Štoviše, ako usporedimo podatke o brojnosti, broju sklopljenih brakova, lako vidimo kako – ukoliko izuzmemo većinski narod i hrvatsku manjinu – mladoženje Hrvati postaju najpopularnija treća opcija za brak kod Crnogorki, Albanci i Mađarica.

DUVEGIJE

Dakako, statistiku možemo tumačiti i iz perspektive mladoženja. Njih je u 2014-toj bilo nešto manje nego mladenki, ukupno 200 hrvatske nacionalnosti. Kao i kod mladenki se također oko polovice njih odlučilo budućnost zasnovati s pripadnicima većinske nacije, Srpkinja je oženilo njih 108. Slijede oni koji su se vezali za pripadnice svog roda i naroda u 47 slučajeva, nadalje 20 onih koji su uzeli Mađarice, četverica Albanke, po trojica Crnogorke i Romkinje, dvojica Slovakinke, po jedan Jugoslavenku i Makedonku, a njih 11 su za bračne partnere izabrali djevojke koje se izjašnjavaju u rubrici »ostali«, neizjašnjene, te neopredijeljene djevojke.

N. Perušić

Što mislite o novouspostavljenoj željezničkoj vezi Sombor – Osijek?

IVAN TETKOV,
pravnik, Vukovar

Veza za budućnost

Ponovno uspostavljanje željezničkog putničkog prijevoza na relaciji Sombor – Osijek za mene je udarna vijest. Stjecajem okolnosti uposlen sam u Vukovaru, u službi koja mi omogućava kontakte s puno ljudi, bivših Vojvođana, koji su tijekom devedesetih iselili u istočne dijelove Hrvatske. Kako su odnosi između Hrvatske i Srbije normalizirani, istina s još dosta otvorenih pitanja, intenzivirala su se i putovanja u oba smjera, kako onih koji su iseljeni iz Vojvodine u Slavoniju, tako i onih koji su iz Slavonije iselili u Vojvodinu. Moje generacije svjedočile su o velikom protoku robe i putnika prugom Subotica – Vinkovci. Živio sam u Sonti, pravo studirao u Zagrebu. Putovao sam vlakom jeftino, udobno i brzo. Imali smo izravnu vezu, brzi vlak je iz Sonte polazio oko 23 sata, a već u 5 ujutro stizao u Zagreb. Sada izravna veza Sombora s Vinkovcima nije moguća, jedino s Osijekom. Sjećam se i da su moji roditelji često putovali šinobusom za Osijek. Robne viškove prodavali su na osječkoj tržnici, a u Osijeku su kupovali sve potrepštine. Znam da danas to nije izvedivo, ali mislim da je za budućnost ova veza vrlo bitna. Nije mi jasno zbog čega željeznički robni promet na ovoj relaciji nije intenzivniji, ali mislim da će se gospodarstvenici prikloniti ovoj vrsti prijevoza, koja je višestruko jeftinija od cestovnog. Ukoliko željeznice Srbije i Hrvatske ustraju u održavanju ove putničke linije, a možda ju i intenziviraju s još kojim polaskom, pretpostavljam da će se i kod putnika promijeniti navike i da će se, umjesto sadašnjih skupih taksi i autobusnih linija u većem broju okrenuti znatno jeftinijem željezničkom prijevozu.

ĐURO MIHALJEV,
radnik, Okučani

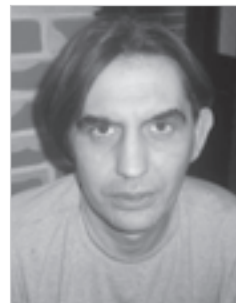
Dugo očekivano

Ponovno uvođenje željezničke veze između Sombora i Osijeka obradovalo me je. Kako znamo, u vrijeme ratova iz devedesetih migracije na ovim prostorima bile su vrlo prisutne u oba smjera, pa tako danas imamo puno obitelji čiji dio živi u Vojvodini, a dio u Slavoniji. Mislim da će ova linija onima slabijeg imovnog stanja, osobito onima koji ne posjeduju ni auto, omogućiti češće posjete starom zavičaju. Svi mi koji smo otišli sa sobom smo ponijeli i svoju intimu, svoja sjećanja koja nas, što smo stariji, sve više vuku prema starim kućnim ognjištima. Poneki su u tim odlascima, u tim zamjenama imovine na neviđeno ostali materijalno zakinati, pa se ni do danas nisu potpuno oporavili. U novim sredinama samo preživljavaju, a svakako bi i oni željeli obići stari kraj, rodbinu, prijatelje i za mnoge od njih ovo će biti potez koji će im to i omogućiti, jer je željeznički još uvijek financijski najpovoljniji. Supruga i ja smo razgovarali s mnogim Sončanima koji danas žive u zapadnoj Slavoniji i svi su ovu vijest primili s radošću. Kažu, nije im problem otići do Osijeka, veze od njihovih mjesta do slavonske metropole su povoljne, a uvođenjem ove linije riješen im je problem koji im je zbog skupoće izgledao nerješiv, prijevoz od Osijeka do Sonte i natrag. Neki od njih kroz sve ove godine sebi nisu uspjeli priuštiti posjet rodnom mjestu, a sada će, nadaju se brzo, u goste tamo gdje im je do prije dva desetljeća bio dom. Dakle, ova veza između Slavonije i Vojvodine omogućit će normalizaciju starih odnosa i ponovno povezivanje rasutih obitelji. Nadam se da će željeznice obiju država ustrajati na održavanju ove linije.

ALJOŠA MIHALJEV,
glazbenik, Sonta

Zakašnjeli potez

Ponovno uvođenje vlaka na relaciji Sombor – Osijek pomalo je zakašnjeli potez. Nas Sončane, bar one moje dobi i starije, za željeznicu vežu najljepša sjećanja. Dok smo bili djeca, za nas je putovanje vlakom preko Dunava bila velika avantura, a najčešće je značilo odlazak na more. Izravno iz svojega mjesta bili smo povezani sa Zagrebom, Sarajevom, Pločama, a uz presjedanje u Vinkovcima ili Zagrebu, ali i s Pulom, Rijekom, Splitom, Šibenikom, Zadrom. Rat je te naše snove »ubio«, ukidanjem željezničkog prometa s Hrvatskom sva naša putovanja su se iskomplikirala. Vijest o ponovnom uvođenju vlaka na relaciji Sombor – Osijek obradovala me je, ali u praksi teško da će u bliskoj budućnosti pokazati neke velike pomake. U međuvremenu smo stekli nove navike i potražili alternativna rješenja. Mislim da ni vozno vrijeme nije baš najsretnije odabrano. Puno praktičnije bilo bi da postoji i jedan večernji polazak. Ovako, ukoliko, kao nekada, putujem jednokratno, radi neke kupovine, za cjelokupni boravak u Osijeku ostaje mi svega tri sata. Kako su veliki tržni centri locirani daleko od željezničkog kolodvora, prinuđen sam uzeti taksi. Na koncu, kad zbrojim sve troškove i uzmem u obzir usputne komplikacije, povoljnije mi je platiti nekog da me odveze iz Sonte za Osijek, sačeka i vrati me u Sontu. Stjecajem okolnosti supruga mi svakodnevno putuje od Sombora do Sonte poslijepodnevnim vlakom koji vozi prema Osijeku. Po njezinim zapažanjima, tim vlakom za Osijek otputuje svega nekoliko putnika tjedno. Znači, potpuno je nerentabilan, pa opstanak ove linije ovisi o upornosti i dobroj volji željeznica Srbije i Hrvatske.

I. A.

**RAZGOVOR POVODOM OTVORENJA ZAVIČAJNE
KNJIŽNICE BIBLIOTECA CROATICA**
**MILOVAN MIKOVIĆ,
KNJIŽEVNIK**

Knjižnica radi potomstva

Nakon otvorenja Zavičajne knjižnice *Biblioteca Croatica* u prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata razgovarali smo o značaju ovog pothvata s književnikom **Milovanom Mikovićem**.

Zbog čega hrvatska zajednica do sada nije imala zavičajnu knjižnicu s pravom javnosti, kakva je novootvorena?

Odgovor nam daje **Ivan Antunović**. Svaki je režim pod ovom, ili onom, ili već nekačvom izlikom, nastojao uskratiti nam neotuđivo ljudsko pravo na vlastiti jezik, pa dakle i knjigu i knjižnicu. Upravo radi toga nikada ne smije smetnuti s uma što on o ovom osjetljivom, pače presudnom, pitanju govori: »Mi hoćemo naše po Bogu i po naravi pripadajuće pravo, naime, naš jezik, naš svestrani napredak. Mi hoćemo ne samo u prikrajku naše kolebice da sačuvamo naš jezik, nego da ga kano potlem duše prvi dar Božji unapredimo.«

Koji značaj imaju knjižnice?

Svi narodi koji drže do sebe imaju velike i u bogatstvu raznovrsne knjižnice. Jedna od najvećih knjižnica u svijetu je *Library of Congress*, utemeljena 1800. kao znanstvena biblioteka koju pokreće Kongres USA. Dočim je danas, zapravo naci-

onalna knjižnica Amerike i spada među najveće u svijetu. Francuska nacionalna knjižnica potječe iz XIV. stoljeća, raspolaže s preko 20 milijuna volumena, a njezina *Gallica* posjeduje više desetaka tisuća, u cijelosti dostupnih, digitaliziranih volumena. Njemačka nacionalna knjižnica raspolaže s 25 milijuna volumena u različitim medijima. U tom kontekstu nama je od posebnog značaja Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, te brojnost, bogatstvo i dostupnost njezine ponude. U tome će zacijelo naći svoje mjesto i naša novopokrenuta knjižnica.

Zbog čega je važno otvorenje ove knjižnice za vojvođanske Hrvate?

Tko samo jednom temeljno promotri kataloge nacionalnih knjižnica, njihovu brojnost i volumene koji su dostupni u tiskanom i digitaliziranom mediju, moći će se uvjeriti koliko se i kako zahvaća iz domicilne kulture, a kolika je naša legitimna, napose, upućenost i na uljudbu i kulturu i drugih. Ovo su najpouzdaniji pokazatelji važnosti i zavičajnih, nacionalnih knjižnica, već prepoznat u Zavičajnoj knjižnici *Biblioteca Croatica*, prije desetak dana otvorenoj i za javnost u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata u Subotici.

Koji značaj ima njegovanje kulturne memorije za jednu manjinsku zajednicu, kakva je naša, ovdje u Srbiji?

Bez knjige i knjižnice teško se može uspostaviti, čuvati, graditi i razvijati pojedinačna i kolektivna svijest o vlastitu nacionalnom pripadanju i mjestu što ga zauzimamo među drugim narodima, jezicima i kulturama. Identitet bunjevačkih i šokačkih Hrvata u Bačkoj, ili duž cijeloga Međuriječja Dunava i Tise,

pod izravnim je i snažnim utjecajem najmanje dviju brojnijih i politički snažnijih nacionalnih zajednica. Dodajmo tomu još i ulogu i utjecaj engleskog jezika, s globalne razine promatrano. U takvim prilikama samo su knjiga i druge publikacije, poput dva književna časopisa, tjednika i dr., dostupne putem nacionalne knjižnice u tiskanom i digitaliziranom mediju – doista nezamjenjive u oblikovanju i očuvanju hrvatskog identiteta.

Što bi ova knjižnica trebala tematizirati?

Iskustvo koje su bunjevački i šokački Hrvati, ili bolje reći svi Hrvati ovoga podneblja stjecali preživjevši i prebrodivši nekoliko političkih i državnih preustroja svjedoči o njihovoj odlučnosti očuvanja materinskog jezika i hrvatskog identiteta. U tom je kontekstu važna i njihova privrženost ikavici koja je bjelodana diferencijom specifičnu kako prema neslavenskom tako i slavenskom okruženju i njihovim što spontanom, što politički osmišljenim asimilacijskim pritiscima. Utoliko ikavskoj knjizi i publikaciji pripada važno mjesto i u novootvorenoj knjižnici kakva je zavičajna *Biblioteca Croatica* otvorena u ZKVH. Uostalom, ikavska je knjiga stoljećima prisutna i u širem, a i u ovom podneblju, kako u obitelji, tako i u Crkvi, budući da je i na njezin poticaj sakupljana kao dio baštine od naročitog, osebnog značaja.

U kojoj mjeri je važna knjiga za očuvanje nacionalnog identiteta?

Hrvate koji kao domicilno stanovništvo stoljećima žive u srednjoeuropskom podneblju, pa i u današnjoj Vojvodini, ovdje su se naseljavali u različitim povijesnim razdobljima, naj-

češće se spominje, počevši od epohe **Bele IV.** a ja bih rekao, zacijelo i prije, dolazeći iz različitih dijelova, danas, državnim međama obujmljenih prostora i teritorija Bosne i Hercegovine i Hrvatske. I unatoč međusobnih razlika, s kojima bi stizali u ovo podneblje, jedino su Hrvati iz Bačke i Srijema, u svim uvjetima i tijekom svih mijena, pokazivali posjedovanje potrebne volje i spremnosti da se organiziraju i djelatno ustroje s ciljem vlastita očuvanja i razvoja svoga hrvatskoga nacionalnoga, jezičnoga i kulturnoga identiteta. Ovo je, na svoj način, sadržano i u onim naslovima koji su već sada sakupljeni u Zavičajnoj knjižnici, netom otvorenoj, što i te kako potvrđuje uzajamnost i sraz knjige i odlučne riješenosti puka da očuva identitet.

Kakvom vidite budućnost Knjižnice?

Zavičajna knjižnica *Biblioteca Croatica*, zacijelo će među ostalim biti i mjesto da se prikupi rasuto i nadajmo se samo privremeno nestalo knjiško blago u vrijeme dramatičnih društvenih potresa u XX. stoljeću – okupacija, politički pogromi i dr., kada su preko noći uklanjani i nestajali učinci višedecenijskog marnog sakupljanja različitih dokumenata, publikacija i radova, pa i cjelovitih bibliografija i monografija, što se vezuje ne samo uz **Ivana Kujundžića**, već i **Antu Sekulića** i **Gezu Kikića**. Dvije i pol tisuće jedinica s kojima trenutačno raspolaže *Biblioteca Croatica*, nije malo, ali ovaj fond će se zasigurno uvećavati, posebice radi potomstva trebamo što veće bogatstvo. Ugledajući se, primjerice, na **Đuru Lončara**, koji je dio svoje ostavštine darivao ZKVH-u.

Zvonko Sarić

Kada je bio jedan toranj

NEKAD
i
SAD

Iako je na razglednici pečat iz 1909., ona pouzdano prikazuje gradsku panoramu prije 1907. godine, jer je tek tada najstarija subotička crkva dobila i drugi zvonik. Na razglednici je ostala uspomena na davni izgled ovog dijela grada, danas umnogome drugačijeg. Ispred crkve, uočava se na razglednici, bio je i park.

Sajt *Franjevci Subotica* dio svoga sadržaja posvećuje zanimljivim i povijesno značajnim podacima o zdanju, značajnim ne samo za povijest crkve, nego cijeloga grada: »Franjevački samostan i crkva u Subotici, koju Subotičani zovu 'Stara crkva', najstarija su zdanja i svjedoci povijesti grada. Godine 1686. franjevci se nastanjuju u subotičkoj tvrđavi koju je 1470. dao sagraditi grof *Joannes Pongrac*, vojvoda erdeljski. Tu franjevci 1693. godine imaju crkvu i nastambu, a 1723. tvrđavu preuređuju u crkvu i samostan. Godine 1729. započinje gradnja nove crkve. Dovršena je i posvećena svetom Mihaelu Arkandelu 1736. godine. U novu crkvu ugrađeni su vanjski zidovi tvrđave, a dijelovi južne kule postali su sastavni dio desnog crkvenog tornja kroz koji se danas ulazi u samostan. S prekidima i prilagodbama građen je franjevački samostan u etapama od 1735. do 1767. godine...«. Današnji izgled crkva sv. Mihovila poprimila je 1907. godine, kada je podignut i drugi zvonik.

U desnom uglu razglednice je nekadašnja Vojničeva kurija, srušena u avionskom bombardiranju 1944. godine.

K. K.

PROSVJED NOVINARI NE KLEČE SUBOTIČANI OBOGATILI PERFORMANSOM

Građani aklamacijom podržali novinare

Novinarski proglesi pročitani su na srpskom i mađarskom jeziku, a novinarke Tatjana Ljubić i Virág Gyurkovics istaknule da odbijaju život u strahu, kao i pritiske mađarskih političara u Vojvodini na medije

Osamdesetak Subotičana je u ponedjeljak 11. siječnja, na Trgu slobode aklamacijom podržalo pravo na novinarsko dostojanstvo da ne kleče ni pred kim. Njihovo dizanje ruku uslijedilo je nakon odbijanja subotičkih novinarki da popuše cigarete koje im je ponudio glumac Drame na mađarskom Narodnog pozorišta Árpád Csernik.

Tim kratkim performansom u Subotici je završen prosvjedni skup *Novinari ne kleče* na kom su proglas u kom se premijer Aleksandar Vučić poziva da predloži Skupštini Srbije smjenu ministra obrane Bratislava Gašića na srpskom i mađarskom jeziku pročitale novinarke Vanja Kolar i Gréta Basity.

U svom govoru Tatjana Ljubić je istaknula da novinarke i novinari, osim Gašićeve smjene, traže i poštivanje novinarske profesije i obračun sa seksizmom i primitivizmom u zemlji. Ona je, citirajući Davida Bowia, rekla kako je najniža razina mizerije život u strahu:

»Ne dozvoljavamo da nas ova vlast svede na kavanske muzičare koji će za sitan novac svirati što oni naruče. Oni ne postoje bez nas, i to ne smijemo zaboraviti. Odbijamo živjeti u strahu, odbijamo pristati na autocenzuru i odbijamo klečati. Pristali smo biti na meti, jer je danas na meti svatko tko se usudi usprotiviti vlasti.«.

Virág Gyurkovics rekla je kako je Gašićeva izjava uvrijedila žensko, ljudsko i profesionalno dostojanstvo. Ona je

istakla i kako položaj novinara na mađarskom u Vojvodini nije ništa bolji u odnosu na ostale kolege u zemlji:

»Sve dok mađarski političari na različito mišljenje reaguju tako što oduzimaju pomoć, dok

su zatvoreni za izjave ili otpuštaju novinare, što se i danas događa, dotle nam je obveza da se usprotivimo i da tražimo 'oslobođenje medija' od političkih pritisaka«.

Prosvjedu, održanom u ponedjeljak, prvom u Subotici,

osim novinara i građana, prisustvovalo je i nekoliko političara iz različitih parlamentarnih i izvanparlamentarnih stranaka u Skupštini grada.

www.maglocistac.rs

Performans

Građani uz novinare

IGRANKA KRALJACA U HKPD-U MATIJA GUBEC U RUMI

Mladi nositelji lijepog običaja

Tradicionalna igranka u povodu blagdana Sveta tri kralja održana je u subotu 10. siječnja u prostorijama HKPD-a *Matija Gubec* u Rumi. Običaji u povodu blagdana Sveta tri kralja karakteristični su za Rumu. Rumljani kažu da takvih običaja gotovo da ni nema u drugim mjestima u Srijemu. A običaj je da se toga dana, kraljci – neoženjeni muškarci, ukrašeni novogodišnjim ukrasima okupe i skupa obidu kućanstva u Rumi i pjesmom *Narodi nam se kralj nebeski*, javljaju radosnu vijest o rođenju Isusa Krista. Obitelji koji toga dana kraljice primaju u svoje domove, darivaju ih novcem, kobasicama, vinom i rakijom. Od sakupljenih darova mladi prve naredne subote organiziraju igranku, a običaj je da se od dana Sveta tri kralja pa sve do dana igranke, kraljci svakodnevno okupljaju i druže. Igranka u povodu Sveta tri kralja je tradicionalna; jedna je od najposjećenijih u ovoj hrvatskoj udruzi. Tada se okupi i najveći broj mladih koji su sami organizatori.

DUGA TRADICIJA

Igranka u Rumi je počela tako što su se pogasila svjetla u prostorijama Društva nakon čega su se na sredini okupili kraljci oko bačve vina i pjesmom, otvorili igranku:

»Ovaj običaj ima izuzetno dugu tradiciju. Blagdan Sveta tri kralja jedan je od najpoznatijih i najznačajnijih blagdana za hrvatsku zajednicu u Rumi. U obilježavanju ovog blagdana glavnu ulogu imaju mladi. Pozornost se stavlja na okupljanje mladih koji obilaze domove, navještajući rođenje Isusa Krista. Običaj živi u Rumi od kada postoji i udruga,

U kraljcima ne mogu pjevati oženjeni

a vjerujem da vuče korijene i iz nekog ranijeg razdoblja. Običaj vezan za Sveta tri kralja njegovali smo čak i u onim teškim vremenima. Bitno je da običaj živi i da se nastavi tradicija, a vjerujem da će ih naši mladi očuvati«, rekao je tajnik HKPD-a *Matija Gubec* **Nikola Jurca**.

GLAVNI AKTERI – MLADI

Ono što je najljepše, a vezano je za očuvanje ovog običaja jeste što se tom prigodom u najvećem

broju okupljaju mladi. Druga važna stvar je druženje, a treća što je to prilika da se obidu domovi svih župljana u Rumi i tako utječe na ponovno povezivanje ljudi u zajednici. Ove godine kraljci su bili pet mladih momaka koji su s ukrašenim šeširima posjećivali domove župljana u Rumi. Ovogodišnju titulu vođe kraljaca imao je **Goran Galar**, najstariji među njima:

»Ja već 13 godina pjevam u kraljcima, a prva godina mi je da ih vodim. Ovaj običaj je karakte-

rističan za Rumu na Brijegu i svake godine obiđemo veliki broj kuća i svi nas jako lijepo dočekaju. U kraljcima ne mogu pjevati oženjeni i oni ženidbom gube to pravo, a vođu kraljaca uvijek preuzima najstariji, kako po stažu pjevanja, tako i po broju godina«.

Veseli momci, skupa sa svojim prijateljicama, organizirali su i igranku te večeri kada se okupio veliki broj župljana:

»Na ovaj dan uvijek je dobar provod i druženje. Dok idemo po kućama i pjevamo, družimo se i ove godine, iako nas je bilo samo petorica, bilo nam je lijepo. Bilo je i snijega, grudali smo se i uživali na snijegu. Veoma je važno da se ovi običaji očuvaju i prenose s koljena na koljeno, jer se dugi niz godina očuvao i bilo bi šteta da se zaboravi«, kaže **Ivan Buzaš** kraljac iz Rume.

A nakon osvećenja prostorija i molitve vlč. **Ivice Čatića** župnika u Rumi, otpočela je prava igranka koja je i ove godine protekla uz ugodno druženje kako mladih, a i nešto starijih Rumljana, koje su uveseljavali *Tamburaši s Brijega*.

S. Darabašić

Na igranci se okupio veliki broj župljana

15. siječnja 2016.

ODRŽANA SKUPŠTINA HBKUD-A LEMEŠ

Novi mandat za staro vodstvo

Prvi ovogodišnji radni sastanak HBKUD-a Lemeš održan je u subotu, 9. siječnja, a počeo je godišnjom skupštinom udruge pa je tako pod prvom točkom dnevnog reda jednoglasno izglasano još jedno mandatno povjerenje vodećim ljudima Udruge u trajanju od četiri godine. Udrugu će i dalje u nepromijenjenom sastavu, a drugom mandatu voditi predsjednik **Marko Vilić** uz dopredsjednicu **Tamaru Brkić**, dok će **Marija Bagi** obnašati dužnost tajnice.

Odmah po izboru nastavilo se s analizom i vrjednovanjem protekle godine kao i uspješnosti realiziranih manifestacija. Pročelnici sekcija iznijeli su dojmove i zapažanja nakon čega se poveo razgovor o problemima i predstojećim aktivnostima, raspodjeli ljudskih i materijalnih resursa, definiranju prioriteta, natječajima te općem stanju u Društvu i perspektivama. Još jednom se samo potvrdio davno doneseni zaključak kako veliku poteškoću za Udrugu i otežano funkcioniranje predstavlja manjak financijskih sredstava koji koči realizaciju godišnjeg plana i obim planiranih aktivnosti dok je s druge strane tu veoma značajna potpora predsjednika Savjeta Mjesne zajednice **Aleksandra Vidakovića** svim akterima na polju kulturne baštine i nacionalnog identiteta, koji je koncem protekle godine ustupio veliku svlačionicu s novim garderoberima u Domu kulture na uporabu lokalnim kulturno-umjetničkim društvima.

HBKUD Lemeš suočen je sa sveprisutnim trendom odliva stanovništva, koji ga pogađa kako kroz smanjivanje broja aktivnih članova tako i kroz

vidno osiromašenu publiku. Navedene poteškoće bit će samo inicijalna kapisla koja bi trebala donijeti očekivane promjene i poboljšanje u Udrugu što bi se efektivno pokazalo kroz rad sekcija i širenje, ojačavanje spona kulturnog amaterizma i zauzimanja pozicije kulturnog veznika, a svakako da će se umnogome oslanjati na podupiratelje i motivatore nadležnih institucija.

Mnoge manifestacije Udruge, među kojima *Marin bal* i Pokladno folklorno veče, obilježavanje Markovdana, zatim *Dužijance*, Memorijal *Antun Aladžić*, literarni, glazbeni i likovni susreti postali su sastavni dio života lokalnog stanovništva i malog mjesta kakav je Lemeš, ali i vremenom stečeni statusni, prepoznatljivi lemeški simbol u okolici i svakako da ostavljaju snažan dojam na posjetitelje. Udruga iz godine u godinu bilježi sve veći broj zapaženih gostovanja, posjeta, međunarodnih suradnji i novih aktivnosti lokalnog karaktera (kao organizator ili sudionik), kao i u neizostavnom aktivnom životu vjerske zajednice, moglo se zaključiti sumirajući višesatni sastanak radnog tijela udruge.

Željko Zelić

TJEDAN U BAČKOJ

Miriše na izbore

Živo je ovih dana u Monoštoru, a razlog izbora za Savjet Mjesne zajednice. Kao da su u najmanju ruku lokalni izbori, a ne izbori sa Savjet MZ (koji više gotovo da nema nikakvih ingerencija). Ali izgleda da je stvar političkog prestiža osvojiti vlast i u mjesnim zajednicama, pa se posljednjih godina prave političke kampanje vode kada na red stignu izbori na nivou mjesnih zajednica. Jeste da po Odluci o mjesnim zajednicama pravo predlaganja kandidata imaju građani ali je stranačka mašinerija i tome doskočila. Tako se iza raznih grupa građana *Za europski, napredni, bolji...* zapravo kriju stranke. I nijedna se zbog toga ne buni, i zašto bi, jer svakoj je interes i taj mali dio vlasti. A svaki naredni izbori donose i nove načine za pridobijanje biračkog tijela.

Tako su ovih dana Monoštor okupirali aktivisti trenutačno najjače stranke, sa sve stranačkom zastavom na zgradi Mjesne zajednice u centru sela, *katlankama* s čajem i pohodom od kuće do kuće kako bi se provjerio puls biračkog tjela.

Da se razumijemo: nije to njihov izum. Patentiran je prije petnaestak godina od tada najjače političke stranke, čiji su aktivisti u akciji od vrata do vrata prikupljali sigurne glasove, dijelili Romima u Monoštoru humanitarne pakete, obećavali... Sada su se stvari malo okrenule, pa su neki drugi najjači, a taj mehanizam političkog djelovanja (pritisaka) samo se unapređuje. Što će biti kada za nekoliko mjeseci krene kampanja za lokalne i pokrajinske izbore? Hoćemo li morati zaključavati stanove i kuće sve u strahu da nam ne bane neki stranački aktivist u potrazi za sigurnim glasom? Hoćemo li sa strahom ići u trgovinu po kruh i mlijeko, sve u strahu da nam iza kasirke neće iskočiti isti onaj stranački aktivist – sve s pitanjem za koga ćemo glasovati? Dokle? Kada ćemo dočekati da nas ostave na miru, da nas puste da živimo svoje živote ne razmišljajući tko je na vlasti kao oni Švicarci koji nemaju pojma, niti ih je uopće briga, tko im je predsjednik.

Kako je krenulo, nikada. Bojim se da će sljedeći korak biti predizborne kampanje koje će se voditi za izbore za predsjednika skupština stanara, jer i on je ipak neka vlast, pa zašto je onda prepustiti nekome tko je operiran od politike, ili ne daj Bože, pripada onoj drugoj stranci. I tako u krug. Što reče nedavno jedan moj sugovornik: jedna beskrajna vrteška, kao palanački ringišpil. Oni su čas gore, čas dolje, a mi stojimo i gledamo.

Z. V.

PRIČA O OBRTU KOJI NESTAJE

Kopani bunari nisu na cijeni

»Pouzdanije je danas imati svoj bunar. I kada stigne vodovod u naše selo, ja ću radije napraviti još jedan bunar ali se neću priključiti na vodovodnu mrežu, jer smatram da je voda s bunara daleko kvalitetnija i bolja«, kaže bunardžija

Mladen Stojčević

Veći dio stanovništva fruškogorskih sela šidske općine opskrbljuje se vodom za piće iz svojih bunara ili najbližih izvorišta. Sela Sot, Molovin, Privina Glava, Ljuba i Bikić Do još uvijek nemaju vodovod, tako da su stanovnici prinuđeni kupovati vodu za piće. Preporuke Instituta za zaštitu zdravlja su da se voda s individualnih bunara redovito kontrolira i upozoravaju da ukoliko se to ne radi voda predstavlja rizik za zdravlje ljudi. Kako navode stručnjaci, prisustvo mikrobiološkog onečišćenja vode, može izazvati brojne zdravstvene probleme. Razlikuju se zavisno od vrste zagađivača, a manifestiraju se prije svega stomačnim problemima različitog intenziteta. Kod određenog broja ljudi ipak postoji mišljenje da ukoliko se bunar redovno čisti, dezinficira i voda stalno koristi, voda može biti daleko kvalitetnija od one iz vodovoda. Tako barem tvrde

bunardžije, ljudi čije je zanimanje danas rijetko.

TEŽAK I RIZIČAN POSAO

U Srijemu, napose u selima, skoro svako kućanstvo posjeduje bunar. Neki su stari preko stotinu godina i predstavljaju samo ukras u dvorištu, mada ima bunara izgrađenih tek nedavno. Srijemci kažu da se pravo kućanstvo ne može zamisliti bez bunara. Tako je jeftinije, napose kada se poji brojna stoka. Istražujući o bunarima u Srijemu, kvaliteti bunarske vode, bilo je potrebno naći vjerodostojnu osobu koja bi nešto više rekla o tome. Bilo je teško pronaći bunardžiju koji taj posao radi uz pomoć starih metoda, ručno. Nekada je u Bikiću živio jedan od rijetkih i poznatih bunardžija, sada nažalost pokojni **Antun Verinac**. Na samo koji kilometar dalje u Privinoj Glavi pronašla sam drugog bunardžiju koji taj posao radi

već 20 godina, kažu mještani šidske općine, veoma uspješno:

»Do sada sam iskopao oko 15 bunara, a očistio preko 20. Radim kompletno kopanje bunara, zidam i čistim stare napuštene bunare. Sa sobom vodim uvijek dva čovjeka koji mi pomažu. Ja kopam, oni izvlače zemlju i rade ostale poslove«, kaže bunardžija **Mladen Stojčević** iz Privine Glave.

Kaže da nije teško pronaći vodu u ovom fruškogorskom dijelu Srijema. Na pitanje kako to radi, objašnjava nam da nije bilo greške do sada i da je svaki put pronašao vodu. Za to koristi dvije bakarne žice koje drži u rukama i kada se počnu kretati i spajati, siguran je da se tu nalazi voda:

»Nekada se voda pronalazila pomoću vrbinih grančica, jer se mislilo gdje god rastu vrbe da tu ima i vode. Ja kad kopam bunar promjer mora biti 1,25 m, kako na vrhu tako i pri dnu. Za bunar

od deset metara dubine potrebno mi je pet do šest dana rada. Kada ga iskopam, zidam ga na pola cigle i okrečim. Bilo je slučajeva da sam naišao na vodu i na drugom metru, ali onda nastavljao kopati dalje 7-8 metara kako bi se napravio spremnik.«

BUNAR JE UKRAS DVORIŠTA

Kako nam priča Mladen, posao bunardžije je težak, nezhvalan i veoma rizičan. Kaže da je najdublji bunar koji je radio bio dubok 23 metra:

»Treba imati hrabrosti spustiti se na do 30 metara dubine. Sve je to rizik kao i rudarski posao. Čistio sam bunar dubok 23 metra bez kapi vode. Kada sam došao do dna naišao sam na provaliju, podzemnu rijeku. Samo sam izašao van i predložio gazdama da ga zatrpaju. Težak je to posao. Glava ti je uvijek u torbi. Ima dosta napuštenih

Bunar u Sotu

bunara gdje su prisutni opasni plinovi, streljivo, bombe i moraš biti jako oprezan.«

Ovaj bunardžija tvrdi da je važno, kako bi voda bila kvalitetna za piće, da se kamen plavac stavi na dno bunara, jer se na njega skuplja kamenac. Kaže da ljudi griješe kada stavljaju šljunak na dno, jer on zatrpava postojeće izvore. Ako se bunar kvalitetno iskopa, uradi kako treba, redovno dezinficira i obvezno okreči prilikom izgradnje, nema bojazni da voda neće biti kvalitetna i ispravna za piće: »Bunar je nešto najljepše što se može vidjeti u jednom dvorištu. Za kopanje jednog bunara, koliko znam, nije potrebna posebna dozvola, svako to radi u svom dvorištu ili na svojoj njivi. Jedino što ljudi koji već godinama imaju svoje bunare, a vodu iz njih ne koriste za piće, ne znaju to cijeniti. Samo u Šidu ima 30 posto zatvorenih bunara koje ljudi koriste za septičke jame. To je najveća grehota. Bunar ne smije biti zatvoren; on mora biti otvoren kako bi zrak mogao cirkulirati i kako se voda ne bi usmrdjela. Što više vode izvlačiš

iz bunara, voda je kvalitetnija i bolja.«

Prema njegovim riječima nema dozvoljene mjere do koliko se može kopati. Uglavnom je to dubina od 10 do 12 metara, barem što se tiče ovog dijela Srijema. Kaže da je posao bunardžije, napose u Fruškogorskim selima, tražen ali nažalost teško naplativ. Što se tiče kvalitete vode, tvrdi da je voda u ovom dijelu Srijema kvalitetna, da nema kamenca i da bi svima preporučio da vodu s bunara koriste za piće:

»Pouzdanije je danas imati svoj bunar. I kada stigne vodovod u naše selo, ja ću radije napraviti još jedan bunar ali se neću priključiti na vodovodnu mrežu, jer smatram da je voda s bunara daleko kvalitetnija i bolja.«

Kako bi voda u bunarima bila kvalitetna, Mladen savjetuje da se bunar okreči, redovno čisti i ubaci grumen vapna koji se stavi u vreću i spusti na površinu vode, a ne na dno kako ne bi zatvorio izvore. Ako se tako postupa, nema bojazni za zdravlje ljudi koji redovito koriste bunarsku vodu.

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Praznikovanje

Većina Srijemaca polako se vraća svojim redovnim aktivnostima. Praznikovanje je prošlo, a može se reći da su oni u Srijemu proslavljeni baš bučno. Od dana proslave Nove godine pa sve do danas svakodnevno su se mogli čuti prasci gromoglasnih petardi, nekada čak tolikog intenziteta da nam se činilo kao da je granatiranje. Onaj osjećaj kada vam se prozori zatresu, kućni ljubimci uznemire i toliko se uplaše da ih morate pustiti unutra. Ali nisu to samo moja zapažanja i reagiranje. Takvu vrstu proslave komentiraju i negoduju mnogi Srijemci, a o tome svjedoče i policijska priopćenja iz medija. U jednom se čak navodi da je samo u jednoj akciji Ministarstva unutarnjih poslova u Šidu u jednom stanu pronađeno čak 1.672 petarde, dok su u drugom stanu prilikom pretresa oduzeti plinski pištolj i streljivo. Pretpostavimo da je to samo tek djelić od onoga što je tijekom ovih prazničnih dana upotrijebljeno na ulicama. Na sreću, ozlijeđenih nije bilo. Ali su mnogi pod djelovanjem alkohola iskoristili praznične dane za neka druga kaznena djela. Opet u Šidu, uhićena su trojica mladića zbog teških krađa. Osim vrijednih predmeta ukradena je i lovačka puška. Nakon ovih policijskih priopćenja, i nakon gromoglasne pucnjave tijekom proteklih dana, mnogi su se zabrinuli za svoju sigurnost. Napose u Šidu, jer sudeći po priopćenjima čini se da je Šid postao grad s najvećim brojem zabilježenih kaznenih djela u Srijemu, u samo proteklih desetak dana. I u ostalim dijelovima Srijema otkriveni su počinitelji težih krađa, u nešto manjem broju nego u Šidu, a sve to tijekom praznikovanja. Tako dok su nekima protekli praznici dobro došli za odmaranje i uživanje u krugu svojih obitelji, nekima su blagdani bili baš lijepa prigoda da u momentu dok drugi odmaraju, oni vrijedno »rade« i pribave dodatni dinar za lijep provod. Niske temperature i sniježne padaline, ali i alkoholiziranost vozača, bile su uzrokom i većeg broja prometnih nezgoda u srijemskoj regiji. Na sreću, ozlijeđenih i žrtava nije bilo. Bi li takvu vrstu praznikovanja mogli okarakterizirati kao nekulturu, nepoštivanje javnog reda i mira, bezosjećajnosti prema drugima, ne bih znala. Samo znam da proslava blagdana gubi svoj smisao i značenje, upravo zbog onih koji ga proslavljaju na takav način. Na sreću, još uvijek ima onih koji znaju cijeniti prave vrijednosti i koji blagdane proslavljaju onako kako i dolikuje.

S. Darabašić

GRBOVNIK FRANJEVAČKOG SAMOSTANA U FOJNICI

O grbovima Hrvatske i Srbije

Grbovnik, knjiga skromnog izgleda i oronule vanjštine, uvezana u kožu veličine 30,5 x 21,5 cm iz godine 1340. zbirka je preko 130 grbova ondašnjih »balkanskih zemalja«: država, kneževina i pokrajina, te poznatijih plemićkih obitelji

o. Domagoj Šimić

Svaki dobronamjerni građanin, pa čak ako je i član neke od sadašnjih borbenih ateističkih udruga kao *Protagora* u Hrvatskoj, *Ateisti Srbije* u Srbiji, *Zdrav razum* u Bosni i Hercegovini i dr. vrlo dobro zna da su brojni katolički samostani/manastiri/medrese tijekom povijesti bili znanstvena, kulturna i odgojna sjedišta i rasadišta.

SUBOTIČKA GRADSKA GIMNAZIJA U FRANJEVAČKOM SAMOSTANU

U katoličkom svijetu (dakako, nije riječ o zemljopisnom pojmu) to su bili benediktinski, dominikanski, franjevački,

pavlini, cistercijski i drugi samostani. Tako se npr. u znanstvenim krugovima benediktinski samostan *Monte Cassino* osnovan u Italiji godine 529. smatra jednim od duhovnih središta srednjovjekovne Europe, a u dominikanskom samostanu u Zadru još daleke 1396. osnovano je najstarije hrvatsko sveučilište. Barokno slikarstvo u Hrvatskoj nezamislivo je bez pavlinskog samostana u Lepoglavi osnovanog 1400. u kojem je djelovao redovnik i slikar **Ivan Ranger**, osnovavši i pavlinsku slikarsku školu a glasovita *Bašćanska ploča* pisana glagoljicom, predragocjen dokaz starohrvatske kulturne povijesti nastala je oko 1100. u

benediktinskom samostanu *sv. Lucije* kod Baške na otoku Krku. Svakako je potrebno spomenuti i franjevački samostan u Subotici u kojem je, među ostalim, pokrenuta godine 1747. gradska gimnazija, što nije prepoznato i vrednovano u subotičkoj javnosti.

OD INKUNABULA I ADHNAME DO NARODNE NOŠNJE

I danas brojni samostani čuvaju neprocjenjivo blago znanja i različitih vrsta umijeća ljudskoga uma i duha, a među njima je i franjevački samostan u Fojnici, gradiću s oko 3.800

stanovnika u središnjoj Bosni i Hercegovini. Povijesni podaci govore da su prvi samostan i crkva posvećeni sv. Mariji podignuti krajem 14. stoljeća na lokalitetu Pazarišće (Pazarnica) u sjevernom dijelu Fojnice. Srušeni su između 1521. i 1524., ali i ponovno podignuti. Nažalost, nakon toga potpuno su izgorjeli u velikom požaru 1664. Upornošću i stalnim zamolbama kod turskih vlasti franjevci su dobili dopuštenje da ponovno podignu crkvu i samostan, te su gradnju samostana dovršili 1668., a crkve godinu dana kasnije na brdu Križ, na kojemu se i danas nalaze kao svojevrsni simboli mjesta. Tijekom povijesti još su

nekoliko puta obnavljani, nado-
građivani i proširivani, a samo-
stan je, među ostalim, poznat
i po fra **Anđelu Zvizdoviću**,
koji je boravio u njemu. Kao
upravitelj Bosanske franjevačke
kustodije zaslužan je za dobi-
janje (1463.) od Muhameda II.
Osvajača *Ahdname*, pravnog
dokumenta kojim je dopušteno
djelovanje bosanskih franjevaca
u Osmanskom carstvu nakon
njegova osvajanja Bosanskog
kraljevstva. Samostan je po
jedinstvenim muzejskim zbirka-
ma već odavno nadišao i opće-
hrvatske i bosanske i franjevačke
okvire. Muzejsko je blago doista
prebogat, od arhiva s mnoš-
tvom dokumenata na bosanči-
ci, turskome i latinskome s već
spomenutom *Ahdnamom*, sta-
rih knjiga iz svih znanstvenih
područja među kojima je tri-
naest inkunabula, prapovijesnih
kamenih, brončanih i željeznih
predmeta, fresaka i slika, liti-
rgijske odjeće, preko starinskih
zvona, svjetiljaka, tintarnica,

prstena, satova, liječničkih pribo-
ra i ljekarskih pripravaka, zlatar-
sko-filigranskih uradaka, oružja,
odlikovanja, žigova, starih obrt-
ničkih oruđa, narodnog veza i
nošnje, do poštanskih marki,
školjaka, minerala i ruda, priro-
doslovne zbirke, stvari iz osob-
nog života redovnika i drugo.

HRVATSKI, SRPSKI, CRNO- GORSKI, UGARSKI I ALBAN- SKI PLEMIĆI

U tom prostranom moru
kulturne baštine posebnu pozor-
nost privlači *Grbovnik*, knjiga
skromnog izgleda i oronule vanj-
štine, uvezana u kožu veličine
30,5 x 21,5 cm. iz godine 1340.
sa zbirkom grbova ondašnjih
»balkanskih zemalja« i poznati-
jih obitelji. Potrebno je istaknu-
ti da je fojnički *Grbovnik* jedini
i najstariji zbornik grbova koji
je sačuvan na teritoriju Bosne i
Hercegovine. Preko 130 grbova
nekadašnjih država, kneževina i
pokrajina (npr: Bosne, Hrvatske,

Slavonije, Bugarske, Makedonije,
Ilirije, Srbije i dr.) kao i plemić-
ke obitelji iz: Bosne (**Vukčić
Hrvatinić, Kosača, Kotromanić,
Knežević, Sokolović, Tvrtković,
Vuković**), Hercegovine (**Rubčić,
Tomanović**), Hrvatske (**Šubić,
Kačić**), Crne Gore (**Crnojević**),
Srbije (**Branković, Nemanjić**),
Ugarske (**Bosnići**) i Albanije
(**Dukađinovići/Dukađini**), izlo-
ženi su uvećani u posebnoj pro-
storiji samostanskoga muzeja.

Svakako je važno spomenuti
kasnije opise barem nekih važ-
nijih grbova zanimljivih za naše
čitatelje. Tako, primjerice, uz grb
Hrvatske stoji: »Grb Hrvatske
od davnine ima oblik šahovskog
polja u kojem pojedine kocke
predstavljaju plemena ujedinjena
u državnu zajednicu. U fojnič-
kom grbovniku broj kocki je 5
x 5. Šahovsko polje s 8 x 8 kocki
javlja se kao grb Hrvatske na
povelji o izboru Habsburgovaca
za hrvatske kraljeve 1527. godi-
ne. Od te je godine pravo šahov-
sko polje stalan grb Hrvatske.

Grb Srbije je opisan: »Ovakav
grb Srbije: crveno polje sa bijelim
križem oko kojega su poredane
četiri sjekire od halebarde (viteš-
ko oružje) javlja se u 14. stoljeću.
U vrijeme kada kralj **Dragutin**
(1276. – 1282.) preuzme sjeverni
dio Srbije zna se, preuzet će i
ovaj grb, a kralju **Milutinu** koji
je vladao u južnom dijelu Srbije
ostao je grb Raške. Budući da se
od toga doba Srbija širila prema
sjeveru, preuzet će ovaj grb sve
veću važnost i postat će jedinim
grbom Srbije.«

Posjetitelji mogu razgledati
muzej svakoga dana osim nedje-
lje i ponedjeljka uz stručno vod-
stvo vodiča mladoga franjevca
o. **Domagoja Šimića**, rođenog
u Bihaću 1986., i zaređenog za
svećenika 2011. Koliko su muzeji
fojničkog samostana zanimljivi i
poznati govori podatak da ih je
prošle godine razgledalo preko
11.000 posjetitelja iz 40 zemalja.

Tomislav Vuković

Grb Hrvatske od davnine ima oblik šahovskog polja u kojem pojedine kocke predstavljaju plemena ujedinjena u državnu zajednicu

Franjevački samostan u Fojnici

Priznanje za Antu Sekulića

ZAGREB – Gradonačelnik Grada Zagreba **Milan Bandić** dodijelio je Plaketu Grada Zagreba književniku i znanstveniku dr. sc. **Anti Sekuliću** (Tavankut, 1920.) za dugogodišnju opće priznatu djelatnost na području jezikoslovlja, književne povijesti i kulturne antropologije, kao i za književni rad. Sekulića je za ovo priznanje predložio **Božidar Petrač**, predsjednik Društva hrvatskih književnika, čiji je Sekulić uvaženi član. Plaketa Grada Zagreba bi Sekuliću trebala biti uručena do kraja siječnja.

Subotički natječaj za projekte u kulturi

SUBOTICA – Gradonačelnik Grada Subotice raspisao je Javni natječaj za programe i projekte očuvanja, unapređenja i razvoja kulture i umjetnosti i suvremenog umjetničkog stvaralaštva od značaja za Grad u 2016. godini. Rok za podnošenje prijave je 29. siječnja 2016. godine. Natječaj je dostupan na internetskoj stranici www.subotica.rs.

Godišnja skupština Matoša

PLAVNA – Godišnja skupština HKUPD-a *Matoš* iz Plavne bit će održana sutra (subota, 16. siječnja) u dvorani mjesnog Vatrogasnog doma, s početkom u 19 sati. U umjetničkom dijelu programa nastupit će dječji folklor te **Biljana Zorić**, solistica na bisernici. Poslije skupštine slijedi druženje, a nazočni će moći pogledati tehničku opremu koju je vodstvo udruge nabavilo sukladno planu i projektima tijekom godine.

Disco večer u HKC Bunjevačko kolo

SUBOTICA – U povodu obilježavanja 45. godina postojanja HKC-a *Bunjevačko kolo*, sutra (subota, 16. siječnja) u Centru će biti održana *Disco večer*. Nastupaju DJ **Ladislav Mamužić**, DJ **Vlado Novikov** i DJ **Robert Santo** koji će puštati glazbu iz 80-ih godina. Specijalni gosti večeri su **Justa** i **Ikica**. Organizatori najavljuju zabavu uz kuhano vino i masne lepinje. Cijena ulaznice je 200 dinara. Početak je u 21 sat.

Dani biskupa Ivana Antunovića

SUBOTICA – U organizaciji Katoličkog društva za kulturu, pobjest i duhovnost **Ivan Antunović**, u Subotici će 17. i 18. siječnja biti održani *Dani biskupa Ivana Antunovića 2016*. U okviru *Dana*, u nedjelju, 17. siječnja, u 18 sati, u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske bit će služena svečana sveta misa za biskupa Ivana Antunovića.

Sutradan, u ponedjeljak, 18. siječnja, bit će održan XXIV. *Razgovor* s temom *Rasprave o obitelji na sinodi biskupa u Rimu*. *Razgovor* se održava u HKC-u *Bunjevačko kolo*, s početkom u 19 sati. Predavač je mons. **Ladislav Németh**, zrenjaninski biskup i sudionik XIV. redovne opće biskupske sinode na temu *Poziv i poslanje obitelji u Crkvi i suvremenom svijetu*, održane u listopadu 2015. godine.

Osječki zbor u subotičkoj katedrali

SUBOTICA – Akademski zbor Umjetničke akademije u Osijeku će u srijedu 20. siječnja održati koncert u subotičkoj katedrali sv.

Terezije Avilske. Na programu je *Magnificat* britanskog skladatelja **Johna Ruttera**. Sudjelovat će 50 izvođača pod ravnanjem prof. **Antoanete Radočaj-Jerković**. Početak je u 19 sati.

Predstavljanje knjige *Dalmatini (Bunjevci) u slobodnim kraljevskim gradovima Segedinu i Subotici*

SUBOTICA – Predstavljanje knjige dr. sc. **Ladislava Heke Dalmatini (Bunjevci) u slobodnim kraljevskim gradovima Segedinu i Subotici** bit će održano u iduću petak, 22. siječnja, u Zavičajnoj galeriji **Dr. Vinko Perčić**, u 17 sati.

Knjigu će predstaviti: prof. dr. sc. **Attila Badó**, pročelnik Instituta za poredbeno pravo Pravnog fakulteta, Segedin, dr. sc. **Slaven Bačić**, urednik knjige, **Stevan Mačković**, prof. povijesti i dr. sc. **Ladislav Heka**, autor.

Veliko prelo 2016. u Subotici

SUBOTICA – HKC *Bunjevačko kolo* u suorganizaciji s *Pučkom kasinom 1878.* organizira *Veliko prelo*, koje će biti održano 30. siječnja u svečanoj dvorani HKC-a, s početkom u 19.30 sati. Tim povodom raspisan je natječaj za *najlipču prelsku pismu*. Pjesme treba poslati na adresu HKC *Bunjevačko kolo*, Preradovićeve 4, ili na mail hkcunjevackokolosubotica@yahoo.com s naznakom »za Veliko prelo«. Natječaj je otvoren do 24. siječnja.

Također, bit će birana i *najlipča prelja* Velikog prela. Stoga organizatori pozivaju djevojke koje posjeduju narodnu nošnju da se prijave za taj izbor.

Goste na prelu će zabavljati ansambli *Biseri* i *Hajo*, a cijena ulaznice je 2500 dinara.

Reagiranje

Pjesnik Vladimir nije slikar Vjekoslav

U pokušaju pisanja prikaza knjige **Vladimira Brguljana** *Zaboravljena luka*, (V: *Hrvatska riječ*, od 8. siječnja 2016., 54.)

Marina Balažev načinila je, krupnu i neugodnu pogrešku, budući da se ona očituje kao bagateliziranje i puka ignorancija osoba – zamijenivši imena i djelo dvojice autora, braće **Vjekoslava** i **Vladimira Brguljana**. Upuštajući se u ocjenu stihova iz navedene knjige i pjesništva **Vladimira Brguljana** (iako donekle slabo), među ostalim navodi, citiramo: »unutrašnjost zbirke je dobro likovno opremljena crtežima i grafikama samog autora koji su raspoređeni kroz knjigu«. Doista su kroz ovu zbirku pjesama protkani crteži, ali ne autora stihova **Vladimira**, nego njegova brata slikara **Vjekoslava Brguljana**. U knjizi je otisnuto šest njegovih crteža, svaki se nalazi na posebnoj stranici i uočljivo je potpisan navođenjem naziva djela te punim imenom i prezimenom autora, dakle **Vjekoslava Brguljana**! No, svih šest potpisa promaklo je prikazivačici **Marini Balažev**, a po svemu sudeći i impresum knjige, gdje je također navedeno ime i prezime **Vjekoslava Brguljana**, uz druge ilustratore koji se provlače kroz ovu knjigu.

Lazar Merković i Milovan Miković

ZIMSKA ŠKOLA HRVATSKOG FOLKLORA U KOPRIVNICI

Plesovi panonskog područja

Hrvatska matica iseljenika tijekom godine organizira više programa u kojima sudjeluju izvan-domovinski Hrvati. Takva je i čuvena Zimska škola hrvatskog folklora koja je ove godine održana prvi put u Koprivnici, u trajanju od 3. do 12. siječnja. Školu je polazilo oko 130 polaznika, a došli su iz SAD-a, Australije, Švicarske, Njemačke, Mađarske, Srbije, Rumunjske, Bosne i Hercegovine te cijele Hrvatske. Otprilike 40 posto sudionika činili su pripadnici iseljeničtva i hrvatskih manjina izvan Hrvatske. Trojica polaznika bila su iz Srbije: **Antonio Gromilović** (HKUD *Vladimir Nazor*, Sombor) i **Andrija Bašić Palković** (HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica) koji su bili polaznici u skupini *Plesovi*, te **Augustin Žigmanov** (HKPD *Matija Gubec*, Tavankut) koji je sudjelovao u sekciji *Sviranje hrvatskih tradicijskih glazbala*.

»Ovo je ulaganje u budućnost«, kaže organizatorica projekta prof. **Srebrenka Šeravić** iz HMI-ja. »Hrvatska matica iseljenika pokriva troškove za troje polaznika škole iz Srbije. Značajno nam je da i oni sudjeluju u našim projektima. Da je financijska situacija bolja, taj bi broj bio i veći«, dodaje ona.

Zimska škola u Koprivnici je ponavljanje Ljetne škole folklora iz 2015. koja je obuhvaćala plesove, narodne nošnje, glazbala i običaje panonskog područja, kako u Hrvatskoj (Turopolja, Moslavine, Posavine, Bilogore, područja Slatine, Donjeg Miholjca, Orahovice, Našica, Nove Gradiške i Požeške kotline, Valpovštine, Brodskog Posavlja, Đakovštine, područja Županje i Vinkovaca te Srijema), tako i u susjednim zemljama koje spadaju u isto područje – plesovi Hrvata u Mađarskoj, Vojvodini i Bosanskoj Posavini. Glede

baštine Hrvata u Vojvodini, učili su se, već tradicionalno, bunjevački plesovi koje podučava voditelj Škole prof. **Andrija Ivančan**.

Uz praktična plesna održavaju se i predavanja o narodnim nošnjama i pjesmama panonskoga područja, te predavanja o plesnom pismu – kinetografiji i osnovama notnoga pisma.

Ova je škola namijenjena obrazovanju voditelja, ali i članova hrvatskih folklornih i tamburaških skupina. Osnivač Škole, koja je pokrenuta 1963., bio je uvaženi hrvatski etnolog i etnokoreolog dr. **Ivan Ivančan**. Danas, uz voditelja Škole, spomenutog Andriju Ivančana predavanja drže i drugi hrvatski folklorni stručnjaci: **Slavica Moslavac**, **Miroslav Šilić**, **Nenad Sudar**, **Ratko Poznić**, **Mišo Šarošac**, **Goran Knežević**, **Kristina Benko Markovica**, **Katarina Medarić**, **Tibor Bün**, **Siniša Leopold** i **Vjekoslav Martinić**.

D. B. P.

KULTURAMA

Biblioteca Croatica

Već više od tri stoljeća postoje knjige Hrvata u Vojvodini, svjedočeći o postojanju pisanog traga hrvatskog etnikuma na ovim prostorima. Ipak, sve do današnjih dana 21. stoljeća i konca 2015. godine, hrvatska zajednica nikada nije imala svoju zavičajnu knjižnicu. Zbog toga je 28. prosinca 2015., kada je otvorena Zavičajna knjižnica *Biblioteca Croatica* u prostorijama Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, izuzetno važan dan za knjišku povijest vojvodanskih Hrvata. Početak je to vrijedne misije u pokušaju generiranja cjelokupne pisane građe nastale tijekom minolog vremena.

Otvorenje ove zavičajne knjižnice poziv je svima da je praktično koriste u svojim znanstvenim, istraživačkim ili isključivo privatnim nakinama, a njezin fundus koji će vremenom zasigurno rasti, pružat će bogato vrelo tiskanog (ali i digitaliziranog) materijala.

A da bi rastao, nužno ga je dopunjavati. Otuda i poziv uposlenika Zavoda da stvatko tko je u mogućnosti pomogne u popunjavanju nedostajuće knjiške građe vezane uz Hrvate u Vojvodini. Jer knjiga se ipak najbolje čuva u knjižnici.

Nažalost, svjedoci smo kako se upravo u ovim modernim vremenima, pored često nemarnog odnosa prema kako daljoj tako i bližoj prošlosti, knjiga sukladno navedenom sve više gura u stranu. A gurnutoj u stranu ozbiljnijeg interesiranja vremenom joj se polagano gubi trag.

Biblioteca Croatica je plemenita nakana zastavljanja gubljenja traga, vrijedan pokušaj zaštite kulturne baštine i identiteta jednog naroda s ovih geografskih prostora. Darivati nekom knjigu je lijepa gesta, ali darivati knjigu zavičajnoj knjižnici velika je stvar. Jer to je dar svome narodu.

Biblioteca Croatica trenutačno broji 2.500 biblioteknih jedinica koji zadovoljavaju tri osnovna kriterija za njihovu pohranu u knjižnični fundus: sadržaj vezan za Hrvate u Vojvodini, autorsku pripadnost hrvatsko-vojvodanskom korpusu i tematiziranje određenog segmenta hrvatske zajednice.

Kako djela iz prošlosti tako će i djela u budućnosti koja budu zadovoljavala ove kriterije imati svoje mjesto na policama *Bibliotece Croatice* i biti dostupna svima koji iskazuju interes. U godinama pred nama ova zavičajna knjižnica zasigurno će postati svojevrsnim knjiškim simbolom Hrvata u Vojvodini.

D. P.

ŠTO JE OBILJEŽILO KULTURNU SCENU HRVATA U SRBIJI U 2015.?

Kontinuitet manifestacija i lijep broj nagrada

Kraj stare i početak nove godine povod su za »podvlačenje crte«, odnosno sumiranje događaja u proteklih 365 dana. U tom kontekstu, o događanjima vezanim za kulturu Hrvata u Srbiji u 2015. razgovarali smo s **Katarinom Čeliković**, menadžericom kulturnih aktivnosti Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Kakva je općenito bila 2015. kada je riječ o kulturi Hrvata u Srbiji?

Brojem i kvalitetom manifestacija (priredbi) godina je bila na tragu prethodne; održane su sve planirane važnije manifestacije na pristojnoj razini, uz svakako nešto manje financijskih sredstava. Ne možemo biti zadovoljni politikom financiranja, jer ima gradova u kojima se ignoriraju financijske potrebe za osnovno djelovanje te se ponegdje stvaraju i pravni uvjeti kako hrvatskim udrugama ne bi bila usmjerena sredstva za rad. Možda su rijetki pozitivni primjeri pokrajinskih tajništava koja imaju sluha za manjinske potrebe, dok su ostala sredstva ili premalena ili prekasno stižu. Iako je došlo i do određenog zamora u udrugama, što je zasigurno posljedica i financijske situacije, raduje činjenica da je primijećena i revitalizacija rada onih udruga čije je djelovanje bilo ili smanjeno ili skoro nevidljivo. Vidljiv je kontinuiran rad mjesnih udruga, ponegdje uz smanjenje članstva, no ima primjera uključivanja mladih i preuzimanja odgovornosti, što budi nadu u bolju iduću godinu.

Analizom kulturne scene Hrvata u Vojvodini, odnosno Republici Srbiji, dolazimo do nekoliko važnih činjenica. Tijekom 2015. godine održano je oko 300 manifestacija (priredaba, događaja) čiji su nositelji hrvatske institucije, udruge i pojedinci. Među njima je pedesetak stalnih manifestacija koje se redovito održavaju, od onih godišnjih lokalnog karaktera do nekoliko pokrajinskih. Znanstveni segment odvija se u okviru rada Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, od znanstvenih radnji (objavljenih u *Godišnjaku* Zavoda) do znanstvenih kolokvija, predavanja i aktualnog terenskog istraživanja baštine šokačkih Hrvata. Tiskano je više od dvadeset knjiga, koje svojim izgledom i samom opremom pokazuju kvalitativni pomak. Zanimljivo je da je povećan i broj predstavljanja knjiga, više ih je od četrdeset, uključujući i ona u inozemstvu. U okviru obilježavanja *Godine hrvatskih velikana* priređeno je desetak različitih programa u organizaciji ZKVH-a i mjesnih udruga kulture čime se gradi djelatna i sustavna kultura sjećanja. Zabilježeno je četiri kazališne premijere, a premijerno je prikazan i jedan film. Udruge i pojedinci bili su dionici programa i gostovanja više od šezdeset puta u Republici Hrvatskoj, dok je kulturna produkcija iz Hrvatske u nas prezentirana kroz veliki broj programa, kojima su domaćini, među ostalim, bile i hrvatske udruge kulture i profesionalne institucije.

Trodnevni *Dani Ivana Antunovića* – najveća i najznačajnija kulturna manifestacija u prošloj godini

Koje su udruge i pojedinci ostvarili najznačajnija postignuća u 2015.?

Institucija »nagrade« dobila je svoj više nego pristojan prostor unutar hrvatske zajednice. U ovom trenutku imamo ukupno nagrada i priznanja nekoliko »darovadaca«: Hrvatsko nacionalno vijeće (priznanje *Ban Josip Jelačić* za društveni rad u hrvatskoj zajednici, priznanje *Dr. Josip Andrić* za doprinos hrvatskoj kulturi i priznanje *Pajo Kujundžić* za doprinos obrazovanju na hrvatskom jeziku), Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (*Emerik Pavić* knjigu godine, trijenalne nagrade za najbolju knjigu poezije *Antun Gustav Matoš*, proze *Iso Velikanović* u području znanosti i publicistike *Tomo Vereš*), Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* (nekada *Antušova nagrada*, sada nagrada Društva

skoje kulturi i priznanje *Pajo Kujundžić* za doprinos obrazovanju na hrvatskom jeziku), Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (*Emerik Pavić* knjigu godine, trijenalne nagrade za najbolju knjigu poezije *Antun Gustav Matoš*, proze *Iso Velikanović* u području znanosti i publicistike *Tomo Vereš*), Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* (nekada *Antušova nagrada*, sada nagrada Društva

Brojem i kvalitetom manifestacija, odnosno priredbi, godina je bila na tragu prethodne; održane su sve planirane važnije manifestacije na pristojnoj razini, uz svakako nešto manje financijskih sredstava, smatra Katarina Čeliković iz ZKVH-a

hrvatskoj udruzi, pojedincu i brojnoj obitelji) te Hrvatska čitaonica (nagrada za životno djelo na području književnosti *Balint Vujkov Dida*). Smijemo se pohvaliti i kao zajednica čiji su pojedinci dobitnici značajnih nagrada i priznanja izvan hrvatske zajednice, što moramo

nik **Ivan Piuković** iz Subotice dobitnici su nagrade *Zlatna značka* za 2015. godinu, koju dodjeljuje Kulturno-prosvjetna zajednica Srbije i Ministarstvo vanjskih poslova za doprinos razvijanju kulturnih djelatnosti. Tamburaški orkestar HGU *Festival bunjevački pisama* je

orkestara održanom u Rumi. **Tomislav Žigmanov** dobio je *Veliki dukat Zajednice* amaterskih kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije. Subotička kreatorica **Marija Šabić** dobitnica je nagrade za najbolju žensku kolekciju na *Serbia Fashion Week-u*. Glumac **Slaven Španović**, podrijetlom iz Srijemske Mitrovice, dobio je nagradu *Judita* na ovogodišnjem *Splitskom ljetu* za ulogu Billyja u predstavi *Plemena*, a dugometražni igrani film *Most na kraju svijeta* redatelja **Branka Ištvančića** dobio je Posebnu nagradu žirija 8. Međunarodnog filmskog festivala *East & West*, održanog u Orenburgu, u Rusiji. Nekoliko je recitatora na hrvatskom jeziku osvojilo zlatne plakete na pokrajinskom natjecanju, a **Donna Karan** sudjelovala je i na republičkom natjecanju. Pjesnikinja **Josipa Dević** osvojila je prvo mjesto na natjecanju za izbor himne Susreta hrvatske katoličke mladeži u Vukovaru. Više je naših udruga kulture prošlo u više rangove natjecanja. I na kraju, projekt UBH *Dužijanca* iz Subotice *Muzej Dužijance – identiteta vojvođanskih Hrvata* je dobio 140.000 kuna što je značajna financijska potpora Zaklade *Adris*, najveće korporativna zaklade u ovom dijelu Europe. Nakon tavankutskog »iskoraka«, odnosno uspješnog povezivanja kulture i turizma, ovo je prvi sličan projekt koji će u budućnosti čuvati našu kulturnu baštinu. Kada sve ovo vidimo, smijemo ustvrditi kako samo narod koji poštuje svoje pojedince, udruge i raduje se njihovim uspjesima može računati na budućnost.

Koji biste događaj ili događaje izdvojili kao najznačajnije i zašto?

Izdvojila bih trodnevnu manifestaciju *Dani Ivana Antunovića* u povodu 200. obljetnice rođenja ovoga značajnoga preporoditelja, koju je zajedničkim snagama pri-

redilo šest kulturnih, znanstvenih i visokoobrazovnih ustanova iz triju država, Srbije, Mađarske i Hrvatske: Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj iz Pečuha, te Filozofski fakultet iz Osijeka, Filozofski fakultet iz Zagreba i Katolički bogoslovni fakultet iz Đakova. Ovo je primjer kako se zajedničkim radom mogu uspješno organizirati velika i programski kompleksna kulturna događanja.

Što biste u smislu unapređenja scene savjetovali da se promijeni u 2016.?

Možda ne možemo puno očekivati u pozitivnom pomaku u financiranju s obzirom na sveukupnu situaciju u društvu, ali možemo u kvalitativnom smislu. Sastavljanjem kalendara kulturnih događaja ZKVH je pokušao spriječiti preklapanje glavnih godišnjih manifestacija. Redoviti radni susret krajem prošle godine pokazao je da su udruge shvatile važnost planiranja svojih aktivnosti, ali smo došli i do zaključka kako samo zajedničkim nastupima, kako to pokazuju manifestacije *Srijemci Srijemu* i *Šokci i baština*, možemo raditi na kvaliteti i na našoj većoj vidljivosti u javnosti, ponajprije u našem narodu a potom i pred drugima. Stoga je važno raditi na ukрупnjavanju scene, strukovnom povezivanju i čvršćoj organizaciji, kako bismo mogli započeti s održavanjem republičkih smotri, primjerice folklor, tamburaške glazbe, dramskih skupina i sl. Recept za uspjeh je zajedničko djelovanje, napose zajednice kao što je naša koja ima pedesetak udruga s nezavidnim statusom (nedostatak kadrova, prostora, financija i dr.) i potrebu za jačanjem svojeg kulturnog identiteta.

D. B. P.

češće u javnosti potencirati i tako davati potporu onima koji se trude predstaviti svoje talente. Izdvojimo ih nekoliko. **Petko Vojnić Purčar** iz Novog Sada dobio je povelju *Visoka žuta žita* za sveukupni književni opus i trajni doprinos hrvatskoj književnosti koju dodjeljuje Društvo književnika Hrvatske i Udruga građana *Duhovno hrašće* iz Drenovaca. Književnica **Ljiljana Crnić** iz Beograda i glazbe-

na 38. Međunarodnom festivalu hrvatske tamburaške glazbe održanom u Osijeku u juniorskoj konkurenciji osvojio Zlatnu plaketu *Tambura Paje Kolarića*, a dirigentici ovog orkestra prof. **Miri Temunović** pripalo je priznanje *Zlatna palica* za najboljeg dirigenta. Tamburaški orkestar HKPD-a **Tomislav** iz Golubinaca je osvojio prvo mjesto i zlatnu plaketu na II. Međunarodnom festivalu velikih tamburaških

HRVATSKE ŽUPANIJE KROZ POVIJEST

Krvavi sabor u Križevcima

Koprivničko-križevačka županija smještena je u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske, na sjeveroistoku se graniči s Mađarskom, a unutar Hrvatske se graniči sa sljedećim županijama: Međimurskom, Varaždinskom, Zagrebačkom, Bjelovarsko-bilogorskom i Virovitičko-podravskom. U županiji se nalaze 22 općine i tri grada; Đurđevac, Križevci i Koprivnica koja je sjedište županije.

Grad Križevci prvi put se spominje u pisanim izvorima 1193. godine u ispravi **Bele III.** kada se spominje križevački župan što svjedoči o postojanju Križevačke županije. Grad Križevci je koncem 12. stoljeća bio podijeljen na Donji grad (obrtničko središte), južno od tvrđava, i Gornji grad, sjeverno od tvrđave, koji 1252. godine postaje slobodni kraljevski grad. Koprivnica se prvi puta spominje 1207. godine, prve privilegije gradskog naselja dobila je 1338. godine dok povlastice slobodnog kraljevskog grada dobiva 4. studenoga 1356. godine. Grad Đurđevac se prvi puta spominje u dokumentu iz 1267. godine, kao selo (*villa sancti Georgii*) u darovnici hrvatsko-ugarskog kralja **Bele IV.** Tijekom XIII. i XIV. stoljeća Križevačku županiju je okruživalo nekoliko manjih županija koje su se 1350. godine spojile s Križevačkom, koja tada postaje najveća hrvatska županija. Teritorijalnim ustrojem iz 1886. godine dolazi do spajanja Bjelovarske i Križevačke županije u jedinstvenu Bjelovarsko-križevačku županiju. Ova županija postoji sve do 1922. godine kada se one ukidaju i uvode se oblasti. Kao političko-teritorijalna jedinica u Republici Hrvatskoj Koprivničko-

križevačka županija nastaje 1993. godine.

UBOJSTVO BANA STJEPANA II. LACKOVIĆA

Nezadovoljni vladanjem hrvatsko-ugarskog kralja **Žigmunda Luksemburškog** većina hrvatskog plemstva na čelu s banom **Stjepanom II. Lackovićem** za novog kralja izabire napuljskog kralja **Ladislava**, na što Žigmund poziva bana i hrvatske velikaše na sabor u Križevce radi dogovora. Sabor je održan 27. veljače 1397. godine u crkvi Svetog križa. Ban Stjepan II. Lacković skupa s plemićima odlazio je oružje prije ulaska u crkvu no ubrzo nakon početka sabora

pohitala je u Križevce i započela je bitka sa Žigmundovim pristašama no Žigmund uspijeva pobjeći u Ugarsku. Ovaj događaj nazvan »Krvavi sabor u Križevcima« ovjekovječio je **Oton Iveković** freskom u križevačkoj crkvi Svetog križa.

LEGENDA O PICOKIMA

U svrhu obrane Hrvatske od Turaka **Petar Zrinski** je 1548. godine obranu Podravine povjerio kapetanu **Luki Sekelju** koji je držao svoju vojsku u Koprivnici, Virju i Đurđevcu. Đurđevac je bio najistočnije uporište koje je odolijevalo svim turskim naskrbama, pa je po tomu i nastala »Legenda o Picokima«. Turski

govoru se pijetao kaže *picok*). Na koncu je zapovjednik utvrde tog pijetla stavio u top i ispalio prema turskim šatorima na što su Turci pomislili kako u đurđevačkoj utvrdi ima još toliko hrane da se mogu njome razbacivati. Ulama-beg odustaje od opsade i napušta bojište, a Đurđevčane naziva picokima: »vi tamo, per-nati junaci, što picokima bojeve bijete, ime picoka do vijeka nosili! Picokima vas djeca zvala, a unuci vaši ostat će picoki!«

ZEMLJOPIS I POVIJESNI SPOMENICI

Prostor Koprivničko-križevačke županije obuhvaća različita zemljopisna područja s različitim gospodarskim i demografskim obilježjima. Na sjeveroistočnom dijelu, uz dolinu Drave, prevladava poljoprivreda sa značajnim nalazištima nafte i zemnog plina dok u brdskom dijelu, odnosno Kalničkom gorju i Bilogori, prevladavaju ruralna naselja (osim grada Križevaca), s izrazito negativnim demografskim obilježjima. Od većih tvrtki treba izdvojiti *Podravku* iz Koprivnice koja spada u vodeće prehrambene tvrtke u Hrvatskoj. Najznačajniji povijesni spomenici na području Koprivničko-križevačke županije jesu kameni ostaci srednjovjekovnih utvrda Veliki Kalnik, Mali Kalnik i Čanjevo. Ovaj kompleks utvrda nalazi se na gori Kalnik, nastao je tijekom XII. stoljeća, a prvi put se spominje 1243. godine u ispravama kralja **Bele IV.** koji navodi važnost utvrda za obranu protiv Tatara.

dolazi do svađe između Žigmunda i njegovih vazala sa Stjepanom i hrvatskim plemstvom. Uslijedio je krvavi epilog u kojem su kraljevi vazali koji nisu odložili oružje ubili bana Lackovića, njegovog sinovca **Andriju** i prisutno hrvatsko plemstvo. Na vijest o pogibiji bana i plemića hrvatska vojska

vojskovođa **Ulama-beg** naišao je na neočekivani otpor branitelja Đurđevca, te je podigao šatore u blizini opkolivši utvrdi i odlučio čekati dok Đurđevčani ne ostanu bez hrane te se sami predaju. Vrijeme je prolazilo i u okruženoj utvrdi je nestalo hrane, a ostao je samo pijetao (u đurđevačkom

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Salaši budućnosti

Salaš budućnosti u današnje vrijeme

Poštovani čitatelji, kao čovjek čije je osnovno zanimanje planiranje gradova, bit ću toliko slobodan da i ja malo »zaveslam u vode budućnosti«, kao što je to činio Wright tridesetih godina prošlog stoljeća. U utopijskom gradu nazvan *Broadacre*, većina stanovnika živi u obiteljskim jednokatnicama ili dvokatnicama, koje su radi boljeg iskorištenja prostora grupisane u jedinice od po četiri kuće (jedna varijanta). Zanimljivo je kako Wright piše o višekaticama u kojima se i stanuje. On kaže: »Visoke zgrade? Nisu ukinute. Ne, one bi se uzdizale, bez susjeda u malim pojedinačnim parkovima, uklopljene u polja svaki put kad bi to bilo poželjno. "Zadružni stanovi" bi se mogli graditi za još neiskusne građane koji bi žudili za ljepotama prirode, ali ne bi bili u stanju da sudjeluju u njihovom stvaranju«. Zapravo, Wright tu misli da kolektivno stanovanje treba omogućiti »siromašnijim obiteljima ili individualcima«. Danas se ovakvi stanovi zovu i »socijalni stanovi« u Zapadnoj Europi, ali i kod nas, gdje individualno stanovanje (kuće) smatraju luksuzom, koje mogu sebi

priuštit bogatiji ljudi. No, Wright ne »ostavlja bez budućnosti« ni ovakve stanovnike.

INDIVIDUALNE KUĆE OD INDUSTRIJSKIH ELEMENATA

U poglavlju pod nazivom »stanovanje radničke klase« se kaže: »Klase u nepovoljnijem društvenom položaju će moći kupiti potpunu jedinicu za individualno stanovanje, spremnu služiti čim bude priključena na gradski vodovodni sustav i na jednu septičku jamu od 15 dolara. Radnik postavlja svoju prvu jedinicu tamo gdje se želi naseliti. Uskoro on na nju dodaje istovjetne jedinice: one su jeftine i organski smišljene da bi odgovarale svakodnevnoj upotrebi. Sve te standardne jedinice moći će se različito sklapati tako da se od slučaja do slučaja mogu uskladiti s ravnicom ili s padinama brežuljaka« (Svi citati su iz knjige *Françoise Choay Urbanizam, utopija i stvarnost, Građevinska knjiga*, Beograd, 1978). Uz ovaj citat, trebamo napomenuti sljedeće: u SAD, ali i u Zapadnoj Europi jako je razvijena gradnja »prefabriciranih kuća« od različitog materijala, ali u Americi najčešće od drveta.

Bilo je pokušaja uvođenja takve gradnje i u našoj bivšoj državi, ali ovakva djelatnost nije zaživjela. Wright predviđa da »radnik« može kupiti »početni paket« programa individualne kuće (naravno na kredit) i, kako raste obitelj i prihodi, on »dokupuje« element po element da tako izgradi potpunu »skladnu cijelinu«, koja će biti: »prilagođena njegovoj ličnosti i njegovim sredstvima, tlu koje zauzima i Bogu koga on poštuje«.

EKOLOŠKI SALAŠ-FARMA

Nasuprot Wrighta, moje je stanovište da će u budućnosti u većini »suvremenih zemalja u razvoju« (Kina, Indija, Brazil itd.) najviše stanovnika živjeti u kolektivnim zgradama. Danas se grade neobično visoki oblakoderi, u kojima čovjek ima sve »umjetne elemente« za život (klima, itd.) i pored stana, u njoj može imati radno mjesto, parking, centar za opskrbu i zabavu, praktično samo prilikom putovanja na odmor ili poslovni put, treba iz nje izlaziti. Kod nas, barem u većini voždanskih naselja, individualno stanovanje ipak prevladava. To je izvjesna tradicija, mada neke

pristaše »modernog«, makar što to značilo; to smatraju »zastarjelim«, projektirajući npr. Suboticu na pet-šest katova. Isto mislim da će salaši, istina na neki »suvremeni način«, opstati i u budućnosti, jer ima ljudi koji žele stanovati u takvim »stambenim i radnim jedinicama«, jer su one i potrebne iz ekonomskih, ali iz ekoloških razloga. Tradicionalni stambeni dio salaša tri prostorije i »ambetuš« će svakako nestati, jer suvremeni život zahtijeva suvremenu organizaciju stana. Vjerujem da će tradicionalni materijal za izgradnju, žuta zemlja, sve više i više biti u »modi«, jer se u svijetu, ali i kod nas, grade kuće »od blata« koji su pored pristupačnog i ekonomičnog materijala i visoko »energetski efikasni« zbog toplotne izolacije koju daje tradicionalni zid od naboja. Potrebna električna energija osigurat će se solarnim panelima ili vjetrenjačama; većina otpada (pošto sadrži najviše organskih tvari) preradit će se u kompost za potrebe vrtova u okolini salaša. Naravno, oko salaša će se nalaziti posjed, najmanje od 30 do 50 hektara oranice. Mašinsku obradu zemlje obavljat će za to stvorena udruga. Dio zemljišta će zauzeti vrtovi sa staklenicima (npr. od folije), dio će biti voćnjak. Zavisno od interesa »salašari« će se baviti stočarstvom (krave i svinje). Npr. farma od sto tovljenika može osigurati »bio plin«, za grijanje folija. Bit će neophodno da se ovakvi salaši udruže, i na povoljnoj lokaciji, u zgradama najvišeg standarda vrše preradu mlijeka, mesa, povrća i voća u proizvode više »ekološke klase«. Iz ovakvih »proizvodnih jedinica« dobrim putovima roba će se transportirati do potrošača u većim centrima. Mogao bih još pričati o ovakvoj viziji budućnosti, ali mislim da je i ovo dovoljno da zamislite ovo, što u stvari nije ni »utopija«. Samo treba imati volju i organizaciju »udruženih« salaša, to jest ljudi.

PASTORALNI CENTAR U SOTU

Kata, na ponos Soćana

Završetak radova se očekuje do kraja godine

Prije samo godinu i pol dana, u župnom dvorištu crkve Svete Katarine u Sotu, započeli su radovi na izgradnji pastoralnog centra. Župljani su prihvatili ideju da se na mjestu stare zgrade izgradi građevina koja će se koristiti za različite aktivnosti i manifestacije. Zbog toga su s puno volje, energije i elana, skupa sa svojim župnikom vlč. **Nikicom Bošnjakovićem**, krenuli u rušenje i raskrčivanje postojeće zgrade, kako bi što prije na tom mjestu bio podignut pastoralni centar kakvim se mogu pohvaliti samo veće župe. Izljevanje ploče i temelja radili su mještani Sota ali i župljani iz ostalih mjesta – Morovića, Gibarca, Šida, Vašice, Nijemaca. Za taj dio posla, uz mobu, uštedjeli su oko 6.500 eura. Druga faza radova, zidanje i pokrivanje, završeno je ove godine. Objekt je pokriven, a mještani Sota se nadaju da će do kraja godine biti završeni i ostali radovi kako bi mogli koristiti prostorije.

NA RADOST SVIH MJEŠTANA

Nova crkvena dvorana zove se *Kata*. Ukupna površina dvora-

ne iznosi 315 m², dugačka je 35, a široka 9 metara. U objektu se osim velike dvorane s binom, nalaze i pomoćne prostorije: kuhinja, garderobe, sanitarni čvorovi. Cjelokupnu projektnu dokumentaciju glavnog projekta crkvene dvorane, izradilo je Odjeljenje za urbanizam općine Šid od kojih je dobivena i građevinska dozvola, dok je nadzorno tijelo pri izvođenju radova inženjer arhitekt u projektantskoj kući **Šidprojekt Nevenka Vidić**, a radove je izveo SZR L.M.T. iz Šida.

Građevina se nalazi se na uzvišenju pored župne crkve Svete Katarine, koja je u Sotu donedavno bila jedino mjesto za okupljanje župljana. Kako kažu mještani, zahvalni su dragom Bogu i svom župniku Bošnjakoviću koji ih je potaknuo da izgradnja pastoralnog centra započne. Radosni su, jer ni slutili nisu da će Sot dobiti jedan objekt od velike važnosti za očuvanje njihove vjere, kulture, običaja i identiteta: »Na inicijativu vlč. Bošnjakovića, počeli smo rušiti staru zgradu. Zajednički smo razvozili zemlju, dovozili materijal, a potom izlili ploču. Prošle godine nastavljeno je zidanje, a zatim i tesarski radovi nakon čega je objekt i pokriven. Ovaj objekt je od velikog značaja ne samo za nas, pripadnike hrvatske zajednice nego i za cijelo selo, a vjerujem i za sve ostale župe u općini Šid gdje je upravitelj župnik Bošnjaković. Do sada mi ovdje u Sotu nismo imali mjesto gdje bi se okupljali, te održavali kulturne manifestacije, krštenja, svadbe... Radosni smo zbog toga«, kaže **Zoran Menđan** iz Sota.

Crkva sv. Katarine

DO SADA BEZ ADEKVATNOG PROSTOR

U Sotu postoji Dom kulture koji nije održavan godinama. Zbog toga u njemu nije moguće organizirati razna okupljanja:

»U tom starom objektu nema sanitarnog čvora, loše su instalacije, godinama nije ništa renovirano. Od malog iznosa sredstava samodoprinos nismo uspjeli ništa uraditi. Zato mislim da će pastoralni centar biti od velikog značaja za sve mještane Sota. Htio bih pohvaliti rad župnika župe Sot, jer je za kratko vrijeme uspio privesti kraju izgradnju tog objekta. On će puno značiti kako župljanima ove župe, ali tako i ostalim stanovnicima bez obzira na vjeroispovijest i naciju kojoj pripadaju«, istaknuo je predsjednik Mjesne zajednice Sot **Milislav Arišić**.

Pored muškaraca u sve poslove najprije oko raskrčivanja, a potom i ostalih radova, bile su uključene i žene iz Sota. Danas ne kriju svoje zadovoljstvo i sreću što će konačno imati prostor za neke svoje aktivnosti:

»Kada je župnik u Sotu bio vlč. **Zdravko Čabrac** prostorije koje nije koristio za stanovanje preuredio je za nas i tamo smo se okupljale. Međutim, vremenom nam je ta prostorija postala mala. Meni se jako svidjela ideja o izgradnji pastoralnog centra, s obzirom na to da sam i članica udruge žena u selu. Sretna sam što ćemo i mi konačno imati prostor za svoje aktivnosti. Doprinos nas žena je bio u tome što smo, osim kolača i hrane koje smo redovito pripremale za radnike, pomagale i u krčenju zemljišta, granja i svega ostalog. Moram priznati da sam u početku bila skeptična i nisam ni sanjala da će zgrada baš ovako izgledati. Želja nam je da svi radovi budu završeni do kraja godine, uz Božju pomoć, nadam se da će tako i biti a mi smo tu uvijek da rado pomognemo«, kaže **Darija Mendaň** iz Sota.

Suzana Darabašić

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Isus je prvo čudo učinio u Kani Galilejskoj pretvorivši vodu u vino. O ovom čudu izvještava nas samo evanđelist Ivan (usp. Iv 2,1-12), a poruka koju nam želi prenijeti zaista je snažna i duboka.

KRISTOVA OBJAVA

Prvi značaj učinjenog čuda u Kani evanđelist otkriva na samom kraju ovog izvještaja. On ističe kako je to bio »prvi znak« što ga je Isus učinio da bi »objavio svoju slavu« i da su »povjerovali u njega njegovi učenici« (Iv 2,11). Dakle, cilj ovog čuda, kao i svih drugih koje će Isus učiniti za vrijeme svoga javnog djelovanja je njegova samoobjava. Narod je kroz Isusove riječi i djela trebao u njemu prepoznati obećanog Mesiju i u njega povjerovati. Prisustvujući ovom prvom čudu povjerovali su njegovi učenici, koji će kasnije, snagom vjere koja se rodila iz ovog događaja, pratiti Isusa tijekom cijelog njegovog javnog djelovanja.

Zanimljivo je da, kao i u mnogim drugim slučajevima, Sveto pismo ne izvještava o događajima opisujući detalje, već mnogo toga što bi svakog čitatelja zanimalo izostavlja. Tako nije ništa rečeno o samom činu pretvaranja vode u vino. Ne znamo kako je to Isus učinio, da li je nešto pritom rekao i sl. Tek kada se ravnatelj stola začudio nad kvalitetom vina koje je dobio (usp. Iv 2,9) do kraja nam se otkriva da je Isus učinio čudo. Ali, zato evanđelist ne propušta reći da su u tom trenut-

Čudo u Kani Galilejskoj

ku s Isusom bili njegova majka i njegovi učenici, ona zbog posebne uloge, a oni kao prvi svjedoci vjere u Isusa.

Marijina uloga je vrlo znakovita, ona prva otkriva nevolju u kojoj su se mladeni našli zbog nedostatka vina, te se obraća Isusu s molbom da im pomogne. Iako je Isusov stav prema njoj u tom trenutku bio oštar i na prvu ostavljao dojam da ga baš i ne zanima problem mladenaca, Marija ipak ne uzmiče, nego čvrsto uvjeren da će Isus pomoći poručuje: »Što god vam rekne učinite« (Iv 2,5). Znakovito je i to što je baš prvo Isusovo čudo pretvaranje vode u vino, jer je kod proroka obilje novog vina uz obilje žita i ulja znak mesijanskog vremena. A upravo Isusovim dolaskom nastupilo je to vrijeme, te se ovim čudom Isus otkriva kao naviještene Mesija. Istovremeno nam svoju majku predstavlja kao posrednicu između njega i nas, što potvrđuje riječima s križa kada je ostavlja za majku svom učeniku, a tako i svima nama (usp. Iv 19, 26). Stoga ovim čudom, iako ga je učinio kako bi pomogao mladencima u nevolji, Isus zapravo objavljuje početak novog razdoblja u povijesti spasenja, početak mesijanskog vremena, te otkriva ljudima da je među njima prisutan i da djeluje Mesija. Otkriva nam i ulogu svoje majke, tj. da ona nije samo ona koja je rodila Mesiju, već i ona koja će se pred njim zauzimati za one koji u njega povjeruju.

ČUDA SE I DANAS DOGAĐAJU

Ovo što je Isus učinio u Kani Galilejskoj uistinu je veliko čudo, kakvo današnji vjernici teško mogu doživjeti. Međutim, nije istina da se danas čuda ne

događaju i da Isus za nas ne čini posebne stvari, kao što je činio svojim suvremenicima. Čuda su danas drugačija, i događaju se svuda oko nas, ali je problem što ih mi ne primjećujemo, što ih uzimamo kao nešto normalno, te se za njih ne zahvaljujemo. Bog i danas različitim čudima želi čovjeku objaviti svoju prisutnost, želi pokazati svoju veličinu kako bi ga čovjek slavio. No, ljudi kada govore o čudu očekuju nešto neizmjerno veliko, pa ih nerealno očekivanje sprječava da primijete sve ono čudesno što Bog i danas za ljude čini. Ali, svatko, ako bi malo promislio o svome životu ne zatvarajući srca za velika Božja djela, lako bi mogao uočiti toliko toga čudesnog što je Bog učinio za njega.

Čak i ako netko ne može u svom životu prepoznati Božje čudo, svi smo svjedoci velikog čuda koje se svakodnevno događa u euharistiji. I što je čudnije od toga što prilike kruha i vina u trenutku pretvorbe postaju sam Krist koji nam se dariva za hranu, hranu koja nas hrani za život vječni, koja od nas čini zajednicu? Tako Isus svake euharistije na čudesan način dolazi među vjernike, iako su oni često nesposobni primijetiti čudo, radovati mu se, te ga istinski slaviti. Stoga svako euharistijsko slavlje treba promatrati kao čudo, što ono uistinu i jest, kao čudo koje Isus čini za svoje vjernike kako bi im preobrazio živote, kako bi im dao snagu za ono što ih na vjerničkom putu očekuje, kako bi stalno bio među njima. Tek kada čovjek na euharistiju bude imao takav pogled, lakše će primijeti čuda u vlastitom životu koja se svakodnevno događaju, koja nisu uvijek velika, ali su uvijek znak Božje prisutnosti.

MINI INTERVJU: NIKOLETA PREKPALJAJ TOMRECAJ, LJUBITELJICA RUČNIH RADOVA

Vrijednosti koje se danas malo cijene

Nikoletu Prekpaljaj Tomrecaj, životni put doveo je prije nešto više od dvije godine s Kosova u ravni Srijem u Šid, gdje je upoznala svog životnog suputnika **Franju**. Vremenom se privikla na ovdašnji život, nove ljude, običaje, novu župu, crkvu gdje je redovito prisutna na misama. Sjećanja na svoj kraj i svoje najdraže ponijela je u srcu, a neke od uspomena danas se sjeća. Neke od tih uspomena su predivni ručni radovi i gobleni, koje je sa starijom sestrom izrađivala dok je bila cura. Prilikom jednog posjeta Nikoleti, uz ispijanje kavicke, pokazala mi je neke od njenih ručnih radova, među njima i predivne goblene. Za njihovu izradu bilo je potrebno uložiti puno rada i truda i zbog toga su posebno vrijedni, a za Nikoletu neprocjenjivi.

Kada si počela vesti svoj prvi goblen i kako si se odlučila posvetiti se tom hobiu?

Počela sam vesti goblene još kao srednjoškolka. Kada bi napisale zadaću, u večernjim satima, starija sestra bi me podučavala jer je ona bila veoma vješta u tomu. Ja sam više heklala dok je ona više vezla goblene. Veći broj goblena koje smo skupa izvezle, krasile su naš dom ali smo veći dio i poklanjale najčešće prijateljicama koje su se udavale. Neke sam sačuvala i donijela ovdje, koje čuvam i čekam priliku da ih stavim u neku lijep okvir, kako bi ukrasila i svoju kuću ovdje.

Koliko treba vremena za izradu jednog goblena?

Sve zavisi od dobre volje i raspoloženja. Za izradu jednog goblena potrebno je dosta spretnosti i kreativnosti pri odabiru boja, jer je potrebno sve lijepo posložiti kako bi goblen lijepo izgledao.

Koje si motive najviše voljela raditi?

U početku su to bili likovi iz crtanih filmova, mali gobleni koje sam najčešće poklanjala djeci. Kasnije kada sam se izvještala, najviše su mi se dopale slike svetaca i Bogorodice. Među mnogima koje čuvam, upravo mi je goblen s likom Isusa najdraži.

Koliko se danas cijene ručni radovi?

Jako malo. Kod nas je običaj da se djevojci za udaju pripreme ručni radovi koje će ona ponijeti sa sobom kada se uda. Tako su i meni moji roditelji i sestra spremili mnoge ručne radove, a neke sam i sama izradila. Međutim danas oni nisu više moderni iako su veoma vrijedni jer iziskuju mnogo rada i truda. Ja i dan danas izrađujem ručne radove za svoju dušu. Ručni rad opušta, a i lijepo je kada se zna tako nešto raditi. Iako imam puno ručnih radova, nemam namjeru ih prodavati jer oni za mene imaju veliku vrijednost i mislim da nemaju cijenu.

S. D.

IGRA

Mau mau

Dijeljenje: Igra se sa dva standardna špila od po 52 karte. Igra se u smjeru kazaljke na satu. Djelitelj prvo daje igraču iza sebe da presiječe. Ako je presječena karta »jaka« igrač koji je sjekao ima pravo zadržati ju za sebe i staviti na talon sljedeću. Ukoliko su nakon sječenja dvije ili tri karte u nizu »jake« igrač koji je presjekao ima pravo zadržati ih dok ukoliko je i četvrta jaka ona se stavlja na talon licem na gore. Igrač koji siječe ne mora da uzme karte za sebe, to je samo njegova odluka. Potom se svakom igraču dijeli po 6 karata i to po tri u dva kruga. Ostatak špila se ostavlja pored presječene karte odakle će igrači kasnije uzimati karte.

Igra: Igrači izbacuju karte na talon licem na gore i to, ili istu kartu (isti broj) ili kartu u istom znaku, u odnosu na onu koja je posljednja izbačena na talon – to su odgovarajuće karte za izbacivanje. Ukoliko nemaju odgovarajuću kartu dužni su uzeti jednu kartu sa špila. Ako ta karta odgovara kriteriju od maloprije igrač može da je izbaci i red prelazi na sljedećeg igrača. Ukoliko ni ona ne odgovara, igrač samo kaže »Dalje« i red prelazi na sljedećeg. Međutim igrač može i namjerno uzeti kartu sa špila iako ima kod sebe odgovarajuću kartu za izbacivanje ukoliko želi taktizirati. Pobjednik partije je onaj koji prvi izbaci sve karte. Kada igrač ostane s dvije karte u ruci, prije nego što izbaci pretposljednju dužan je da naglas kaže »Mau Mau«. Ukoliko to ne učini a neko od protivnika mu to sugerira dužan je da po kazni uzme još dvije karte sa špila.

Jake karte: Kec – kada igrač izbaci keca ima pravo (mora) da izbaci još jednu odgovarajuću kartu. Ako je ta karta opet kec postupak je isti.

Mala dvojka – ukoliko igrač izbaci malu dvojku igrač prije njega je dužan povući 4 karte sa špila.

Dvojka karo – ukoliko igrač izbaci dvojku karo, igrač koji je na potezu posle njega mora vući karte sa špila sve dok ne izvuče kartu u karonu ili žandara u bilo kojoj boji i tom kartom poklapa dvojku.

Sedmice – ukoliko igrač izbaci sedmicu, sljedeći koji je na potezu je dužan vući 3 karte sa špila ukoliko prije toga kod sebe i on nema sedmicu. Ukoliko je ima, može (ne mora) da je izbaci pa onda igrač poslije njega mora vući 6 karata.

Osmice – osmicom se preskače sljedeći igrač, odnosno ukoliko igrač koji je na potezu baci osmicu, preskače igrača koji je sljedeći na potezu (na redu je drugi igrač od njega).

Žandari – žandar mijenja znak. Jedino za žandare ne važi pravilo odgovarajuće karte za izbacivanje, jer se on može baciti na bilo koju kartu u bilo kom znaku (iako on nije u tom znaku) i time promijeniti znak u neki drugi (ukoliko igrač želi može zadržati postojeći znak).

Dame – dama mijenja smjer igre i na redu je igrač iza onog koji je bacio damu.

Bodovanje: Pobjednik igre je onaj igrač koji ima najmanje poena u trenutku kada neki od igrača u zbiru partija pređe 501. Žandar se boduje s 20 poena. Ostale »jake« karte se boduju s po 10 poena. Sve druge karte se boduju s onoliko poena koliko na njima piše. Kralj se boduje s 10 poena. Pobjednik partije dobija - 40 poena.

TV PREPORUKA

NEDJELJA 17. SIJEČNJA HRT 1 20.05

Na putu

bosanskohercegovačko-austrijsko-njemačko-hrvatski film

Drama. Dugometražni igrani film *Na putu* sarajevske redateljice **Jasmile Žbanić**, priča je o ljubavi mladog bračnog para Lune i Amara, te njihovom preispitivanju odnosa nakon što Amar prođe kroz dramatičnu osobnu promjenu u vjerskoj zajednici koja radikal-

no zagovara povratak na stare tradicijske vrijednosti... Naslovne uloge u ovom filmu glume hrvatski glumci **Zrinka Cvitešić** i **Leon Lučev**.

Film je nastao u koprodukciji Hrvatske s Bosnom i Hercegovinom, Njemačkom i Austrijom, te se natjecao u službenoj konkurenciji Berlinalea 2010. godine.

Na Filmskom festivalu u Puli 2010. Zrinka Cvitešić dobila je Zlatnu arenu za glavnu žensku ulogu.

Urednica: **Maja Gregl**

Godina proizvodnje: 2010.

Trajanje: 99 min.

Uloge: Zrinka Cvitešić, Leon Lučev, **Ermin Bravo**, **Mirjana Karanović**, **Marija Kohn**, **Nina Viočić**, **Luna Zimić Mijović**, **Sebastian Cavazza**, **Jasna Žalica**, **Izudin Bajrović**

Scenarij: Jasmila Žbanić

Žanr: drama

Redateljica: Jasmila Žbanić

VRIJEDI PROČITATI

GORAN TRIBUSON

Gorka čokolada

Kada poduzetnik Svilar naruči kod privatnog istražitelja Nikole Banića praćenje svoga sina Arna, koji mu je iz sefa ukrao likovnu mapu s navodno vrijednim crtežima, njegov život postat će noćna mora. Nastojeći otkriti kome je mladić nudio ili prodao crteže, Banić će otkriti da se u mapi kriju mnogo važniji i opasniji dokumenti, koji će neke od likova istrage stajati i života... Lik istražitelja Nikole Banića, koji se pojavljuje u romanima *Zavirivanje*, *Siva zona*, *Dublja strana zaljeva*, *Noćna smjena*, *Bijesne lisice* i *Susjed u nevolji*, u romanu *Gorka čokolada* pokušat će razriješiti neobičan slučaj u kojem će mu se na putu naći brojni živopisni likovi koje svaki dan susrećemo na stranicama crne kronike i žutog tiska: tajkuni, starlete, privatne zaštitarske tvrtke, izbacivači... Hrvatska se zbilja na stranicama ovog romana prelila u uzbudljivu i duhovitu priču, a **Goran Tribuson** još je jednom dokazao svoju vodeću poziciju među hrvatskim pripovjedačima.

PJESMA ZA DUŠU:

Malinkonija Oliver Dragojević

Još jednom da se rodi
nemirno ovo tilo
zvizdu će istu slidit
i bit će ča je bilo

Mada je sriću snilo
i nike svitle dane
kad skupiš ča je bilo
u jednu pismu stane

Ref.

Malinkonija u duši, u duši,
u mojoj duši spava
i kida srce moje
dok piva pisme svoje
malinkonija u duši, u duši,
u mojoj duši spava
i zadnju pismu piše
mladosti nima više

Prosta je radost moja
dal' itko za nju mari
i ča su stukli mladost
ti prsti na gitari

Ovo je naša pisma
jer ništa nas ne dila
i vi ste kao i ja
iz iste čaše pili

Ref.

I zadnju pismu piše
mladosti nima više
malinkonija

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 15. do 21. siječnja

15. SIJEČNJA 1884.

Učitelj **Mijo Mandić** je u Kačmaru, odnosno u Baji, utemeljio *Neven*, zabavni i poučni mjesečnik. Iz »Poziva na pridplatu« objavljenom u prvom broju navodimo: »Uvik je bilo, a i ostat će, jedno najznamenitije i najpriličnije oruđe ... izobraženja – književnost. Ovo je u nikom smislu duša, život naroda. Puk, koji je rad, da u jesap dođe, da naprudi, da ga valoviti talasi naprdika ne potope u vičnu nezaboravnost, mora imati svoju knjigu«. Od 1893. Uredništvo lista je preseljeno u Suboticu. Format *Nevena* povećan je 1907. godine, a od 1. siječnja 1912. ovo glasilo izlazi svake subote. Tijekom I. svjetskog rata vlasti zabranjuju izlaženje *Nevena*, a obnovljen je kao dnevni list 17. studenoga 1918. S kraćim prekidima izlazi do 1940. godine, kada se mijenjaju urednici, suradnici i format ove publikacije.

15. SIJEČNJA 1911.

U Subotici je rođen **Ante Šokčić**, vrstan liječnik, specijalist za uho, grlo i nos. Poslije II. svjetskog rata, utemeljivač je i prvi upravitelj Vojne bolnice u Subotici, šef ORL odjela vojne bolnice u Petrovaradinu, čelnik Odjela ORL, kasnije Klinike Vojno medicinske akademije u Beogradu, te profesor na istoj Akademiji, u činu sanitetskog pukovnika JNA. Krasila ga je sposobnost brzog i točnog dijagnosticiranja, velika manualna spretnost i kirurška odlučnost, te velika agilnost u sređivanju i teorijskom oblikovanju postignuća stečenih u praksi. Umro je 3. prosinca 1980.

16. SIJEČNJA 1979.

Stevan Priboj, profesor tjelesnog odgoja i **Károly Kovács**,

alatničar paličke tvornice *Chemos*, požrtvovnom intervencijom spasili su učenicu Korneliju Hází i Branislavu Budimski iz zaleđenoj jezera Palić.

17. SIJEČNJA 1932.

Rođen je mr. sc. **Josip Buljovčić**, profesor jezika i književnosti, gimnazijski i profesor na Višoj pedagoškoj školi u Subotici, gost predavač u Segedinu, lektor na Varšavskom sveučilištu, kazališni kritičar, dramaturg i direktor subotičkog kazališta, prevoditelj s mađarskog i poljskog jezika. U znanstvenim radovima usredotočen je na kulturna, književna i jezična pitanja od značaja za opstanak Hrvata u Podunavlju. Bio je suradnik vodećih jezikoslovnik, književnik (*Rukovet, Klasje naših ravni*) i kazališnih časopisa, kao i Leksikografskog zavoda (Enciklopedija Jugoslavije i projekta Enciklopedija Vojvodine). Pisao je i književno-povijesna djela o jeziku i književnoj, kulturnoj, povijesnoj i kazališnoj baštini bačkih Hrvata. Bio je član Društva hrvatskih književnika. Važnija djela su mu: – *Mala školska pozornica*, Novi Sad, 1979; – *Udeo Bunjevačkih i šokačkih novina u razvitku pisanog jezika kod bačkih Bunjevaca u drugoj polovini XIX veka*, Sarajevo 1984; – *Filološki ogledi*, Subotica 1996; – *Subotički kazališni zapisi*, Zagreb 2008. Umro je 4. prosinca 2001.

18. SIJEČNJA 1771.

Gradsko vijeće Subotice (Szent Maria) odlučilo je da će ubuduće svaki žitelj koji puši na lulu plaćati 25 denara na ime poreza. Inače, Subotica je u tom razdoblju značajan proizvođač duhana, s godišnjim urodom od oko 5.500 metričkih centi.

18. SIJEČNJA 1904.

U Vrbanji, u Slavoniji rođena je **Slava Bulgakov**, dramska umjetnica, jedna od utemeljivačica subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta, kasnije Narodnog pozorišta – Népszínház. Ostvarila je oko stotinu scenskih likova. Prema sudu kritičara, s podjednakim uspjehom tumači uloge u tragedijama i komedijama. Preminula je 27. ožujka 1987. godine.

18. SIJEČNJA 1970.

Osnovano je Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo *Bunjevačko kolo*. Za predsjednika je izabran pravnik **Ivo Stantić**, sudac Okružnog suda u Subotici. Kasnije je ovo društvo preimenovano u Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo*, kada je za predsjednika izabran odvjetnik **Bela Ivković**.

18. SIJEČNJA 1980.

Na Paliću je, na dubini od oko 800 metara, otkrivena topla voda čija je temperatura iznosi 49 stupnjeva Celzija. Ova voda, prema kemijskoj analizi, sadrži više mineralnih materija i halogene elemente (fluor, brom,

jod i klor), koji se primjenjuju u tehnici i medicini.

19. SIJEČNJA 1818.

Kraljevsko namjesničko vijeće zabranilo je putujućim i ostalim kazališnim družinama da svoje predstave održavaju u *velikoj dvorani nove zgrade subotičke gimnazije*. Poslije toga se predstave održavaju u *Schulzovoj kavani* ili u gostioni *K crnom orlu*.

20. SIJEČNJA 1834.

Prema službenom izvješću, u administraciji slobodnog kraljevskog grada Subotice (Maria Theresiopolis) zaposlena su 82 viša i 149 nižih činovnika. Prema nacionalnoj strukturi 134 su Dalmatinci, odnosno Iliri (kasnije Bunjevci) i Srbi, 75 su Mađari, 17 Nijemci, 2 Čeha, 2 Slovaka i 1 Židovka.

20. SIJEČNJA 1878.

Na osnivačkoj skupštini Subotičkog književnog kružoka (Szabadkai irodalmi kör) prihvaćen je statut ove nove asocijacije spisatelja i ljubitelja lijepe književnosti. Ministarstvo unutarnjih poslova Ugarske odobrilo je ovaj statut i ujedno djelovanje ovog kružoka – 22. veljače 1878. godine.

21. SIJEČNJA 1977.

Tijekom svojih istraživanja arhivske građe u Beču, **Gáspár Ulmer**, viši stručni suradnik Povijesnog arhiva Subotica, među starim rukopisima otkrio je kartu Subotice iz 1697. godine. Na njoj se jasno raspoznaju konture subotičke utvrde, danas Franjevačke crkve i samostana. Kartu je izradio inženjer **De Spaar**, časnik vojvode **Eugena Savojskog**, nakon što je pod Sentom porazio Osmanlije.

Pjevačko društvo Neven

Fotografija o kojoj govorimo snimljena je 24. svibnja 1931. godine kada je održana proslava 10. godina od osnivanja Prosvjetnog društva *Neven* koje je uslijedilo poslije završetka I. svjetskog rata – kada počinje, uobličava se i realizira ideja o osnivanju prosvjetnog društva među intelektualnim krugovima. Ovo prosvjetno društvo djelovalo je 26 godina, ali je ostavilo veoma upečatljivi trag u našoj sredini na kulturnom, prosvjetnom i glazbenom polju. Prvi i najvažniji cilj Društva je bilo omasovljenje članstva, koje će u najkraćem mogućem roku pripremiti i izvesti razne kulturno-umjetničke programe. Oduševljenje, polet i požrtvovanje je bilo izuzetno. Formiran je pjevački zbor pod ravnanjem dva izuzetna pjevački i glazbeno nastrojena čovjeka. Dr. **Mihovil Katanec** i **Matej Jankač**, obojica odvjetnici koji su u Suboticu došli na poziv gradonačelnika **Franje Sudarevića**. Sigurno su njih dvojica najzaslužniji za napredak pjevačkog zbora *Neven* i sve njihove mnogobrojne uspjehe. Oni su bili motorna snaga tijekom svih dvadesetak godina djelovanja Pjevačkog društva *Neven*. U njihovom pregalaštvu su se spojila želja

da život i svijet oko sebe učine plemenitijim i kulturnijim. Iako su bili dva potpuno različita karaktera uskladili su se na polju glazbe i neumorno zajedno radili.

PROSLAVA DESETGODIŠNJICE

Početak je bio izvanredno primljen od gledatelja – slušatelja jer su uspjeli okupiti zainteresirane u muški i ženski zbor te uskladiti njihove mogućnosti u mješoviti zbor. Tijekom 1925. godine pjevački zbor se izdvojio iz Prosvjetnog društva *Neven* i nastavio djelovati kao samostalno društvo pod imenom Hrvatsko pjevačko društvo *Neven*. U desetgodišnjem razdoblju održano je mnogo nastupa na koncertima, crkvi na misama, na mnogim sprovodima, te drugim manifestacijama i bilo je posve normalno razmišljati o jednoj velebnoj proslavi desetgodišnjeg uspješnog rada krunisanjem velikom proslavom i koncertom.

Proslava je upriličena 23. 24. i 25. svibnja 1931., a pozvano je 130 hrvatskih pjevačkih društava kao i 31. Srpsko pjevačko društvo. Kako Hrvatsko pjevačko društvo *Neven* nije bilo član Jugoslovenskog pjevačkog saveza Ministarstvo prometa

nije odobrilo povlastice za neka pjevačka društva i 34 društva su morali otkazati svoje sudjelovanje na proslavi iz financijskih razloga.

IZRAĐEN JE VELIKI BARJAK

Za ovu priliku izrađen je veliki barjak društva u Zagrebu na temelju nacrtu slikara prof. **Buržana**, a izradila ga je **Miroslava plem. Hrčić**, koja je osobno donijela barjak na proslavu.

Tijek proslave je tekao po ranije utvrđenom redoslijedu: U Narodnom kazalištu je održan koncert poznatim oratorijem **J. Haydna Stavaranje svijeta** u izvedbi Hrvatskog pjevačkog društva *Neven* (38 pjevačica i 32 pjevača) kao i pjevači iz Zagreba **Trautner Križaj Paule**, sopran i **Josipa Križaj**, bas te **Taschlicki Moyesa**, subotičkog nadkantora, tenor, uz pratnju umjetnice na klaviru **Core Pataky** i 42 glazbenika gradskog orkestra, vojničke glazbe, nastavnika glazbene škole te amatera-glazbenika. Na koncertu je dirigirao dr. **Mihovil Katanec**.

Poslije koncerta je bilo fotografiranje cijelog zbora zajedno zborom I glazbenicima. Na slici u prvom redu su dr. **Mihovil Katanec**, **Miroslava plem. Hrčić** i **Julka ud. Marka Dulića**

i **Ivan Malagurski –Tanar** (predsjednik Društva).

Održana je sveta misa na kojoj su pjevali Hrvatsko pjevačko društvo *Neven* i Glazbeno društvo *Kuhač* iz Osijeka a pjevali su Hrvatsku misu **Rudolfa Matza**. Poslije svete mise, koju je celebrirao biskup **Lajčo Budanović**, posvetio je barjak kojem je kumovala je veleposljednica gđa **Julka udova Marka Dulića**.

Po završenom blagoslovu formirana je veličanstvena povorka na čelu s kumom uz pratnju dvije *nevenašice* u narodnim nošnjama, te ostala pjevačka društva, a na kraju su stupali naša pjevačka društva iz Subotice.

Posljednjeg dana proslave održan je koncert u izvođenju 11 pjevačkih društva koja su gostovala na proslavi. Na održanom sastanku u prostorijama Hrvatskog prosvjetnog doma pročitani su prispjeli brzojavi i proglašeni su počasni članovi Hrvatskog pjevačkog društva *Neven*: **Nikola Faller**, predsjednik Hrvatskog pjevačkog saveza; **Julka ud. Marka Dulića**; **Rudolf Matz**, skladatelj; preuzvišeni **Lajčo Budanović**, prečasni **Blaško Rajić**, **Josip Bržan**, te **Ivan Vojnić Tunić**.

Ljudevit Vujković L.

USPJEŠAN PROJEKT OŠ MATIJE GUBEC U TAVANKUTU

Razglednicom u svijet

Na posljednjem prošlogodišnjem održanom susretu mladih pošiljatelja razglednica u OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta okupio se veći broj učenika od 5. do 8. razreda koji nastavu pohađaju na hrvatskome jeziku. Projekt *Razglednicom u svijet*, za koji je škola prošle školske godine raspisala likovni natječaj kako bi učenici sami i oslikali i osmislili razglednice, povezo je učenike različitih generacija u istom interesu – pisanju, slanju i primanju razglednica.

Učenici su se sami organizirali u grupe sa željom da sudjeluju svi i da pomognu jedni drugima, a nastavnik je pomogao pri prijavljivanju na internetsku stranicu s korisničkim imenom i lozinkom. Stariji učenici pomagali su mlađima s prijevodom na engleski jezik, jer su razglednice putovale u Rusiju, Nizozemsku i Kinu, dok su razglednicu poslanu u Njemačku pisali na hrvatskome jeziku. Naime, Njemica **Lily Pavlovic** podrijetlom je iz grada Zadra! Prisjetili smo se tada i crkve svetog Donata, *Morskih orgulja* koje sviraju predivne melodije ovisno o jačini valova, te *Pozdrava Suncu* koje noću reflektira tijekom dana

nakupljenu sunčevu energiju i na taj način stvara predivnu igru svjetla.

Učenici su u Moskvu, glavni grad Rusije, poslali i grafitnom olovkom ocrtanu kovanicu od 2 dinara, jer je **Tatjana** velika numizmatičarka te skuplja stare medalje, kovanice i novčiće. Nizozemcu **Janu** objasnili smo važnost ovog projekta – učimo engleski, geografiju i informatiku. Iako je **Cherry** iz Kine tisućama kilometara udaljena, povezuje nas simpatični lik *Spužve Boba*. I mi smo veliki obožavatelji tog crtanog filma, kao i ona. To je bio pokazatelj da nas unatoč velikoj udaljenosti povezuju iste ideje, interesi, osjećaji.

No, jednu razglednicu poslali smo i mimo našeg projekta *Razglednicom u svijet*. Adresirana na Ured gradonačelnika Grada Zagreba razglednica je poslana gradonačelniku **Milanu Bandiću** kao zahvala za potporu i donaciju karte svijeta koja će nam biti od iznimne važnosti pri predstavljanju svih pristiglih razglednica, mjesta, država i prijatelja koje ćemo upoznati kroz ovaj tavankutski projekt.

I. M.

PRED DRŽAVNU Maturu u HRVATSKOJ

Dragi budući bruceši

Došlo je vrijeme da se ozbiljno pozabavimo što i tko će od nas postati! Vjerujem da se većina već dobro raspitala, ali evo važnih informacija na jednom mjestu:

Državna matura je skup ispita iz određenih nastavnih predmeta koje je učenik učio tijekom svog najmanje četverogodišnjeg srednjoškolskog obrazovanja. Cilj državne mature je provjera i vrednovanje postignutog znanja i sposobnosti učenika, stečenih obrazovanjem prema propisanim općeobrazovnim nastavnim planovima i programima. Hrvatski je obrazovni sustav od školske godine 2009./2010. uveo državnu maturu i izgradio Nacionalni informacijski sustav kojemu se pristupa putem mrežne stranice www.postani-student.hr.

Kandidati na jednome mjestu mogu prijaviti i do deset studijskih programa, bez odlaska na visoka učilišta, polaganjem jedinstvenih ispita.

Obvezni ispiti koji se polažu na državnoj maturi su iz općeobrazovnih nastavnih predmeta koje je učenik pohađao tijekom srednje škole, a to su: hrvatski jezik, matematika i strani jezik. Ispiti državne mature iz hrvatskog jezika, matematike i stranog jezika mogu se polagati na dvjema razinama: višoj razini (A) i osnovnoj razini (B) dok se ostali ispiti državne mature polažu na jednoj razini. Uvidom u zahtjeve studijskih programa kandidat će se sam opredijeliti za razinu koju će polagati na ispitu državne mature. Položena viša razina (A) na ispitu omogućuje kandidatu pristup i onim studijskim programima koji traže osnovnu razinu (B). Popis **izbornih ispita** donosi Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja za svaku školsku godinu i objavljuje ih na svojoj mrežnoj stranici. U jednome roku može se odabrati najviše šest izbornih ispita.

Osim vrednovanja rezultata ispita državne mature, visoka učilišta vrednuju i ocjene iz srednje škole, a za pojedine studijske programe uvjetuju se i dodatne provjere posebnih znanja, vještina i sposobnosti potrebnih za uspješno studiranje.

Kandidati koji su svoje srednje obrazovanje završili izvan Republike Hrvatske nisu obvezni polagati ispite državne mature, ali ako ne polože ispite državne mature ne dobivaju bodove koje ti ispiti donose.

Kandidati koji srednje obrazovanje završavaju ili su završili izvan Republike Hrvatske trebaju:

1. registrirati se kao novi korisnik na mrežnoj stranici www.postani-student.hr; Pri registraciji korisniku će sms-om biti dostavljena korisnička oznaka, lozinka, PIN i TAN
2. unijeti osobne podatke i podatke o školovanju
3. unijeti završne ocjene iz svih nastavnih predmeta srednje škole
4. prijaviti željene ispite državne mature i studijske programe.

Kandidati koji prijavljuju ispite državne mature, na adresu: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, Petračićeva 4, 10.000 Zagreb (s naznakom 'Dokumenti uz prijavu ispita DM'), dostavljaju, isključivo preporučenom poštom, sljedeće dokumente:

- potpisanu (iz sustava ispisano) prijavnicu ispita državne mature,
- dokaz o državljanstvu pod kojim se kandidat prijavljuje (ovjerenu presliku domovnice za državljane Republike Hrvatske, a ovjerenu presliku putovnice za strane državljane)
- dokaz o završetku svih razreda srednje škole (ovjerenu presliku svjedodžbi za svaki pojedini razred)
- ovjerenu presliku potvrde o vanjskom vrednovanju ukoliko ga je kandidat položio
- ovjerenu presliku potvrde o rezultatima međunarodnih natjecanja znanja, koja se vrjednuju za upis prijavljenoga studijskog programa (ako ih kandidat posjeduje), šalje se na adresu: Agencija za znanost i visoko obrazovanje, Središnji prijavni ured, Donje Svetice 38, 10.000 Zagreb.

Dokumenti koji su poslani u svrhu prijave ispita državne mature ujedno vrijede i za prijavu studijskih programa. Dokumenti moraju biti preslike ovjerene kod javnoga bilježnika. Nepotpuna dokumentacija neće se uvažavati, čime će kandidatu biti onemogućen plasman na rang-listi. Poslani dokumenti neće se vraćati. Ako je neki od priloženih dokumenata izdan na stranome jeziku, kandidat je dužan priložiti i prijevod ovjeren kod ovlaštenoga sudskog tumača što se ne odnosi na učenike koji su završili na hrvatskom nastavnom jeziku.

Izuzetno je važno kontinuirano pratiti sve informacije koje se objavljuju na mrežnoj stranici www.postani-student.hr, a na kojoj će biti objavljeni uvjeti i kriteriji vrjednovanja za upis na studijske programe, kao i ostali ažurirani podatci, važne obavijesti i detaljne upute za rad sa sustavom.

Ukoliko imate dvojbi, pitanja ili poteškoća vezanih uz prijavu u sustav, polaganje ispita državne mature ili prijavu studijskih programa, na adresi www.postani-student.hr nalaze se 'Često postavljana pitanja i odgovori' koji vam mogu pomoći u rješavanju problema ili nedoumica. Pratite i našu facebook stranicu na kojoj objavljujemo aktualne teme, dokumente, a ja vam svakako uvijek stojim na raspolaganju. Radujem se svakom susretu, pomoći i činjenici da ste sve bliže danu kada ćemo biti suradnici i skupa doprinositi našoj zajednici...

Vaša Jasna Vojnić,
dopredsjednica Odbora za obrazovanje, Hrvatsko nacionalno vijeće

PETAK
15.1.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:27 Velika obitelj, serija
 10:22 Najljepše europske planinarske staze: Leška staza - Austrija, dokumentarna serija
 11:14 Riječ i život: Između navike i spoznaje
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Dragocjeni biser, telenovela
 13:15 Kod doktora, talk-show
 14:00 Normalan život
 14:40 Znanstveni krugovi
 15:06 Garcia, serija
 16:00 Najduži dan: Kontrolor leta, dokumentarna serija
 16:50 Hrvatska uživo
 17:37 Život je lijep
 18:11 Manjinski mozaik: Znaju, hoće, mogu
 18:30 Potrošački kod
 19:00 Dnevnik 2
 20:06 Hancock, američki film
 21:40 Uvijek kontra, talk-show
 22:28 Dnevnik 3
 22:50 Eurojackpot
 22:57 Cesta, američki film
 00:46 Kod doktora, talk-show
 01:26 Vita jela, zelen bor
 01:46 Hrvatska uživo
 02:28 Život je lijep
 03:00 Riječ i život: Između navike i spoznaje
 03:30 Dragocjeni biser, telenovela
 04:18 Strani igrani film
 05:56 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:52 Odmori se zaslužio si, humoristična serija
 10:26 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 11:15 Čarolija, serija
 12:08 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora, dokumentarna serija
 12:40 Priče o Sherlocku Holmesu, serija
 13:42 Studentice za pratinju, kanadski film
 15:10 Mjesto pod suncem - Ostati ili otići
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:43 Velikani sporta, dokumentarna serija
 17:13 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:48 Seoska gozba
 18:43 Odmori se zaslužio si,

humoristična serija
 19:21 Drevni misteriji: Linije iz Nazce, dokumentarna serija
 19:30 Glas naroda, humoristična serija
 20:04 Umorstva u Midsomeru, serija
 21:54 Inspektor George Gently, serija
 23:30 Igra, serija
 00:24 Studentice za pratinju, kanadski film
 01:52 Velikani sporta, dokumentarna serija
 02:18 Noćni glazbeni program

06:10 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:55 Sve u šest, magazin (R)
 07:20 Lego Ninjago, animirana serija (R)
 07:45 Svemoguća Kim, animirana serija
 08:40 TV prodaja
 08:55 Hitna služba, serija (R)
 09:45 TV prodaja
 10:00 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:20 TV prodaja
 11:35 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 12:30 Hitna služba, serija
 13:25 Kolo sreće - nove epizode, kviz (R)
 14:25 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 15:20 Vrijeme je za rukomet:EP - Poljska 2016., uvodna emisija
 16:00 EP u rukometu: Hrvatska - Bjelorusija, prijenos
 17:40 Vrijeme je za rukomet:EP - Poljska 2016., emisija iz studija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:20 Pet na pet, kviz
 20:00 Vrijeme je za rukomet:EP - Poljska 2016., uvodna emisija
 21:00 EP u rukometu: Poljska - Srbija, prijenos
 22:10 Generalova kći, igrani film, triler
 00:15 Tajni agent, film, triler
 02:10 RTL Danas, (R)
 02:50 Kraj programa

SUBOTA
16.1.2016.

08:01 Posljednji Apaš, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 09:26 Duhovni izazovi
 09:59 Prizma

10:44 Fotografija u Hrvatskoj: Goran Trbuljak
 11:02 Uvijek kontra, talk-show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira
 13:11 Dan kada je Izrael napao Ameriku, dokumentarni film
 14:01 Top Gear
 14:57 Imitacije aristokracije, serija
 15:20 Face to Face: Jobs vs Gates, dokumentarni film
 16:16 Hancock, američki film
 17:47 Lijepom našom: Sveta Nedjelja, 2.dio
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:05 Ja to mogu!
 21:31 Daleki rođaci, francuski film
 23:19 Dnevnik 3
 23:37 Totalno super Alice Cooper, dokumentarni film
 01:09 Posljednji Apaš, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 02:34 Top Gear
 03:27 Uvijek kontra, talk-show
 04:09 Skica za portret (R)
 04:16 Duhovni izazovi
 04:46 Veterani mira
 05:31 Prizma
 06:16 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:30 Lažeš, Melita! - serija za djecu
 10:02 Umorstva u Midsomeru, serija
 11:47 Roditelji i djeca, serija
 12:33 Hestonova fantastična jela, dokumentarna serija
 13:23 Veliki preporod britanskog vrta, dokumentarna serija
 14:29 A Novel Romance, američki film
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:33 Gospodin Selfridge, serija
 17:22 Popodne na Drugom
 19:06 Kruške i jabuke - dvoboj tjedna
 19:55 Gastro Despot: Janjetina
 20:05 Detektiv i dama, američki film
 21:55 Graham Norton i gosti, talk-show
 22:45 Vikinzi, serija
 23:35 Vladarica, serija
 00:25 A Novel Romance, američki film
 01:52 Noćni glazbeni program

06:25 RTL Danas, (R)

07:10 Legenda o Tarzanu, animirana serija
 07:35 Lego Ninjago, animirana serija
 08:25 Zvezdani ratovi: Pobunjenici, animirana serija
 08:50 Svemoguća Kim, animirana serija (R)
 09:40 TV prodaja
 09:55 Mijenjam ženu, (R)
 11:10 TV prodaja
 11:25 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija
 12:20 TV prodaja
 12:35 Mađioničari, zabavna emisija
 13:35 Oficir i džentlmen, igrani film, drama
 16:00 Nemoguća misija 2, igrani film, akcijski
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Nemoguća misija 2, igrani film, akcijski
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 19:50 Vrijeme je za rukomet: EP - Poljska 2016., sportska emisija
 20:15 EP u rukometu: Danska - Rusija, prijenos
 22:00 Razbijač, film, akcijski
 23:20 Generalova kći, igrani film, triler (R)
 01:25 Astro show, emisija uživo
 02:25 RTL Danas
 03:05 Kraj programa

NEDJELJA
17.1.2016.

07:20 Klasika mundi: Silvestrovo iz Berlina
 08:03 The Winslow Boy, britanski film - Zlatna kinoteka
 10:00 Cerje: Misa, prijenos
 11:00 Biblija
 11:10 Pozitivno
 12:00 Dnevnik 1
 12:31 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Labirint
 15:49 Mir i dobro
 16:17 Fotografija u Hrvatskoj
 16:40 Poldark, serija
 17:35 Ja to mogu!
 19:00 Dnevnik 2
 19:56 LOTO 6/45
 20:07 Na putu, hrvatski film - Ususret Berlinaleu
 21:52 Hod kroz god - godišnji koncert Ansambla LADO
 22:52 Dnevnik 3
 23:16 Poldark, serija
 00:08 Nedjeljom u dva
 01:08 Ekonomija&td

01:43 The Winslow Boy, britanski film - Zlatna kinoteka
 03:38 Reprizni program
 03:41 Mir i dobro
 04:06 Plodovi zemlje
 04:56 Split: More
 05:26 Pozitivno
 05:56 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 10:03 Detektiv Murdoch, serija
 10:53 Velečasni Brown, serija
 11:42 Teenozoik, magazin za mlade
 12:09 Nećemo reći mladenki, zabavno-dokumentarna serija
 13:13 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
 14:20 Sune u Grčkoj, švedski film
 16:00 Pjevaj moju pjesmu
 17:27 Poirot, serija
 19:08 Prvih 20 klope Cambi
 20:17 Lavlje srce, američki film
 22:07 Svjetski biseri: Oman - od mora do tamjana, dokumentarna serija
 23:02 Velečasni Brown, serija
 23:48 Pa to je fantastično!, humoristična serija
 00:19 Elitni klinici, serija
 00:48 Elitni klinici, serija
 01:18 Lavlje srce, američki film
 02:58 Noćni glazbeni program

06:40 RTL Danas, informativna emisija (R)
 07:20 Legenda o Tarzanu, animirana serija
 07:45 Lego Ninjago, animirana serija
 08:40 Zvezdani ratovi: Pobunjenici, animirana serija
 09:05 Svemoguća Kim, animirana serija
 09:55 TV prodaja
 10:10 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:25 TV prodaja
 11:40 Nemoguća misija 2, igrani film, akcijski (R)
 13:55 TV prodaja
 14:10 Razbijač, igrani film, akcijski (R)
 15:35 Lančana reakcija, igrani film, akcijski
 17:30 RTL Danas, informativna emisija
 17:50 Vrijeme je za rukomet: EP - Poljska 2016., sportska emisija
 18:15 EP u rukometu: Norveška - Hrvatska, prijenos
 19:55 Vrijeme je za rukomet:

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

EP - Poljska 2016., sportska emisija
 20.30 EP u rukometu: Makedonija - Poljska, prijenos
 22.10 Pandorum - TV premijera, film, triler
 00.05 Predator, igrani film, akcijski/ znanstveno-fantastični
 02.00 Astro show, emisija uživo
 03.00 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04.35 Kraj programa

PONEDJELJAK 18.1.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:27 Velika obitelj, serija
 10:20 Plodovi zemlje
 11:15 Treća dob
 12:00 Dnevnik 1
 12:21 Dragocjeni biser, telenovela
 13:15 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža - medicina
 15:10 Jezik za svakoga
 15:25 Ljepom našom: Sveta Nedelja, 2. dio
 16:50 Hrvatska uživo
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 BezVeze
 20:50 Časna žena, serija
 21:50 Otvoreno
 22:35 Dnevnik 3
 23:03 Veliko putovanje po škotskim otocima : Od Foule do Fair Islea, dokumentarna serija
 23:32 Veliko putovanje po škotskim otocima : Jezerski otoci, dokumentarna serija
 00:03 Braquo, serija
 00:55 Kod doktora, talk-show
 01:36 Vita jela, zelen bor
 01:56 Hrvatska uživo
 02:38 Život je lijep
 03:10 Skica za portret
 03:19 Dragocjeni biser, telenovela
 04:09 Kako napredovati u karijeri, američki film
 05:34 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:53 Nećemo reći mladenki, dokumentarno-zabavna serija

10:57 Poirot, serija
 12:40 Priče o Sherlocku Holmesu, serija
 13:34 Au revoir Taipei, tajvanski film
 14:57 Gastro Despot
 15:05 Mjesto pod suncem - Ostati ili otići
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Najveći trenuci sporta, dokumentarna serija
 17:15 Stipe u gostima
 18:00 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 18:50 Zdravi predah - smoothie
 18:55 Odmori se zaslužio si, humoristična serija
 19:32 Dva i pol muškarca, humoristična serija
 19:55 Drevni misteriji, dokumentarna serija
 20:05 Divlji Japan: Jugožapadno otočje, dokumentarna serija
 21:00 TV Bingo
 21:50 Kako napredovati u karijeri, američki film
 23:20 Zločinački umovi, serija
 00:05 Au revoir Taipei, tajvanski film
 01:35 Najveći trenuci sporta, dokumentarna serija
 02:00 Noćni glazbeni program

06:45 RTL Danas, informativna emisija (R)
 07:05 Sve u šest, magazin (R)
 07:35 Legenda o Tarzanu, animirana serija (R)
 08:00 Svemoguća Kim, animirana serija
 08:50 TV prodaja
 09:05 Hitna služba, dramska serija (R)
 10:00 TV prodaja
 10:15 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:30 TV prodaja
 11:45 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 12:45 Hitna služba, dramska serija
 13:40 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14:35 Lančana reakcija, igrani film, akcijski (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19:20 Pet na pet, kviz
 20:00 Vrijeme je za rukomet: SP - Poljska 2016., sportska emisija

20.30 EP u rukometu: Njemačka - Švedska, prijenos
 22.15 RTL Direkt, informativna emisija
 22.45 Zločinački umovi, kriminalistička serija
 23:40 Dr. House, dramska serija
 00:30 CSI, serija (R)
 01:20 Zločinački umovi, kriminalistička serija (R)
 02:10 Astro show, emisija uživo
 03:10 RTL Danas, informativna emisija (R)
 03:50 Kraj programa

UTORAK 19.1.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:25 Velika obitelj, serija
 10:17 Veliko putovanje po škotskim otocima : Od Foule do Fair Islea, dokumentarna serija
 10:46 Veliko putovanje po škotskim otocima : Jezerski otoci, dokumentarna serija
 11:18 Glas domovine
 12:00 Dnevnik 1
 12:21 Dragocjeni biser, telenovela
 13:15 Kod doktora, talk-show
 14:55 Društvena mreža
 15:10 Časna žena, serija
 16:05 BezVeze
 16:50 Hrvatska uživo
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:05 Pogledi: Kako ste vi to zamislili?, dokumentarni film
 20:50 Časna žena, serija
 21:50 Otvoreno
 22:35 Dnevnik 3
 23:00 Veliko putovanje po škotskim otocima : Ljepota malih otoka, dokumentarna serija
 23:29 Veliko putovanje po škotskim otocima, dokumentarna serija
 00:00 Braquo, serija
 00:45 Kod doktora, talk-show
 01:25 Vita jela, zelen bor
 01:44 Hrvatska uživo
 02:26 Život je lijep
 02:58 Skica za portret
 03:16 Dragocjeni biser
 04:03 Samo ti, američki film
 05:48 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:53 Odmori se zaslužio si, humoristična serija
 10:25 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 11:15 Čarolija, serija
 12:05 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora, dokumentarna serija
 12:37 Priče o Sherlocku Holmesu, serija
 13:36 Un fils, francuski film
 15:05 Mjesto pod suncem - Ostati ili otići
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Velikani sporta, dokumentarna serija
 17:15 Stipe u gostima
 17:50 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 18:40 Drevni misteriji, dokumentarna serija
 18:48 Odmori se zaslužio si, humoristična serija
 19:25 Večernja škola
 20:03 Kontinenti: Pogled iznutra - Amerika, dokumentarna serija
 21:05 Samo ti, američki film
 22:50 Zakon i red: UK, serija
 23:40 Zločinački umovi, serija
 00:25 Un fils, francuski film
 01:55 Velikani sporta, dokumentarna serija
 02:20 Noćni glazbeni program

06:35 RTL Danas, informativna emisija (R)
 07:15 Sve u šest, magazin (R)
 07:40 Lego Ninjago, animirana serija (R)
 08:05 Svemoguća Kim, animirana serija
 09:00 TV prodaja
 09:15 Hitna služba, dramska serija (R)
 10:05 TV prodaja
 10:20 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:40 TV prodaja
 11:55 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 12:50 Hitna služba, dramska serija
 13:45 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14:45 Pet na pet, kviz (R)
 15:35 Dr. House, dramska serija (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19:20 Pet na pet, kviz

20.00 Vrijeme je za rukomet: EP - Poljska 2016., sportska emisija
 20.30 EP u rukometu: Hrvatska - Island, prijenos
 22.10 Vrijeme je za rukomet: EP - Poljska 2016., sportska emisija
 22.30 RTL Direkt, informativna emisija
 23:00 Zločinački umovi, kriminalistička serija
 23:50 Dr. House, dramska serija
 00:45 CSI, serija (R)
 01:35 Zločinački umovi, kriminalistička serija (R)
 02:25 Astro show, emisija uživo
 03:25 RTL Danas, (R)
 04:05 Kraj programa

SRIJEDA 20.1.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:29 Velika obitelj, serija
 10:31 Veliko putovanje po škotskim otocima : Ljepota malih otoka, dokumentarna serija
 11:01 Kulturna baština
 11:19 Eko zona
 12:00 Dnevnik 1
 12:21 Dragocjeni biser, telenovela
 13:15 Kod doktora, talk-show
 14:55 Društvena mreža
 15:10 Časna žena, serija
 16:05 Labirint
 16:50 Hrvatska uživo
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:00 Vreće su za smeće, dokumentarni film
 20:50 Časna žena, serija
 21:50 Otvoreno
 22:35 Dnevnik 3
 22:58 Veliko putovanje po škotskim otocima, dokumentarna serija
 23:58 Braquo, serija
 00:50 Kod doktora, talk-show
 01:30 Hrvatska uživo
 02:12 Život je lijep
 02:44 Dragocjeni biser
 03:32 Legenda o motoru, novozelandsko-američki film
 05:37 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:53 Odmori se zaslužio si
 10:30 Kruške i jabuke, kuharski

dvojoj
11:20 Čarolija , serija
12:10 Svečanost na stolu
12:40 Priče o Sherlocku Holmesu, serija
13:36 Bag Boy, američki film
15:06 Ovisni o čišćenju
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
17:15 Stipe u gostima , humoristična serija
18:00 Kruške i jabuke, kuharski dvojoj
18:50 Odmori se zaslužio si , humoristična serija
19:25 Provodi i sprovodi, humoristična serija
20:03 Katherine Mills - varljivi um, dokumentarna serija
21:00 Legenda o motoru, novozelandsko-američki film
23:05 Zakon i red: UK , serija
23:55 Zločinački umovi , serija
00:40 Bag Boy, američki film
02:10 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
02:35 Noćni glazbeni program

06.35 RTL Danas, informativna emisija (R)
07.15 Sve u šest, magazin (R)
07.40 Lego Ninjago, animirana serija (R)
08.05 Svemoguća Kim, animirana serija
09.00 TV prodaja
09.15 Hitna služba, serija (R)

10.05 TV prodaja
10.20 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
11.40 TV prodaja
11.55 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
12.50 Hitna služba, dramska serija
13.45 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
14.45 Pet na pet, kviz (R)
15.35 Dr. House, dramska serija (R)
16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas, informativna emisija
19.10 RTL Vrijeme, informativna emisija
20.00 EP u rukometu: Španjolska - Švedska, prijenos
22.10 Vrijeme je za rukomet: EP - Poljska 2016., sportska emisija
22.15 RTL Direkt, informativna emisija
22.45 Zločinački umovi, kriminalistička serija
23.40 Dr. House, serija
00.30 CSI, serija (R)
01.20 Zločinački umovi, kriminalistička serija (R)
02.10 Astro show, emisija uživo
03.10 RTL Danas, (R)
03.50 Kraj programa

**ČETVRTAK
21.1.2016.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:05 Vita jela zelen bor
09:28 Velika obitelj , serija
10:24 Veliko putovanje po škotskim otocima , dokumentarna serija
10:54 Kulturna baština
11:11 Mesopus u poljičkom komunu, emisija puke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:21 Dragocjeni biser, telenovela
13:15 Kod doktora , talk-show
14:00 Društvena mreža - znanstveni četvrtak
15:05 Časna žena, serija
16:00 Vreće su za smeće, dokumentarni film
16:50 Hrvatska uživo
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:00 Najduži dan: Organizatorica vjenčanja, dokumentarna serija
20:50 Časna žena, serija
21:50 Otvoreno
22:35 Dnevnik 3
22:58 Veliko putovanje po škotskim otocima , dokumentarna serija
23:58 Braquo , serija
00:50 Kod doktora , talk-show
01:30 Hrvatska uživo
02:12 Život je lijep
02:44 Skica za portret
02:53 Biblija
03:03 Dragocjeni biser,

telenovela
03:51 Savršene majke, australski film
05:41 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:02 Juhuhu junior
09:55 Odmori se zaslužio si , humoristična serija
10:30 Kruške i jabuke, kuharski dvojoj
11:20 Čarolija , serija
12:10 Svečanost na stolu
12:40 Priče o Sherlocku Holmesu, serija
13:40 Kamena pustinja, američki film
15:05 Ovisni o čišćenju
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
17:15 Stipe u gostima , humoristična serija
18:00 Kruške i jabuke, kuharski dvojoj
18:50 Odmori se zaslužio si , humoristična serija
19:25 Genijalci
20:03 Zagonetka Uskršnjeg otoka, dokumentarni film
21:07 Savršene majke, australski film
22:57 Zakon i red: UK , serija
23:47 Zločinački umovi , serija
00:32 Kamena pustinja, američki film
01:56 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
02:21 Noćni glazbeni program

06.35 RTL Danas, (R)
07.15 Sve u šest, magazin (R)
07.40 Lego Ninjago, (R)
08.00 Svemoguća Kim
09.00 TV prodaja
09.15 Hitna služba, serija (R)
10.05 TV prodaja
10.20 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
11.40 TV prodaja
11.55 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
12.50 Hitna služba, serija
13.45 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
14.45 Pet na pet, kviz (R)
15.35 Dr. House, serija (R)
16.30 RTL Vijesti,
17.00 Shopping kraljica
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Vrijeme je za rukomet: SP - Poljska 2016., sportska emisija
20.30 EP u rukometu: 2./A - 3./B, prijenos
22.10 Vrijeme je za rukomet: SP - Poljska 2016., sportska emisija
22.15 RTL Direkt
22.45 Zločinački umovi, kriminalistička serija
23.40 Dr. House, dramska serija
00.30 CSI, serija (R)
01.20 Zločinački umovi, kriminalistička serija (R)
02.10 Astro show, emisija uživo
03.10 RTL Danas, (R)
03.50 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvođanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 Putnici kroz vrijeme - emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 Hrvati izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

ŽELJKO PANJIK, FRIZER

Zanat se »krade«

Uvijek se sjetim majstorovih riječi da kad najviše misliš da znaš, u stvari ne znaš, jer uvijek možeš pogriješiti. Zato se čovjek mora usavršavati i raditi na sebi dok je živ

Onaj tko želi muško šišanje, brijanje, pranje kose, feniranje, fazoniranje brkova, u Željkovom frizerskom salonu može to uraditi svakodnevno u veoma ugodnom ambijentu

Priilikom odabira osobe koja bi bila prikladna za današnju priču, odlučila sam se za Šiđanina **Željka Panjika** koji je po profesiji frizer. Reklo bi se danas jedno od čestih zanimanja. Naš sugovornik cijeli dan provodi u svome lokalnu i svoj posao radi s velikom ljubavlju. Pored svog posla Željko je zaljubljenik i u ples, a pravljenje korpica od papira također mu je jedan od omiljenih hobija.

OBRTNIČKA OBITELJ

Kada je završio osnovnu školu, Željko je izrazio želju da ide na zanat. Najprije je razmišljao da bude slastičar, ali se kasnije odlučio za frizerski zanat. Vremenom je svoj zanat zavolio i ne znajući tada da mu je očevo rođeni stric nekada bio jedan od poznatijih frizera u Šidu:

»Djed je imao četiri rođena brata. Jedan od njih, **Pera**, je bio frizer, drugi brat **Tuna** bio je poznati šnajder, a treći **Franja** poznati mesar. Čini se da su zanati normalna stvar u našoj obitelji, pa tako i kod mene. Ispostavilo se da se moj višegodišnji trud isplatio, jer danas, poslije dvadeset godina, imam svoje redovne mušterije i ne mogu se požaliti«, kaže Željko.

Zanat je izučavao kod poznatog šidskog frizera **Ratka Šljokića** gdje je radio godinu dana i osam mjeseci. Nakon zanata odlazi u vojsku gdje također radi kao frizer i po povratku iz vojske, 1995. godine, otac mu otvara radnju kada počinje samostalno raditi:

»Našao sam sebe u tom poslu. Kada sam otvorio svoju radnju, bio sam jedini poduzetnik od 20 godina u svom poslu. U to vrijeme bio je veliki rizik otvoriti privatnu radnju, ali sam ja išao na sve ili ništa. Ono što me je održalo svih ovih 20 godina jeste komunikativnost. Ako si u ovom poslu, moraš znati pričati, ponekad moraš biti i dobar psiholog i pronaći način kako prići. Uvijek moraš imati osmijeh na licu – moraš sve probleme ostaviti ispred

Moram uvijek nešto raditi rukama.
Zato sam došao na ideju plesti korpice od papira

radnje. Mušterija se svaka mora poštovati, bilo da ima godinu, bilo 70 godina. Mušterije su iste.«

TEŽAK POČETAK

Pitali smo ga o uvjetima rada nekada i sada. Svaki početak je

težak, ali prema njegovim riječima bez obzira na tešku ekonomsku situaciju danas, njemu je mnogo teže bilo kada je otvorio svoju radnju: »Najteže je bilo kada sam počinjao, kada sam se tek upoznao s novim izazovima u životu. Bilo je teško

kada skupiš novac pa ga sortiraj i podijeliš kome sve treba platiti. Ako ostane neki dinar, moram biti zadovoljan. Pa čak i ako ne ostane, moraš biti sretan što sve ipak funkcionira. Važno je bilo skupiti mušterije. Kada je do toga došlo, sve je bilo lakše. Uglavnom su me ljudi znali preko majstora gdje sam učio zanat. Kada sam se osamostalio i 'stao na noge', dobio sam pohvale i od svog majstora koji mi je rekao: 'Za mene je veliki uspjeh što si postao dobar frizer'. Meni je to puno značilo. Jako je važno od kojeg si majstora učio zanat. Ja sam imao sreću da sam učio od dobrog majstora. No, mislim da se zanat ne uči nego 'krade'. Uvijek se sjetim majstorovih riječi da kad najviše misliš da znaš, u stvari ne znaš, jer uvijek možeš pogriješiti. Zato se čovjek mora usavršavati i raditi na sebi dok je živ.«

POSEBAN AMBIJENT

Željko je muški frizer i onaj tko želi muško šišanje, brijanje, pranje kose, feniranje, fazoniranje brkova, u Željkovom frizerskom salonu može to uraditi svakodnevno u veoma ugodnom ambijentu. Posjetili smo ga tijekom božićnih i novogodišnjih praznika. U njegovom lokalu sve je bilo ukrašeno i sve je odisalo novogodišnjom atmosferom:

»Trudim se da lokal uvijek lijepo izgleda kako za Božić tako i za Uskrs, kako bih privukao više pažnju djece, a i kako bi se mušterije ugodno osjećale.

Starije mušterije uvijek ponudim kavom, a ponekad je i oni sami skuham. Djecu uvijek počastim bombonama, čokoladicama, šalim se s njima«, kaže nam Željko.

Pokraj lokala nalazi se prostorija u kojoj Željko jede, pije kavu i u trenucima odmora plete vrlo lijepe korpice od papira:

»Moram uvijek nešto raditi rukama. Zato sam došao na ideju plesti korpice od papira koje prodajem za Novu godinu i 8. mart. Slobodno vrijeme trošim korisno, a i to me ispunjava.«

Jedan od Željkovih omiljenih hobija je i ples. Od malih nogu igra folklor, a kada se osnovalo Hrvatsko kulturno društvo Šid, počinje plesati, a trenutno je i voditelj folkorne sekcije:

»Volim druženje, ples, putovanja. Ništa nije teško kada se voli i za sve se može naći vremena. Ples je također jedna od mojih velikih ljubavi.«

Kako kaže, najpotrebnije je da čovjek ima čvrstu vjeru u Boga i onda je sve puno lakše. A poslije napornog dana, Željko se u večernjim satima, iako umoran, vedar i nasmijan vraća svojoj djeci **Anastasiji** i **Andreju**. Tada se poigra s njima i porazgovara. Kaže da bi jedino volio više vremena provoditi s njima, ali je priroda posla takva da drugačije ne može. Kako kaže sretan je, jer su mu velika potpora u odgoju i čuvanju djece roditelji i sestra **Marija** na koje se uvijek može osloniti.

Suzana Darabašić

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke ortodontske usluge

dr. Róbert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Dure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

NOVOGODIŠNJA AKCIJA!

Tooth optika

Subotica
Maksima Gorkog 20
024 551 045

od 1.12.2015. do 29.02.2016.

50%
50%
20%
20%

POGLED S TRIBINA

Luka Modrić

Nogometaš *Real*a iz Madrida i hrvatske nogometne reprezentacije **Luka Modrić** prvi je Hrvat u povijesti koji je izabran u najbolju svjetsku momčad prema izboru prijestižnog FIFPro World XI.

Da pojasnimo u pitanju je izbor u kojem sudjeluje 26.478 profesionalnih nogometaša iz 68 zemalja, a genijalni plavo-kosi vezist našao se u društvu najboljih od najboljih **Neuera**,

Alvesa, Ramosa, Thiaga Silve, Marcela, Inieste, Pogbe, Messija, Neymara i Ronalda.

Hrvatski nogomet po prvi puta ima svog ravnopravnog predstavnika među svjetskim nogometnim silama poput Njemačke, Španjolske, Brazila, Francuske, Argentine i Portugala. Velika počast za jednu malu zemlju, ali i velika potvrda jedne profesionalne nogometne karijere koja je započela 2003. godine u *Dinamu* iz Zagreba.

Svega 173 cm visok, rođen 9. rujna 1985. godine u Zadru, Luka Modrić je do bijele majice kraljevskog kluba iz Madrida stigao igrajući još i za: *Zrinjski* (Mostar), *Inter* (Zaprešić), *Dinamo* (Zagreb) i *Tottenham Hotspur* (London). Za hrvatsku nogometnu reprezentaciju je debitirao 2006. godine i do sada je ubilježio 87 nastupa uz 10 postignutih golova.

Zanimljivo je istaknuti kako je Modrić tek drugi nogometaš s prostora Istočne Europe (prvi je bio **Nemanja Vidić** – *Manchester United*), koji je uvršten u najbolju svjetsku jedanaestoricu, što dodatno daje na značaju ovom laskavom priznanju.

Lukin izbor u idelanu momčad 2015. godine trebao bi biti odličan podstrijek svim hrvatskim nogometašima u godini pripreme za predstojeće Europsko nogometno prvenstvo u Francuskoj. Jer od 24 nacionalne selekcije koje su izborile nastup samo pet ima svog predstavnika na ovom respektabilnom popisu.

A Hrvatska je jedna od njih.

D. P.

NOGOMET

Hrvatska na 18. mjestu

Nogometna reprezentacija Hrvatske se na najnovijoj ljestvici FIFA-e nalazi na 18. mjestu s 958 osvojenih bodova. Prvoplasirana je reprezentacija Belgije s 1494 boda, druga je Argentina (1455), a treća je Španjolska (1370).

KOŠARKA

Porazi *Cedevite* i *Cibone*

Dva najbolja hrvatska kluba u ABA ligi, poraženi su u 19. kolu regionalnog košarkaškog natjecanja. *Cedevita* je doživjela težak domaći poraz od *Budućnosti* (57:81), dok je *Cibona* poražena u duelu protiv *Partizana* (85:82) u Beogradu. Treći hrvatski predstavnik *Zadar* upisao je gostujuću pobjedu protiv *Šentjura* (82:66). *Cedevita* drži drugo mjesto, *Cibona* je šesta, a *Zadar* se nalazi na devetom mjestu.

RUKOMET

Start protiv Bjelorusije

Prvi susret na EP u rukometu u Poljskoj muška rukometna reprezentacija Hrvatske imat će u petak 15. siječnja od 16 sati protiv Bjelorusije. U skupini B se još nalaze i reprezentacije Islanda i Norveške, a prolaz u sljedeću rundu natjecanja izborit će po tri prvoplasirane momčadi.

VATERPOLO

Težak poraz

Reprezentacija Srbije nanijela je u Beogradu težak poraz Hrvatskoj (13:6) na otvaranju Europskog prvenstva u vaterpolu. Prilikom poboljšanje plasmana u kvalifikacijskoj skupini B Hrvatska će imati u sljedeća dva susreta protiv Francuske i Malte.

TENIS

Prvo finale za Čorića

Najveći talent hrvatskog tenisa devetnaestogodišnji **Borna Ćorić** plasmanom u finale ATP turnira u indijskom Chennaiu ostvario je najveći uspjeh svoje dosadašnje profesionalne karijere. Naslov je po treći puta uzastopno osvojio Švicarac **Wawrinka** (6:3, 7:5).

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. van Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaviceeve, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetkom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 21. 1. 2016.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:
Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:
Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:
Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR
Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

LEKTOR:
Zlatko Romić

REDAKCIJA:
Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:
Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:
Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:
Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:
Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:
Branimir Kuntić (pravnik) (brankuntic@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:
Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

U NEKOLIKO SLIKA

Pravljenje snjegovića

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Do ušivi

Piše: Branko Ivković

Faljnīs, čeljadi. Jevo mi zasili, pa već danima ne mičemo iz moje kujne. Divanimo nas trojca kugod kadgod. Sve nam dobro, nema ni paljenja televizije ni radija, njega doduše ni ne možmo palit kad su ga ukinili ovi za napridak. »Samo ne vidim baš

kako su furtom furt za napridak«, veli Periša, »kad malkoc po malkoc štogod zatvoridu jel utrnidu«. Naš glavni veli: »Mi zdravo volimo svoj narod, i u tuđi državama, slavimo sve svece i niko nema prava nikom zabranjivat da slavi«. Što jest jest, samo ne daj Bože da ga ti iz komšiluka poslušaju, onda ni tamo nećemo više moć otić nalit jeptinog goriva, jel di god mi dospijemo sve poskupi. »Ne divaniš ti, Periša, uludo. Ta vidi ti 'volimo svoj narod', pa kandar mi ode kod nas smo niki tuđ narod kad se o našim svitu niko ne sekira ni ne stara. Ta već nas polak nigdi ni ne radi, omatorili, mladi očli... Šta divanit? Da budnem iskren i ja bi davno odlependiro da imam desetak lita manje na grbači. A ovako: di ću? Nikom ne tribam«. Av, čeljadi moja, ne znam kako vi al meni je tako dojadilo ovo vrime. Svudan blato, ni u avliju ne mož čovik otić a da se ne umelja do ušivi. Ta, di su nam one kadgodašnje zime da se namilimo, ova dica nasigraju? Sad malko napado, a sutra ošinila kiša, raskiselila se. Dica ni Dida Mraza nisu redovno opravila, a on se nakrivijo ko trinajsti paragraf na jednu stranu, kugod da je i njemu, ko meni, ova vlaga ušla u kosti pa nikako da me već priđe kijanje. Kijam kugod trinajsto prase i vučem se po avliji.

Nisam vam ni divanijo kako sam prošo na starim didinim salašu na Ševinoj čoši. Išli mi ovog Božića u Tavankut na groblje odnet malo grane i ja ko velim ajd da svratim na didin salaš, u stvari što je još ostalo od njeg, jel se skoro srušijo. Prošeto sam se po avliji, došla mi nika tuga oko srca kad se sitim kako smo se kugod dica tu lipo sigrali vije, berberečke i drugi sigara. Burlam ja tako i privrćem koji šta po napolak srušenim šupama i nađem stari plug jednobrazni, s kolečkom zajedno, još na njim i divije svinče ukovano. Skoro sam se rasplako, čeljadi moja. Jeto kako prođe svemu vrime i kako se sve završi. A tim plugom je moj dida Mijo, laka mu zemlja bila, četvero dice odranio. I to lipo. Niko nije moro ić u nadnicu jel digod služit. A vite vi sad nas.... Sve mi borme došlo i sramota, kako se ne poštiva ništa. Pa bar da ga kogod metio u bašču da budne ponos i dika na staro vrime, a ne da tute zaboravljen lagano propada. E, čeljadi, sam sam sebi zapovidio, čim prođe ovo ovako vrime i blatuština, oma ću lipo kupit crne farbe, onog što grize rđu i očistit didin plug. A dobiće i najlipče misto u cviču. I to prid kućom! Nek svi vide da Braniša ne zaboravlja starinu, pa makar kaka nas moda spopala. Nek divane da sam seljak, paor i ko zna kako nas još ovi »škulovani« prdaće, ja se tog ne stidim. Zbogom.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Ka spadeš na državu

Prošo Božić, prošla Nova, bać Iva se taman lipo odomaćio u bolnice. Izbockali ga, navađili mu krvi i iz ruke i iz prsta, natukli mu enekcija za cili život. I taman ka se ukalašijo, doktorica mu veli da može javit doma da ga dojdū odnet. Istina, itna ga donela, al za doma se moru snajt sami, tako kaže država. Natrukovala i za njevu selcku doktoricu kake mu likove triba propisat. Cila rpa toga. Vaj zovo, naj zono, al svi mu tribu. Izdivanila mu i šta smije i šta ne smije jist. No šta smije baš i

Piše: Ivan Andrašić

ni bijo dugački divan, al ka mu počela redat šta ne smije, ni kraja ni konca. Ko da reda sve no što najviše volji. Eto, katarku više ne smije ni pomerisat, a dudovaču ni da spomeneš. Na kobasice, šunke, slaninu i sve drugo što su na karbina napravili zauvik može i zaboravit. Pa dobro, misli se, šta da se radi, moru i drugi tako, pa ope priživu. Ima i drugoga za jist. Najviše mu žo kolača. Ka mu doktorica rekla da neće više smit ništa slatkoga, oma mu kroz glavu prošle ne lipse gibanice, pa torte, pa... eh, njegova bila pravi majstor za svakake kolače i slane i slatke. Saće smit samo nikaki keksića i štapića zamisiti o noga brašna što mu izgleda ko da je pomišano sa mekinjama. Pa ajd još da smiju bit malo bolje posoliti, al doktorica veli da mu ni sol baš ni zdrava. Lipo mu se na kraj naškobila i veli da će kontrola bit za misec dana, a dotle će se još morat it na nikoliko mista snimat i još koišta pripravit. I još mu rekla da se ne smije ni zamarat, a ni jidit. Ako ositi da će ga štogoda nasikirat, oma nek popije jedan o ni likova što mu natrukovala, rekla i koji. Lipo se pozdravijo š njom, a ni prošlo puno vrimenta došla i njegova i jedan njev rod na lemuzine, pa ga odneli doma. Nikada mu njeva kućica ni bila lipša ni draža. Ka je izašo iz lemuzine, od milina bi zemlju prid njom izljubijo. Još ka je vidijo da su obadve cure ope doma, pa istrčale naskak, lipo ga zagrlile i izljubile, samo je zažmurijo, a na obraza ositijo ništa mokro. I slano. Malo se odmorijo, lipo se š njima ispriporivido, pa se oma krenijo u abolantu da mu njeva selcka doktorica pripiše likove što na iz bolnice natrukovala. Ni dugo ni čekio, ni bilo gužve. Al zoto bilo problema di se ni ni nado. Kaže mu sestra što prima knjižice da ni ociguran, pa će morat sve platit, da je tako natrukovano na njeznomu sokočalu. E, vo mu ne bi mogo rastolmačit ni pokojni dada. Pri nikoliko sati ko ne sestre u bolnice sve kako triba, na njevomu sokočalu ociguran. Njemu izgleda da je sve samo zoto, što se u ve države ne zna ko i šta i kako radi. Eto, jesenas ka se iznova prijavljivo, moro platit nikaki par stotina dinara, pa će dobit novu legetimaciju za ociguranje. To sve poslali u glavnu varoš, a odande još uvik nisu posalali natrag. Samo dali nikaku potvrdu i ta potvrda u bolnice važi, a u abolante ne važi. No, nikako se sporazumili, ni moro platit i neće ako do kraj miseca donese novu potvrdu. Jedino mu niko ne zna rastolmačit ko će mu tu novu potvrdu izdat. Jedino ositi da ni lipo ka spadeš na državu.

15. siječnja 2016.

MISLI POZNATIH

- **Saltikov:** Čitava tajna da produžujemo život sastoji se u tome da ga ne skraćujemo.
- **Ezop:** Zloba je neukrotiva, pa i onda kada joj učinite najveće dobročinstvo.
- **Brown:** Ako ne možete vratiti uslugu, prosljedite je.

KVIZ

Ivan Antunović

Koje godine i gdje je rođen Ivan Antunović naslovni biskup i hrvatski pisac?

Što je bio Ivan Antunović?

Po čemu je značajan njegov rad na nacionalnom osvješćivanju?

Koji je časopis uređivao?

Što su promicale novine kojima je bio na čelu?

S kime se upoznao tijekom službovanja u Aljmašu?

Koja su njegova najpoznatija djela?

Kada i gdje je umro Ivan Antunović?

Rođen je 19. lipnja 1815. godine u Kunbaji.
Prvi preporoditelj bačkih Hrvata.
Najznačajnija je osoba nacionalnog organiziranja Hrvata u Ugarskoj u 19. stoljeću.
Uredivao je *Bunjevačko-šokačku vilu*.
Usvajanje hrvatskog jezika kakvim se govori u Hrvatskoj.
S Ambrozijem Šarčevićem.
Poučne iskricе, Slavjan, Odmetnik, Bog s čovjekom.
Umro je 13. siječnja 1888. godine u Kalaci.

FOTO KUTAK

Zimske radosti!

VICEVI

Nakon samo nekoliko minuta na satu plivanja:

- Treneru, meni je dosta. Idem doma – kaže mali Perica
- Zar već? - iznenadi se trener
- Nisam više žedan!

Sretne prijatelj prijatelja te ga upita kako si prijatelju, šta ima kod tebe.

- Ma evo baš sad idem platiti račun za struju.
- Nisam to pitao, nego kako je inače.- Inače će mi je isključiti.

PREDSTAVLJANJE KNJIGE LÁSZLA
TÁBOROSIJA 70 GODINA ATLETSKOG KLUBA
ŽELEZNIČARA SPARTAK SUBOTICA 1945 - 2015

Povijest atletike u Subotici

Koncem prošle godine održana je tiskovna konferencija u povodu promoviranja knjige o povijesti i postignutim rezultatima Atletskog kluba željezničara Jovan Mikić Spartak.

Knjigu su predstavili predsjednik kluba **Slobodan Vojinović**, dopredsjednik **László Karai**, generalni tajnik **László Ubori**, te autor knjige **László Táborosi**, ovogodišnji laureat najvećeg sportskog priznanja u Vojvodini za životno djelo.

Do sada još nije bila tiskana niti jedna publikacija ovog obima, niti s toliko podataka o radu, djelovanju i postignutim rezultatima. Uložen je veliki trud na sakupljanju građe i fotografija za ovu knjigu koja sadrži 28 poglavlja na 383 strane s 450 fotografija o atletici u Subotici, s naglaskom na postignute rezultate koje su atletičari i atletičarke postigli za ovih 70 godina postojanja.

U ovoj knjizi je sakupljena građa kojom su prikazani svi rezultati i članovi po svim kategorijama u razdoblju od 70 godina. Spomenuti su poimenično svi dosadašnji predsjednici, treneri, atletski suci, institucije, sponzori čiji nesebičan rad i dobra volja mnogih ljudi su utkani u razvoj atletike u Subotici i šire.

Razvoj atletike u Subotici prikazan je kroz cijelo razdoblje od braće **Vermes, Đure Stantića, Jovana Mikića**, po kome klub nosi ime, pa sve do današnjih dana odnosno najmlađih i aktivnih članova kluba od kojih se očekuju rezultati na koje ih obvezuju prethodnici nabrojani u ovoj knjizi svojim rezultatima.

Rezultati u ovoj knjizi dokazuju da se u Atletskom klubu željezničara Jovan Mikić Spartak tijekom cijelog razdoblja radilo intenzivno, stručno i odgovorno o čemu govore svi postignuti rezultati: rekordi, osvojena prvenstva, sudjelovanja na pokrajinskim, republičkim državnim prvenstvima, u reprezentaciji kao i na Mediteranskim igrama, Prvenstvu Europe, svijeta i Olimpijskim igrama. Od mladih pokoljenja se očekuju slični rezultati a od društvene zajednice da im se to omogući izgradnjom odgovarajuće atletske staze i svega što im je potrebno za postizanje takvih rezultata.

Predstavicima tiska i ostalih medija podijeljene su knjige s nadom u što bolje i češće informiranje o radu i postignutim rezultatima članova Atletskog kluba željezničara Jovan Mikić Spartak.

Ljudevit Vujković Lamić

LEONA ROGIĆ,
DRŽAVNA PRVAKINJA U KLIZANJU

Nastupi na državnom prvenstvu su nešto posebno

Klizačka karijere mlade klizačice subotičkog Spartaka **Leone Rogić**, sada s prebivalištem u Beogradu, iz godine u godinu konstantno napreduje, a niska vrijednih i zapaženih rezultata sve je bogatija. Naslov državne prvakinja u kategoriji mlađih juniorki velika je na-

15. siječnja 2016.

grada za dugogodišnji uloženi trud i značajan podstrijek za daljnje, još bolje rezultate.

»Biti prvak države sigurno svakom godi. Iako po pitanju karijere ima mnogo značajnijih natjecanja, no nastupi na državnom prvenstvu su nešto posebno«, skromno je Leona započela razgovor.

DRŽAVNO PRVENSTVO

Naslovi osvojeni na državnim prvenstvima, za svakog sportaša i sportašicu, ostaju zauvijek sačuvani u najljepšem sjećanju. Kako se Leona i njezin obiteljski stručni stožer priprema za ove važne nastupe?

»Drugaciji je psihički pristup natjecanju na državnim prvenstvu. Par tjedana prije kao da sam u nekom drugačijem prostoru i vremenu. Sva moja pažnja je usmjerena samo na ta dva dana nastupa. U tim trenucima kao da za mene ništa drugo ne postoji. Naravno, pored mene su moji najbliži i njihova ogromna podrška. Tata je šalje iz Subotice na način koji samo on zna, a mama je tu pored mene i nastoji ništa ne prepustiti trenutku. Sve mora biti isplanirano u minut. Kao da me osluškuje i svakog trenutka zna kako pomoći. I mama je tada u posebnoj psihičkoj pripremi. Od brata redovno dobivam pozitivnu dozu agresivnosti pred nastup, a često i pred treninge.«

BEOGRADSKA PRIČA

Zbog višestruko boljih uvjeta za trening, prije nešto više od godinu dana Leona je skupa s mamom i bratom preselila u Beograd.

»Treninzi u Beogradu su drugačiji, intenzivniji su i ima ih više, i što je za mene najvažnije, ne ovise od vremenskih uvjeta. I led je bolji, kvalitetniji i ravniji. Mada se rado sjećam svih onih treninga na subotičkom klizalištu, po mraku, kiši i snijegu. Ostat će to lijepa uspomena na treniranje s drugaricama iz klizackog kluba *Spartak*. Uspješnost u sportu zahtijeva mnogo odricanja, a moji početci

Iz godine u godinu karijera mlade klizačice Spartaka sve više napreduje u šampionskom smjeru

IZVAN I OKO LEDA

Slobodnog vremena skoro da i nema. »Moja obitelj i ja vodimo sasvim drugačiji način života. Dan mi je ispunjen, puno treniram, učim, vrijeme u školi, trening. Ako se nađe vremena da se pogleda neki film, presretna sam. Vikendom su natjecanja i tada je zabava, jer putujem, natječem se i družim sa svojim vršnjakinjama.«

na subotičkog ledu svakako su neraskidivi dio njih.«

A kako se uspijevaju uskladiti školske i sportske obveze?

»Teško je uskladiti sportske i školske obveze. Trudim se koliko mogu. Neki nastavnici imaju razumijevanja, a neki ne. Ponekad kad navečer kasno učim, mama me prekida i kaže: 'Na spavanje, ustajemo u 5, u Beogradu smo zbog klizanja, a ne zbog nekih nemogućih petica'. I sama je bila nastavnica i sad uviđa da je često griješila po pitanju talentirane djece.«

KLIZAČKI NAPREDAK

Naslov državne prvakinja lijepa je potvrda ispravnosti odluke o preseljenju u Beograd, ali

značajan udio u zapaženim rezultatima koje Leona kontinuirano bilježi ima i kvalitetan stručan rad pod nadzorom njezinog trenera. »Za godinu dana, otkako treniram u Beogradu, popravila sam se u svim elementima zahvaljujući konstantnom radu s mojim trenerom **Milicom Brozović Stanković**. Dvostruki skokovi su sigurniji i ljepši, piruete su viših nivoa, brže, a u koracima i vještini klizanja sam znatno bolja. Trenutačno dotjerujem svoj dugo sanjani (dosanjani) dvostruki aksel, a radim i na dva trostruka skoka.«

Uz nastupe na domaćem ledu, tijekom natjecateljske sezone česta su i putovanja u inozemstvo. Kako to drugačije radno ozračje izgleda iz njezine klizačke perspektive?

»U inozemstvu su bolji uvjeti za rad. Ujednačenije su skupine, a i radi se u manjim skupinama pa je i sigurnost na treningu veća. Ima se više treninga na ledu, sezona klizanja im traje po 11-12 mjeseci. Što je sve, naravno, posve drugačije nego kod nas.«

SEZONA I PLANOVI

Nova 2016. godina tek je započela i sljedeći zimski mjeseci donose nastupe na brojnim klizačkim natjecanjima u državi i inozemstvu. Što Leona očekuje od nastavka sezone?

»U nastavku sezone me očekuje nekoliko natjecanja u Eurokupu (Srbija, Bugarska, Mađarska, Italija) na kojima posebno volim nastupati. Na prvom Eurokup natjecanju u Celju (Slovenija), postigla sam odlično 7. mjesto. Što se tiče 2016. godine, u kategoriji mladih juniora željela bih ostvariti zapažene rezultate na Eurokup natjecanjima, kao i do sada. Ono što mi treba je da produžim sezonu tijekom ljeta odlazeći na što više kampova u zemlje iz okruženja, kod kojih ima leda. Krajem sezone moj trener i ja planiramo prijelaz u juniorsku kategoriju. Realna su očekivanja da na velikim natjecanjima, Grand prix turnirima mogu ostvariti potreban broj bodova za sudjelovanje na juniorskom svjetskom prvenstvu.«

A kada se planira ulazak u seniorsku konkurenciju? »Do seniorske natjecateljske razine treba se još mnogo raditi i mislim kako bih ponajprije trebala klizati nekoliko sezona u juniorskoj kategoriji. Ukoliko bih imala uvjeta da više treniram u inozemstvu i tako popunim prazninu od 4-5 mjeseci koliko realno sada imam manje leda od konkurencije, tada bih možda razmišljala da prijedem i ranije. Zadovoljna sam postignutim rezultatima, iako mislim da uz više truda i rada mogu postići i bolje rezultate. Osjećam se zrelije, pa tako i treniram i natječem se«, s osmijehom je završila svoju klizačku priču državna prvakinja u konkurenciji mladih juniorski, Leona Rogić

Dražen Prčić

I dalje traje popust od 50 posto na cijene svih knjiga objavljenih u nakladi NIU »Hrvatska riječ«. Knjige se mogu kupiti u prostorijama NIU »Hrvatska riječ« – Trg cara Jovana Nenada 15/II., u Subotici ili naručiti putem telefona 024/ 553 355.